

159.903

Harvey

CODICELE ROMANE.

ALESSANDRU IOAN

séu

COLECȚIUNE

de

LEGILE PRINCIPATELORU-UNITE-ROMANE.

coprinzându

**Codicele Civile, Codicele Comerciale,
Codicele Penale, Procedura Penală**

împreună cu

CONSTITUTIUNEA ROMANA IN VIGORE.

și cu ună

SUPLIMENTU

în care intră

**Tóte legile, decretetele și regulamentele celle mai noui și
mai usuali, culese din edițiunile oficiale de la 1859
pină acum;**

cu

*Anotațiuni, trimeteri la articolile corespunzătoare din legile române,
cu aretarea testurilor abrogate; cu explicațiuni de termen
nou, cu coordonarea testurilor, cu reproduceri de testuri vechi,
cu trimetere la articolile corespunzătoare din legile streine.*

de

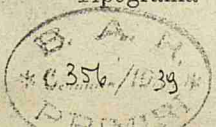
VASILIE BOERESCU.

BUCUREȘCI.

Tipografia Cesar Bolliac Strada Polonă No. 40.

1865.

**Tóte esemplarele câte nu vor avea sub-semnătura mea, vor fi con-
tra făcute, și se vor urmări conformă legilor.**

CODICELE

de

COMMERCIU.⁽¹⁾

ESPLICAȚIUNEA SCURTĂRILORŪ:

Co. să se citească:	Codicele de Comerț.
Co. Fr.	Codicele de Comerț Francess.
ur.	următorii.
Pr. Co.	Procedura Comercială.
Reg.	Regulamentul organică.
Civ.	Codicele Civile,
Supl.	Suplimentă.
l.	legă.
P.	Codicele Penală.
N. l.	Nota legăi.

CARTEA I.

PENTRU NEGOȚIULU DE OBȘTE.

TITLUL I.

PENTRU NEGOȚIATORŪ.

Art. 1. Negutători sunt (ați) facu fapte de negoțu și au negoțulu ca o meseriă a loru obicinuită. (Co. 2, ur; 82; Pr. Co. 306 Reg) (Co. Fr. 1),

2. Ori-ce nevîrșnicu, parte bărbătescă seu femeescă, avendū iertarea vîrștei după pravila pămîntulu, și fiindū în vîrștă de ani

(1) Codicele de comerțiu allū țerei romănesci s'a promulgat și s'a aplicat în anulū 1840. O lege din 10 Decembre 1864 a făcut acestū codice aplicabile și în Ro-

două-zeci și unul deplin, nu va putea să se neguțătorească, nici faptele sale cele de negoțiu să se socotescă legiuite:—1. De nu va avea voiă înscrisă de la tatălū său, său (intemplantuse a fi tatălū său mortū, ori a fi pusū sub epitropie, ori a lipsi într'alte țeri) de la mumă-sa, ca o firăscă epitropă ce este, său, neavendū nici tată nici mumă, de la epitropi. care voiă să fiă adevită de Tribunalulū civilū alū locului.—2. Dacă mai susū țisa voiă nu se va trece în condica Tribunalulū de comerciū, său nefindū asemenea Tribunalū, în condica judecătoriei locale unde nevirsniculū voiesce să se asieđie cu locuința, și la ai căria părăi se va și lipi spre sciintă. (Co. 3; 4; 62; 110—Civ. 421, ur; 431 - supl. I. Constr. Corporale, 12; 29; 32, ur.) (Co. Fr. 2).

3. Nevirsniculū, și de nu va fi neguțătōrū, făcendū însă faptele de negoțiu însemnate *la Art. 309(1)* din Regulamentulū organicū, este supusū la câte se cuprindū în Art. alū 2-lea. (Co. 110) (Co. Fr. 3.)

4. Nevirsnicii neguțătōri, și de vorū avea voiă cerută după Art. alū 2-lea, darū nu potū nici să ipotecedie (adică să zălojască lucruri nemișcătōre) nici să înstrăinedie averile lorū cele nemișcătōre de câtū numai cu întărirea judecătēi, care va cerceta mai înainte de este acēsta spre îndeveratū folosū alū negoțului lorū.(2) (Co. 2; 110—Civ. 430; 433; 951; 1160) (Co. Fr. 6).

5. Mușiera cu bărbatū, de nu va avea ecsoprică, nu pōte să se neguțătorească, iar avendū, pōte; însă și atunci cu slobodienia bărbatului înscrisă și adevită de judecătōria județului. (Co. 6; 64, ur.—Civ. 202, 1223, ur; 1283, ur.) (Co. Fr. 5, 7).

6. Căndū mușiera măritată, neavendū ecsoprică, se va neguțătōri cu slobodienia bărbatului în chipulū arătat mai susū, se înțelege că se neguțătōresce pe sēma lui; și la o asemenea întēmplare, ea îndatorēdă averea lui, iar zestrea sa rămāne întrēgă și neclintită. (Co. 5; 64 ur—Civ 202, 1223, ur; 1283,ur) (Co. Fr. 5 și 7).

mânia de peste milcovū (V. la supl.) Ellū este tradusū după codicele comerciale alū Franței. Mai multe dispozițiuni relative la procedură sunt copriase într'unū anexū la acēstū codice, în mai multe articole din Reg. Organicū alū țerei romānesci, și în alte legi posterioře. Tōte aceste dispozițiuni sunt unite într'unū singurū corpū, sub numele de procedură comercială, la finele acēstui codice. Ne amū servitū pentru astā edițiune atāt cu edițiunea primitivă din 1840, cât și cu edițiunea cea noue oficială scōsă în 1864.

(1) Din greșială de tiparū pōte să citēdă aci art 309 din Reg; căci art 306 trebuie a fi citat.

(2) în locū de *intărirea judecătēi*, cată, după noul codice civile, să se îndeplinească formalitățile cerute de art. 401 alū acēlui codice.

TITLULŪ II.

Pentru catastișele negușiatorilorŭ.

7. Ori-ce negușiatorŭ este datorŭ a avea unŭ catastichŭ-jurnalŭ în care sŭ se arăte, pe fiă care ăi, ce are sŭ ia și ce are să dea, lucrările negoșului sŭ, tocmele sale cele negușiatoresci, primirile sŭ girurile, de poliție și de obste totŭ ce primesce și plătesce cu ori-ce feliŭ de numire, și în care, cătră acestă să se mai arăte, pe totă luna, sumele întrebunțate la cheltuelile casei sale: însŭ acestŭ catastichŭ-jurnalŭ va fi deosebitŭ de cele-l-alte catastișe ce se obicinuescŭ la negoșiu; darŭ nu sînt neapŕratŭ trebuincioșe. Este dator a pŕstra dupe orânduiala datei, scrisorile ce primesce, și a prescriă într'unŭ catastichŭ pe cele ce trămite; iar negușiatorii carii nu vorŭ snecula cu poliție, sŭ nu vorŭ avea o mare întindere de negoșiu, nelnesnindu-se a țenea catastișe cu *Dopia scriptură*, vorŭ fi datorŭ a avea unŭ catastichŭ curatŭ, șnuruitŭ și cu șahulŭ judecătoriei, în care vorŭ trece, pe totă ăiua tôte dările și primirile lorŭ sub ori ce feliŭ de numire. (Co. 8, ur; 81; 92; 98; 105; 325-326; 381—Civ. 1183; 1184) (Co. Fr. 8).

8. Este datorŭ a face sub-iscălitura sa, pe totŭ anulŭ, o cata-grafiă (inventoriŭ) de lucrurile sale cele mișcătore, și nemișcătore, și de creditele și datorile sale, și a o prescriă, pe totŭ anulŭ într'unŭ catastichŭ deosebitŭ orânduitŭ numai pentru acestă. (Co. 9, 325; 326) (Co. Fr. 9).

9. Catastichulŭ-jurnalŭ și catastichulŭ-catagrafiilorŭ vor fi innu-mărate re fiă-care fôă, însemnate cu șahŭ de la începutŭ până la sfirșitŭ, șnuruite și pecetluite de cătră Tribunalulŭ localŭ, și apoi la finitulŭ fiă-cărui anŭ se vorŭ înfășișe la judecătoria șpre închiare. Judecătoria îndată ce i se vorŭ aduce aceste catastișe, va fi datorŭ a trece fără câtŭ de pușină zăbavă, și fatlă cu negușiatorulŭ, la sfirșitulŭ foilorŭ scrise, aceste cuvinte sub iscăliturile judecătoria-lorŭ: „*S'a înfășioșiatŭ jurnalulŭ sŭu inventoriulŭ, pe anulŭ cutare, ăstăđi la anulŭ și s'a adevăritŭ cu a nôstră ăiscălitură și punerea peceșei judecătoriei.*” Nici un feliŭ de plată nu se va lua pentru acestă adevărire. — De se va întempla a nu putea găti negușiatorulŭ catastișele sale până la sfirșitulŭ anulul, va avea sorocŭ încă de trei luni din anulŭ următorŭ, în curgerea cărui sorocŭ va fi neapŕratŭ datorŭ a le înfășișe la Tribunalŭ șpre închiare. — Înscrierea într'aceste catastișe se va urma după rândulŭ datei, fără a sŭ lăsa locŭ deschisŭ, nici a sŭ face vr'unŭ adaosŭ pe margine. (Co. 7; 8) (Co. Fr. 10, 11).

10. Neguțiatorii vor fi datorii a țenea aceste catastișe la păstrare în curgere de zece ani. (Co. Fr. 11),

11. Judecătoria pôte să primescă catastișele cele ținute după orânduială, spre a face dovadă între neguțiatorii pentru fapte și pricinii de negoțiu. (Co. 1; 7; 12, ur; 105—Pr. Co. 306 Reg.—Civ. 1183; 1184) (Co. Fr. 12).

12. Catastișele ce sunt datorii a țenea neguțiatorii, și în carii nu se vorü fi răditü rânduilele mai susü însemnate, nu vor fi primite nici a së infățişa, nici a face dovadă la judecată spre folosulü celorü ce le vorü fi ținutü, răđindu-se însë și tôte câte se vor rându la cartea pentru falimentü și bancrute. (Co. 7, 8, 16, 325, 326—Civ. 1185) (Co. Fr. 13).

13. Judecata pôte porunci a së da în cunoșcinția părțel celei interesate catastișele-jurnalü și alü catagrafilorü; însë numai la prigoniri de moștenire, de înpărțială întră tovarășii, și la întemplantare de falimentü. (Co. 17, ur. 50, ur; 185, ur,—Civ. 728), (Co Fr. 14)

14. În cursulü unei prigoniri judecătorulü pôte, sëü dupe cererea părțel interesate, sëü și de la sine, së poruncescă a së aduce înaintea judecățel catastisele, spre a scöte dintr'insele numai câte privescü la acea prigonire. (Co. 11, 12, 15, 16, 105, 240) (Co. Fr. 15).

15. Când catastișele ce s'aü adusü de bună-voiă, ori s'aü cerutü, ori s'aü poroncitü a se aduce la judecată, se află în locuri depărtate de Tribunalulü ce a intratü în cercetarea pricinel, judecătoria pôte să poftescă pentru acësta în scrisü pe Tribunalulü localü ca së le cerceteđië, së asternă o practică de cuprinderea lorü, și së o trämitiä la Tribunalulü unde se caută pricina. (Co. 15) (Co. Fr. 16).

16. Cândü o parte făgăduesce a da crediëmëntü la catastișele celei-l-alte, și acësta nu voiesce ca së le aducă la judecată, atunci judecătoria pôte să propuië jurämëntü părțel ce a făcutü cererea. (Co. 9, 10, 11) (Co. Fr. 17).

TITLULÜ III.

Pentru tovarășii.

SECȚIA I.

Pentru osbitela feliturü de tovarășii, și pentru regulile lorü.

* 17. Contractulü de tovarășiiä se regulëđiä după pravila civilä, după pravilile cele în parte ale negoțului și după tocmelile tovarășilorü (Co. 13, 18, ur.) (Civ. 1491, ur; 1531, ur.) (Co. Fr. 18).

18. Pravila cunoscă trei feluri de tovarășii neguțătorăsci, adică: tovarășia în nume cuprinďetorů, tovarășia în *commandiă*, și tovarășia anonimă. (Co. 19, ur; 22, ur; 28, ur; 46, ur.) (Co. Fr. 19).

19. Tovărășia în nume cuprinďetorů este aceea ce faců prin contractů două sėu mai multe fețe, și care are drept ı scopů negoțulů sub o firmă tovarășiescă. (Co. 23, 38, 40—43, 45) (Co. Fr. 20).

20. Firma nu pôte cuprinde altů nume, de cătů numai dintr'ale tovarășilorů. (Co. 24, 45) (Co. Fr. 21).

21. Tovarășii în nume cuprinďetorů, iscăliți în înscrisulů de tovarășiă, sunt întră dınșii fiă-care respundetorů și platniců (solidarů) de tôte legăturile și datoriile tovarășiei pentru toți cei-l-alti, de și le a iscălitů numai unulů din tovarăși, destulů numai sė fiă sub firma tovarășiescă. (Co. 19, 25, 32, 38, 40, ur; 45) (Co. Fr. 22).

22. Tovărășia în *commandiă* se face prin contractů între unulů sėu mai mulți întovărășiți de o potrivă respundetori și platnici fiă-care pentru toți, și întră unulů sėu mai mulți întovărășiți numai cu punere de capitaluri, cariں acestia se numesců *commanditari* sėu tovarăși în *commandiă*. Acestă tovarășiă se cãrmuesce sub unů nume tovarășesců care neapăratů trebuie sė fiă alů unuia sėu mai mulți dintre tovarășii respundetori și platnici, iar nu dintre *commanditari*. (Co. 19, ur; 23, ur; 37, ur; 38, 40, ur.—Civ. 1039, ur.) (Co. Fr. 23).

23. Cãndů suntů mai mulți tovarăși platnici și anume respundetori unulů pentru altulů, ori-de cãrmuiesců acestia toți împreună, ori de cãrmuesce unulů sėu mai mulți pentru toți, atunci tovarășia este într'aceiași vreme, tovarășia în nume cuprinďetorů despre dınșii, și tovarășiă în *comandită* despre cei puitori numai de capitaluri. (Co. 19, ur.) (Co. Fr. 24).

24. Numele unui tovarășiů *commanditarů* nu pôte face parte a firmei tovarășesci. (Co. 22, 25—27) (Co. Fr. 25).

25. Tovarășiulů *commanditarů* se supune a sė împărtași la pagubă numai până la împlinirea capitalului ce a pusů, sėu ce s'a legatů ca sė pue în tovarășiă. (Co. 26, 27, 32, 63) (Co. Fr. 26).

26. Tovarășulů *commanditarů* nu pôte face nici o fantă de cãrmuire, nici a fi întrebuițatů în trebile și pricinile tovarășiei, nici chiarů în putere de vechiletů. (Co. 22, 24, 25, 27) (Co. Fr. 27).

27. Tovarășul comanditarů, urmãndů în potriva articolului de mai sus, se îndatoredă a fi platniců întocmai și de o potrivă cu tovarășii cei în nume cuprinďetorů pentru tôte îndatoririle și legăturile tovarășiei. (Co. 22, ur. — Civ. 1039, ur.) (Co. Fr. 28).

28. Tovărășia anonimă (fără nume) nu este sub nume tovarăș-

gescă, adică nu se arată prin numele nici unuia din tovarăși. (Co. 29 — 30, 39, 44) (Co. Fr. 29).

29. Feliulă întreprinderii hotărășce și feliulă numirei sale. (Co. Fr. 30).

30. Se cărmuesce prin vechii vremelnici, suruși schimbării, tovarăși seă nu tovarăși, și lătiți seă fără plată. (Co. 31) (Co. Fr. 31)

31. Cărmuitoarii ei sunt respunđători numai pentru împlinirea însărcinării pusă asupra-le prin vechiletă, și pentru căci cărmuescă, ei nu sunt supuși la nici o îndatorire nici pe seăma loră, nici pe seăma societății despre căte privescă la legăturile tovarășiei. (Civ. 1539, ur; 1546, ur.) (Co. Fr. 32.)

32. Tovarășii societății anonime nu sunt respunđători la pagube, de cătă numai fiă-care pe suma ce a pusă în tovarășiă. (Co. 25) (Co. Fr. 33)

33. Capitalulă tovarășiei anonime se împarte în acții, și se sub împarte în curăone de acții de o potrivă sumă. (Co. 34, 35) (Co. Fr. 34).

34. Acția se pôte face sub formă de înscrisă platnică către înfățișătoră. La acestă întemplantare, mutarea stăpânirii acției se săvârșesce prin singura trecere a înscrisului din mână în mână. (Civ. 1310, 1318, 1391, ur) (Co. Fr. 35).

35. Proprietatea acțiilor se pôte înființa prin înscriere în ca-tastisele tovarășiei; la asemene întemplantare, mutarea acei proprietăți se face prin înscriere formală a înstreinării în pomenitele ca-tastise sub iscălitura a însuși înstrăinătorului acției seă a vechiului seă. (Civ. 1391, 1392) (Co. Fr. 36).

36. Tovarășiă anonimă nu se pôte înființa de cătă cu slobođenă Domnului, și primirea formală a înscrisului tovarășiei. (Co. 39, 44) (Co. Fr. 37)

37. Pôte și capitalulă tovarășiloră în comandită să se împartă în acții, fără abatere însă din regulile aședate pentru tovarășiiile în comandită. (Co. 22, ur; 33. ur.) (Co. Fr. 38)

38. Tovarășiile atâtă în nume cuprinđătoră, cătă și în comandită, trebuie neapărată a să întocmi prin înscrisuri seă adeverite de judecătoria, seă numai sub a însuși tovarășiloră iscălitură; însă la acestă din urmă întemplantare, trebuie să se facă atâtea cărți, căți sunt tovarăși în cătă să aibă fie-care căte una. (Co. 19, 22, 40, ur, 48 — Civ. 1171, ur; 1176, ur, 1191, ur.) (Co. Fr. 39)

39. Tovarășiile anonime nu se potă înființa, de cătă prin acturi publice potrivită cu cuprinderea articoliloră 36 și 44. (Co. 28, 40 Civ. 1171, ur) (Co. Fr. 40)

40. Nici o dovadă prin martori nu pôte fi primită în potrivă și

peste cuprinderea actelor de tovarăsiă, nici asupra celor ce s'ar aduce spre dovadă că s'au disu înaintea actului, la întocmirea lui, s'eu în urmă'i. (Co. 38, 39, — Civ. 1191) (Co. Fr. 41).

41. Prescurtarea actelor de tovarăsiă în nume cuprindătoru și în comandită trebuie să se dea, în sorocū de cinci-spre-dece zile de la data lorū, la cancelaria Tribunalului localū, unde este aședată casa tovarășescă de negoțū, ca să se trecă la condică, și să se lipescă, spre sciința publicului, trei luni în sala judecătii, publicându-se și prin Buletinū.—Cândū tovarăsiă are mai multe case de negoțū aședate în deosebite județe, darea, trecerea la condică și lipirea acestei prescurtări se vorū face la Tribunalulū fie-cărui județū. De nu se va pădi vre-una dintr'aceste formalități, tôte faptele tovarăsiel sunt nimicnicite și de nici unū folosū pentru tovarăși; iar interesele străinilorū nu se potū vătama nici cum din lipsa acestorū formalități. (Co. 38, 42, 43, 63) (Co. Fr. 42).

42. În prescurtare trebuie să se cuprindē: numele, poreclile, calitățile și locuințele tovarășilorū, afară de ale acționarilorū s'eu comanditarilorū; firma tovarăsiel; arătarea tovarășilorū împuterniciți de a căuta trebile, de a cărmui și a iscăli pentru tovarăsiă; suma capitalurilorū puse, s'eu hotărâte a se pune prin acți s'eu în comandită; vremea cândū trebuie să încenă, și cândū trebuie să se sflrșescă tovarăsiă. (Co. 38, 43) (Co. Fr. 43).

43. Prescurtarea actelor de tovarăsiă se adeveređă, pentru actele publice, cu iscălitura Tribunalilorū locale; iar pentru cele sub numai iscălitura tovarășilorū, de către toți aceștia, dacă tovarăsiă este în nume cuprindătorū; și numai de către tovarăsiel cei împreună respunđători, (solidari), s'eu de către cărmuitorī, de este tovarăsiă în comandită, fiă, ori nu, împărțită în acții. (Co. 42—Civ. 1171) (Co. Fr. 44).

44. Porunca Domnului, ce întăresce tovarăsiile cele anonime, va sta lipită, spre sciința publicului, împreună cu înscrișulū de tovarăsiă, și într'același sorocū de vreme, asemēnatū întru tôte cu cele cuprinse în art. 41. (Co. 36, 39, 41) (Co. Fr. 45).

45. Neprecurmarea tovarăsiel, după sflrșirea sorocului său, se va dovedi printr'o arătare înscrișă a tovarășilorū. Acēstă arătare și tôte actele cuprindătore de desfacere de tovarăsiă mai nainte de soroculu celū hotărītu prin actulū ce a fostū aședat'o; veri-ce schimhare, s'eu tragere de tovarăși; tôte tocmelile s'eu puncturile cele nouă; veri-ce schimbare la firma tovarășesca, sunt supuse la formalitățile rânduite în articolile 41, 42 și 43. Cei ce nu vorū pădi aceste formalități, pe lingă osnda hotărītă prin paragrafulū din urmă alū art. 41, vorū fi pedepsiți și corecționalū, perđendū

dreptul de a alege s'eu de a fi aleși judecatori la Tribunalul de comerțiu, de ale fi mărturia primită la judecată, s'eu vor fi osin-diți a plăti, spre pedepsă, de la 100 pînă la 3,000 lei la cutia a-restanților.— Judecătoria competentă va putea să'i osindescă, după întâmplări, s'eu la toate aceste împreună, s'eu numai la una, s'eu la două. (Co. 38, ur.) (Co. Fr. 46)

46. Afară de cele trei feluri de tovărășii susū numite, pravila mai cunósce întovărășirile neguțatoresci în împărțășire. (Co. 47, ur.) (Co. Fr. 47).

47. Aceste întovărășiri privescū la una, s'eu la mai multe *lucrări de negoț*; se întocmescū pentru lucrulu de întreprindere, în formele învoite, după partea ce se cuvine fie-că-ri și după condițiile așe-date între împărțășitori. (Co. 48, ur.—Civ 1073, ur.) Co. Fr. 48).

48. Intovărășirile în împărțășire se potū dovedi prin arătarea cataștelorū, a corespondenței, s'eu prin dovada cu martori, de va găsi cu cale tribunalulū a o primi. (Co. 7, 14, 16, 105 — Civ. 1203) (Co. Fr. 49).

49. Intovărășirile neguțatoresci în împărțășire, nu sunt supuse la formalitățile orînduite pentru cele-l alte tovărășii. (Co. 38—45) (Co. Fr. 50).

SECȚIA II.

Pentru prigonirile între tovarăși, și pentru chipulū de a le isbrăni(1).

50. Veri ce prigonire între tovarăși și pentru pricinī de tovarășie, se va judeca prin judecatori aleși (arbitri). Erotocrisia(2), la asemenea prigonii, se socotesce ca unū Tribunalu de întēia cercetare (Co. 51, ur; 61) (Co. Fr. 51).

51. Hotărîrea aleșiloru judecatori va avea apelație la înaltulū Divanū s'eu la Tribunalulu de comerțiu, de se va mîrgini cererea la lei 500 capitalū, însă cînd nu se vorū fi învoitū mai nainte în scrisū prigonitōrele părți a se lepăda de dreptulū de apelație. (Co. 61—supl, art. 4, 5, 6, legea din 10 Decem. 1863—Pr Co. art. 4 din legea. 1840, Iuniū 4) (Co. Fr. 52).

52. Orînduirea judecatoriloru celorū aleși se face prin înscrisū sub iscăltura prigonitōrelorū părți, și adeveritū de judecatoriă (Co. 50, 53, 54, 59). (Co. Fr. 53).

53. Soroculū întru care are să se isbrănescă judecata, se hotărășce de către prigonitōrele părți cînd orînduescū judecatori aleși; și

(1) Isbrani: termina, sfîrși

(2) Erotocrisia: arbitragiū.

le nu se invoiescū asupra sorocului, atunci se va hotări de către Tribunalū. (Co. 52, 54) (Co. Fr. 54).

54. Când unulū, sēu mai mulți din tovarăși nu voiescū sē orînduiască judecători aleși, atunci în loculū celui, sēu celorū ce n'au alesū, 'i orînduesce Tribunalulū de sine. (Co. 50, 52, 59) (Co. Fr. 55)

55. Prigonitórele părți dau înscrisurile și tacrirurile lorū judecătorilorū celorū aleși, fără nici o formalitate de judecată. (Co. 58) (Co. Fr. 56).

56. Tovarășiulū ce zăbovesce a da înscrisurile și tacrirurile sale se supune a le da, prin porunca judecătoriei, în sorocă de dece zile. (Co. 55, 57, 58) (Co. Fr. 57).

57. Judecătorii cei aleși potū prelungi, după trebuință, soroculū celū pentru darea înscrisurilorū. (Co. 55, 58) (Co. Fr. 58).

58. De nu se înoesce soroculū dărei înscrisurilorū, sēu de s'a sfîrșitū soroculū celū nou, judecătorii aleși hotărăscū pricina după cercetarea înscrisurilorū și a tacrirurilorū ce li s'au datū. (Co. 55) (Co. Fr. 59).

59. Când judecătorii cei aleși nu se unescū la hotărîre, și căți suntū cei ce nu se unescū, atâți sunt și cei ce se unescū, atunci însuși ei cu toții alegū unū altū judecătorū peste dinșii (supralesū) fără de a sē întreba cei ce se judecă, de voiescū sēu nu, dacă însă nu s'a orînduitū în compromessulū prigonitórelorū părți.— Când judecătorii cei aleși nu se unescū la numirea asupra-alesulū, atunci 'lū orînduesce Tribunalulū (Co. Fr. 60).

60. În hotărîrea judecătorilorū celorū aleși trebuie să se arăte curatū și deslușitū cuvintele pe carii este întemeiată;—hotărîrea se derune la cancelaria Tribunalulū;—hotărîrea se pune în lucrare fără nici o prefacere și schimbare, însă după cuprinderea articolulū 313 din Regulamentulū organicū;—se trece la condică după o poruncă a Presidentulū Tribunalulū, care este datorū a o da simplă fără nici o adăugire și negreșitū în sorocū de trei zile de la depunerea chârției la cancelariă. (Co. Fr. 61).

61. La rînduelile de mai susū sunt supuși de o potrivă: văduvele, moștenitorii sēu cei ce aducū obrazulū celorū întovărășiți. (Co. 62, ur—Civ. 653) (Co. Fr. 62).

62. De sunt interesați într'o prigonire de tovarășie comercială niscare-va nevîrșnici, epitriolulū lorū nu pôte sē se lepede de dre'tulū de a da apelație în otriva hotărîrei judecătorilorū celorū aleși. (Co. 2, 51—Civ. 342) (Co. Fr. 63).

63. Tôte jălbile în otriva tovarășilorū celorū nefînsărcinați cu lămurirea socotelilorū tovarășiesci, în otriva văduvelorū lorū, a moștenitorilorū lorū, sēu acelorū ce ar avea vre unū dreptū din

părtea lor, se prescriu, (adică și perdă dreptul de reclamație) în soroc de cinci ani, socotiți de la sfârșitul său desfacerea tovarășiei, când cartea de tovarășie ce arată câtă are să țină, său actul de desfacere s'a lipit, spre știința publicului, în sala Tribunalului, și s'a trecut la condică după cuprinderea articolelor 41, 42, 43 și 45, și când, după împlinirea acestei formalități nu s'a precumtat pentru dinșii prescripția (paragrafia) prin nici o pornire de jalbă către judecată. (Civ. 1837, 1865, 1894) (Co. Fr 64)

TITLUL IV.

Pentru obștirea averii femei neguțatorului.

64. Nimene pe viitor, pământenu său străin, nu va putea să se neguțătorească în Principat, dacă mai întâi nu va fi îndeplinită formalitatea prescrisă prin Art. 335 din Regulamentul organic. (Co. 65, 66) (Civ. 1228) (1).

65. Ori-care, neguțătoru fiind, se va căsători, este dator ca, în soroc de trei luni din ziua căsătoriei sale, să înfățișeze negreșit fôia sa de zestre, precum și însemnarea darurilor din naintea nunței la judecătoria spre înscriere în condica Tribunalului, asemănat cu dispozițiunile aceluiași articolu 335 din Regulamentul organic. — Celu ce va urma împotriva, se va pedepsi la întemplantare de faliment, ca un bancrutaru mincinos. (Co. 64, 66—(Civ 1228—P. 343).

66. Ori-care din streinul nu se va fi căsătorit aici, și se neguțătorește în Principat, de va voi ași urma negoțulu pe viitor, va fi dator a înfățișa la judecătoria, în soroc de șese luni socotite din ziua punerii în lucrare a acestei condici, fôia de zestre său actul doveditoru a stărei soției sale, înputernicitu cu formală a-deverire; iar neavându aceste acte în originalu, va aduce copii a-deverite cu același chip. — Înscrierea acei foi de zestre său act de căsătorie se va urma după Art. 335 din Regulamentul organic. (Co. 64, 65—Civ. 1228).

67. Ori ce carte de judecată, care va hotărî deosebirea său despărțirea dintre casnici, său siguranța zestrei între soți, din carii unul va fi neguțătoru, va trebui să stea lipită în perilipsisu, două luni, la judecătoria locului unde se neguțătorește bărbatul său

(1) Formalitățile formării foilor de zestre se vor face d'acum înainte, conform art. 1228 din Cod. Civile și regulilor prescrise prin procedura civile, care încă nu s'a promulgat pe când s'a anotat acestu codice.

muierea. — Soțului neguțător, care nu va păși acfstei formalitate, întemplantu-i-se falimentu, va fi surusü la vedépsa hotărită prin alinea 2 al Art. 65. (Civ 209. ur; 1754, ur.—P. 343).

TITLUL V.

Pentru bursele de comerciu, mijlocitori de schimbü și samsari.

SECȚIA V.

Pentru bursele de comerciu.

68. Bursa de comerciu este adunarea de neguțători, de căpitanî de corăbii, de mijlocitori de schimbü și de samsari, ce se urméză sub cea de aprópe privighere. a Domnului (Co. 1, 69, 347) (Co Fr. 71)

69. Resultatul tocmeilor și alü negoțiației polițielorü ce se săvirşescü la bursă, hotăresce cursul monedelorü și allü polițiilorü, alü prețului mărfurilorü, alü asigurărilorü, alü navlului, alü transporturilorü pe uscatü saü pe apă, alü zapiselorü statului și altorü asemenea, al cărorü cursü este primitorü de a se fusemna pe făcare și până unde s'a suitü ori s'a coboritü. (Co. 70, 73, 75) (Co. Fr. 72).

70. Aceste osebite cursuri se dovedescü prin adevierea mijlocitorilorü de schimbü și a samsarilorü, după regulile ce se vor intocmi de administrație. (Co. 73. 75) (Co. Fr. 73).

SECȚIA II.

Pentru mijlocitori și samsari.

71. Pravila cunósce pe mijlocitorii de schimb și pe samsari ca nisce fețe inlesnitóre a fartelor de negoțü. (Co. 68, ur. 72, ur 78, 80, 82—P. 348) (Co. Fr. 74).

72. Mijlocitorii de schimbü și samsarii se află prin tóte orașele unde este bursă de comerciu, și se orânduiescü de Domn. (Co. Fr. 75).

73. Numai mijlocitorii de schimbü așeđați în forma cerută de pravilă, aü dreptulü de a mijloci la negoțiația seü vîndarea și cum-părarea zapiselorü Statului și a altorü asemenea; de a săvirși pe socotéla altuia, negoțiația polițielorü seü a bileturilorü la ordinü, și a tuturorü țidulilorü ce se potü negoția, și de ale adeveri cursulü. (Co. 70, 75, 78, 82, ur; 105, 174, 181) (Co. Fr. 76).

74. Sunt samsari de mărfuri, samsari de asigurări, samsari dragomani și inchirietori de corăbii, samsari de transportu pe uscat și pe apă. (Co. 70, 75, ur; 82, ur.) (Co. Fr. 77).

75. Samsarii de mărfuri, așezați în chipul cerutu de pravilă, au numai ei dreptul de a fi mijlocitori la vîndarea și cumpărarea mărfurilor și de ale adeveri cursul, — samsarii de o potrivă cu mijlocitorii de schimb, săvîrșesc vîndarea și cumpărarea materiilor metalice. (Co. 70, 73, 82, ur, 105) (Co. Fr. 78)

76. Samsarii de asigurări alcătuiesc contractele sîu cărțiulele de asigurări, le iscălesc și încredințîă costul asigurării pentru toate călătoriile de pe mare sîu de pe rîuri. (Co. 70, 73, 82, ur) (Co. Fr. 79)

77. Samsarii dragoman și inchirietorii de corăbii slujesc drept mijlocitori la inchiriere de corăbii; osebitu de acêsta, numai ei au dreptul de a tîlmăci, întîmplîndu-se vre-o prigonire înfățișată la Tribunaluri, arătările la vamă și la alte dregătorii, contractele de inchiriările corăbiilor, cărțiulele de mărfurile încărctate în corabie, și toate cele-l-alte înscrisuri de negoț, a căroru tîlmăcire ar fi trebuincosă spre a se dovedi cursul navlului — La prigonirile comerciale și pentru slujba vămiloru, numai ei vor fi tîlmăci la toți străinii stăpîni de corabie, neguțatori, slujbași de vase, și alți omeni de mare și de rîuri. (Co. 78, 82; ur) (Co. Fr. 80)

78. Unul și același obrazu, dacă cartea Domnescă, prin care se orînduesce, 'i dă voiă și slobođeniă, pôte să fiă într'aceiași vreme mijlocitoru de schimb, samsaru de mărfuri sîu de asigurări, și samsaru dragomanu inchirietorü de corăbii. (Co. 73) (Co. Fr. 81)

79. Samsarii de transportu pe uscatu și pe apă, așezați după pravilă, au numai ei dreptul, la locurile unde vor fi așezați, de a mijloci la tocmele de transporturi pe uscatu și pe apă; dar, la nici o întîmplare și sub nici un felu de pricinuire, nu potu face lucrări de ale samsarilor de mărfuri, de asigurări, sîu de ale dragomanilor inchirietori de corăbii, însemnați la articolile 75, 76, și 77. (Co. 92, ur.) (Co. Fr. 82)

80. Căți au făcutu falimentu, nu potu se fiă mijlocitori de schimb, nici samsari, de nu se voru fi restatornicitu după pravilă (Co. 86, 185, ur, 338, ur) (Co. Fr. 83).

81. Mijlocitorii de schimb și samsarii sunt datorii a țenea unu catastichu întocmitu după formele hotărîte prin Art. 9 — Sunt datorii a însemna într'insulü, pe fiă-care și, și după rîndulü datelorü, fără răsături, adăugiri între rînduri nici strămutări, și fără scurtări nici cifre, toate condițiile vîndărilorü, cumpărărilor, assi-

gurărilor, a negociațiilor, și cu ună cuvânt, a tuturor lucrărilor făcute prin canalul lor. (Co, Fr. 84).

82. Mijlocitorul de schimbă său samsarul nu e volnic, la nici o întemplare și sub nici un fel de pricinuire, a face lucrări de negoțu său de bancă pe sēma și socotēla sa.— Nu rōte să aibă parte la nici o întreprindere de negoțu nici d'a dreptul, nici în-pieșiată sub nume străin. — Nu este volnică nici a primi în credit, nici a plăti din banii săi, pe sēma celor ce l'au însărcinat, socotindu-se ca ună simplu casieră și depositară ală acestora. (Co. 71, 83, ur) (Co. Fr. 85).

83. Nu pōte să cheșaiască îndeplinirea tocnelor ce se săvirșesc prin a sa mijlocire. (Co. 82, 84) (Co. Fr. 86).

84. Ori-ce urmare în potrive dispozițiilor celor din urmă două articole, judecându-se de Tribunalurile corecționale, se va pedepsi cu ridicarea dreptului meseriei mijlocitorului de schimbă său a-samsarului, și cu ună ștrafă care nu va putea covârși nici odată summa de trei mii lei, fără a rerde pentru acēsta prigonițorele părți dreptul de a cere de la dînșii pagubile și cheltuelile pricinuite. (Co. 85) (Co. Fr. 87).

85. Nu se mai pōte orândui mijlocitor de schimbă ori samsarū acela care se va fi scosū odată pentru vina prevăduță prin Art. de mai susū (Co. Fr. 88).

86. La întimplare de faliment, verice mijlocitor de schimbă său samsarū se va judeca ca ună bancrutar. (Co. 80, 83, 185, 323, ur—P. 348) (Co. Fr. 89).

TITLUL VI.

Pentru comissionari,

SECȚIA I.

Pentru comissionari de obște.

87. Comisionarū este acela ce lucrēză în însuși numele său, sēu sub o numire tovărășescă, pe sēma și socotēla celui ce l'a însărcinatū (Co. 88, ur; 315) (Co. Fr. 91).

88. Datoriile și drepturile comissionarului care lucrēză în numele unui însărcinatōrū, privindu-se despre acesta, se cuprindū în pravila civile a țerei la capul alū 19 partea III pentru vech letū, și acēata pînă se va alcătui condica civile cea nouă. (Vezi noua Cond. civilă, art. 1532—1559) (Co. Fr. 92).

89. Totu comisionarulă ce a făcutu înaintări de bani pe sémă de mărfuri pornite către dînsulă din vre o altă piață spre a se vinde în socotéla însărcinătorului, are privilegiu de a 'și trage, înainte ori căruî altu creditoru, banii ce a înaintatū, dobîndile și cheltuelile, din prețulu mărfuriloru, de sunt în mâna sa, în magasiile sale, sêu depuse în vre o magasiă publică, sêu dacă, mai înainte de a fi sositū mărfurile, pôte dovedi, printr'o cărțuliie de încărcare în corabie, sêu printr'o carte de căratū, că mărfurile s'au pornitū către dînsulă. (Co. 90, ur; 315—Civ. 1618, ur; 1722, 1730 § 3, 4, 7) (Co. Fr. 93).

90. De s'-au vîndutū și s'-au predatū mărfurile în socotéla însărcinătorului, comisionarulă are precădere de a lua din prețulu vînderei mărfuriloru, înainte de cei-l-alfi creditorī ai însărcinătorului, summa ce va fi înaintatū, dobîndile și cheltuelile (Co. 89, —Civ. 1730 § 3, 4, 7) (Co. Fr. 94).

91. Tôte împrumuturile, înaintările de sume, sêu plăți, ce va fi făcutu comisionarulă pe sémă de mărfuri depositate la vre o dregătoriă, sêu date în păstrare la o a treia fațiă de vre o persônă ședétore în loculă de locuință alu comisionarulă, nu dauă precădere de plată comisionarulă, sêu păstrătorului, fără numai cândū va fi avîndū înscrisū adevéritū de judecătoriă, doveditorū de asemenea precădere, și arătătorū de suma baniloru, de felurimea mărfuriloru, și de cătățimea lorū. (Co. 89, 90 — Civ. 87, 1722). (Co. Fr. 95).

SECȚIA II.

Pentru comisionariī de transporturi pe uscatū și pe apă.

92. Comisionarulă ce se însărcinédă cu transporturi pe uscatū sêu pe apă, este datorū a înscrie în catastichulă sêu jurnalū arătarea firei și a cătățimei mărfuriloru și chiarū a prețulu lorū, de i se va cere. (Co. 82, 87, ur. — Civ. 1473, ur; 1476, ur.) (Co. Fr. 96).

93. Elū este răspundétoriū pentru ajungerea mărfuriloru și a lucrurilor de comisionū la soroculū hotărâtū prin scrisórea de căratū, cândū se va dovedi că întărđierea s'a pricinuitū din negrijirea comisionarulă de a lua despre acésta măsurile cuviincióse. (Co. 95, 97—101—Civ. 1156, 1169) (Co. Fr. 97).

94. Este asemenea răspundétorū pentru stricăciunile sêu perde-re mărfuriloru și a altorū lucruri de comisionū, afară numai de se va fi făcutu vre o înpotrivă tocmélă în cartea de căratū, sêu

de se voră fi pricinuită acelea din vre o neapărată întâmplare apărătoare de ori-ce bănuială despre neîngrijirea comisionarului. (Co. 95, 97, ur, 99, 104—Civ. 1156, ur, 1475) (Co. Fr. 98).

95. Asemene este răspundătoru pentru faptele și urmările comisionarului celui de ală doilea, către care elă adresedă mărfurile. (Co. 93, ur, 104—Civ. 1000, 1542) (Co. Fr. 99)

96. Marfa eşită din magasia vëndătorului său a espeditorului sé călătorește, afară de vre o împotrivă tocmelă, în ridico-pericolo a stăpânului ei, care însă pôte sé tragă în judecată pe comisionarulă și cărăușulă însarcinată cu transportulă. (Co. 93, ur, 99, 104—Civ. 969, 971) (Co. Fr. 100)

97. Cartea de cărată închipuește ună contractă între espeditoră și cărăușă, séu între espeditoră, comisionară, și cărăușă. (1) (Co. 98 — Civ. 942, 943, 1020, 1179) (Co. Fr. 101)

98. Cartea de cărată trebuie sé aibă dată,—sé arăte:—firea și greutatea séu măsura lucrurilor de cărată,—soroculă în care are să se săvîrșescă transportulă;—trebuie să arate—numele și locuința comisionarului, de va fi, printr'acăruiă mijlocire se face transportulă,—numele aceluia, la care este adresată marfa,—numele și locul locuinței cărăușului;—câte acestea prețulă căratului,—despăgubirea ce s'ar cuveni pentru întârzierea căratului.—Se iscălesce de espeditoră séu de comisionară.—Arată pe margine mărcile și numerile lucrurilor de cărată.—Comisionarulă prescriă, fără a lăsa locă albă, cartea de cărată într'ună registru dată de către Tribunală cu însemnare de suma foiloră și cu șahulă Presidentului trasă pe fiă-care fôia. (Co. 92, 97, 381, 438 — Civ. 147^c) (Co. Fr. 102).

SECȚIA III.

Pentru cărăuși.

99. Cărăușulă este răspundătoră pentru perderea lucrurilor de cărată, afară de neapărate întâmplări;—este asemene răspundătoră pentru tôte stricăciunile, afară de cele ce vină din chiară smințelă lucrului séu dintr'o neapărată întâmplare. (Co. 94, 101, 104. Civ. 1156, 1169, 1475, 1730 §. 7) (Co. Fr. 103)

(1) În testulă francesă nu esistă virgula pe care legiitorulă nostru a pus'o înainte vorbei și cărăușă. Acéstă virgulă, neregulată pusă, și care face obiectulă mai multor controverse la Francesi, cată să se considere ca cum n'ar esista.

100. Cândă, din pricina unei neapărate întâmplări, nu s'a săvârșit transportul la soroculu celă tocmită, atunci nu se pôte cere de la căraușă nici o despăgubire cu cuvântă de întârziere. (Co. 93, 101—Civ. 1169) (Co. Fr. 104).

101. Primirea lucrurilor transportate și plata prețului de cărată stinge ori-ce reclamațiă împotriva căraușului. (Co. 97, ur; 102, 104) (Co. Fr. 105).

102. Cândă primitorulă nu voiesce seă se împotrivesce a primi lucrurile transportate, starea loră se adeveređă și se dovedesce de ómenı cu sciință numiți de Presidentulă Tribunalului locală, seă de sub-cărmuitorı pe unde lipsesce Tribunală. — Presidentulă Tribunalului pôte seă hotărască depunerea, seă sequestrarea, și în urmă transportarea mărfii într'o magasiă publică. Asemene pôte poronci și ca seă se vëndă dintr'insa în folosulă căraușului până la împlinirea prețului chiriei de cărată. (Co. 89, 90—Civ, 1632, ur; 1689, 1730 §. 7) (Co. Fr. 106).

103. La legiurile ce se cuprindă într'acestă titlu, suntă supuși de obsce și stăpânil de vase, întrăprindătoril de diligențe și de trăsuri publice. (Co. 87—102, 104—Civ. 1473—1477) (Co. Fr. 107).

104. Tóte cererile în potriva commissionerului și a căraușului pentru perderea seă stricăciunea mărfurilor, se precurmă prin (paragrafiă) prescripțiă de șese luni, ventru trămiterile de mărfuri ce se facă în cuprinsulu țerii Romănesci; și de unu ană, pentru cele ce se facă afară din Principate, socotindu-se începutulu paragrafiei pentru perdere, din ziua în care ar fi trebuit să se săvârșiescă transportulă mărfurilor, și ventru stricăciune, din ziua în care se voră fi primită acele mărfuri; iar cererile cele pentru fapte viclene și de rea credință nu se supună la aceste paragrafil. (Co. 93, 94, 99—Civ. 1837) (Co. Fr. 108).

TITLULŪ VII

Pentru cumperări și vëndieri.

105. Cumpărările și vënderile se dovedesću prin acte publice, (adică adeverate de vre o dregatoriă), prin acte sub iscălitură în parte, prin prescurtare de socotelă încheiată de mijlocitorulă de schimbu seă de samsarb, și care trebue a fi iscalită de totmitórele părți, printr'o factură primită dreptu bună de cumpărătoră, prin corespunderă, prin catastrăsele totmitóreloră părți, și cândă Tribunalulă va găsi cu cale, prin dovada cu martoril. (Co. 7, ur; 11, 73, 75, 77, 79, 81, 147) (Co. Fr. 109).

TITLUL VIII

Pentru polițe, bilețuri de orânduială și pentru prescripția (para-grafia).

SECȚIA I.

Pentru polițe.

§. I. *Pentru forma poliței.*

106. Polița se trage dintr'unu locu într'altul; are data sa; arată summa de a se plăti, numele celui ce trebuie să plătescă, vremea și locul unde trebuie să se plătescă, prețulu datu în bani, în mărfuri, în socotela, séu în veri-ce felu de chipu; este în ordinul unu alu treilea obrazu, séu în ordinul însuși a trăgetorului; arată de este polița d'ânteia, dă-a doua, dă-a tria, dă-a patra ș. c. l. (Co. 107, 108, 109, ur; 119, 125—130, 132, 134, 194, 285, 324) (Co. Fr. 110).

107. O poliță pôte fi trasă asupra unu obrazu ca să o plătescă la locul locuinței unu alu treilea obrazu. Pôte fi trasă prin ordinul și pe socotela altua. (Co. Fr. 111).

108 Se socotescă ca nisce simple făgădueli de plată tôte polițele făcute cu suposiția (1) séu de nume, séu de calitate, séu de locuință, precum si cele făcute cu suposiție de locurile de unde sunt trase séu in care au să se plătescă. (Co. 109—Pr. Co. 308 Reg) (Co. Fr. 112).

109. Polițele iscălite de femei și de fete, ce nu sunt neguțătorese cunoscute de obște, au, despre dînsele, putere numai de o simplă făgăduială de plată. (Co. 1, 5, 6, 197, 199, ur; 202—Supl. l. Constr. Corp. 11, 12, ur;) (Co. Fr. 113).

110. Polițe iscălite de nevîrsnici, carii nu sunt neguțători, n'au, citu despre dînșii, nici o tãrie, rămâindu însă întregi și neclintite drepturile fie cărei părți prigonitoare, după cuprinderea condiții civile pentru vîrsnici și nevîrsnici. (Co. 1—4—Civ. 1157—1159, 1160, 1163, 1164—Supl. Const. Corp. 12) (Co. Fr. 114).

(1) Suposiția se înțelege când se scriă altu nume, ori altă calitate, ori altă locuință, ori alte locuri de câtu cele adevărate. (N. 1.)

§. II. Pentru provisiă.

Provisiă se numesce aflarea fondurilor, rânduite spre plată, în mâna celui asupra căruia se trage polița).

111. Provisia trebuie să o facă trăgătorul său acela, pe acăruia sémă și socotélă va fi trasă polița, fără însă a înceta trăgătorul de a fi îndatorat și chiar el însuși. (Co. 107; 112, ur) (Co. Fr 115)

112. Provisia se înțelege făcută, dacă, la împlinirea sorocului de plată, acela asupra căruia s'a trasă polița, este dator și trăgătorului său acela pe a căru socotélă s'a trasă o sumă cel puțin de o rotivă cu ceea ce se coprinde în polița. (Co. 111, 113) Co. Fr. 116).

113. Primirea poliței dă a înțelege că provisia este făcută, și slujasce, pentru giranți, drept dovadă a ființei acestei provisi. Ori va fi primită polița, ori nu, trăgătorul e dator, întemplantuse a se tăgădui provisia, să dovedescă că aceia, asupra cărora se trăsese polița, au și provisia la împlinirea sorocului plății; iar într'altă chip, este dator să o asigure, măcar și de se va fi făcut protestul în urma sorocelor hotărâte. (Co. 111 ur; 114, ur; 165, 168, ur; 184) (Co. Fr. 117).

§. III Pentru primire.

114. Trăgătorul și giranții unei polițe sunt unul pentru altul răspunzători de a ei primire și plată la soroc. (Co. 115. ur; 131, ur; 135, 138, ur; 155, ur; 162—Civ. 1039, 1108, § 3.) (Co. Fr. 118)

115. Nevoia de primire se dovedesce printr'un act ce se numesce *protest de neprimire* (Co. 116, 122, 158, 168, ur;) (Co. Fr. 119).

116. După încunoscințarea protestului de neprimire, giranții și trăgătorul sunt datori fie-care pe sémă sa și a da chedășia pentru siguranța plății la împlinirea sorocului, și să numere îndată prețul ei dinpreună cu cheltuelile de protest și de preschimbarea poliței. — Chedășul ori al trăgătorului, ori al girantului, este împreună răspunzător numai cu acela, pe care a chedășuit. (Civ 1039. ur; 1652, 1675, 1676) (Co. Fr. 120).

117. Cine primesce o poliță, se îndatoră a plăti suma ce se cuprinde într'însa. — Primitorul nu e volnic și să lua înapoi primirea sa, și chiar când înainte primirii și în nescința sa, va fi făcut trăgătorul faliment. (Co. 114, 135, 143, 144) (Co. Fr 121)

118. Primirea unei polițe trebuie să fie iscălită.—Primirea se a-

rată prin cuvântul primită.—Primirea trebuie să aibă dată, dacă poliția are să se plătească după una sau mai multe zile ori luni de la înfățișarea ei;—și la această din urmă întâmplare, lipsa datei de primire face a se plăti polița la sorocul cel pus într'înșă, socotinduse de la data ei. (Co. 125, 127) (Co. Fr. 122).

119. Primirea unei polițe de a se plăti într'altă loc deosebit de acela al locuinței primitorului, arată locul și locașul unde are să se săvârșescă plata, seu mișcările ce au să se facă pentru acesta. (Co. 168—Civ. 87) (Co. Fr. 123).

120. Primirea nu poate fi cu condiția, dar se poate mărgini la o sumă mai mică de câtă cea coprinsă în poliță. — La această din urmă întâmplare, înfățișătorul este dator să facă protestul pentru partea sumei celei neprimite. (Co. 118, 151, 168, ur — Civ. 1004, ur.) (Co. Fr. 124).

121. O poliță trebuie să fie primită la înfățișarea sa sau cel mult în sorocul de două-zeci și patru ore, de la înfățișarea ei.—După acele două-zeci și patru ore, de nu se va da înafă primirea ori neprimirea, cel ce a ținut-o, este răspunzătorul către înfățișătorul pentru pagube și interesuri. (Co. Fr. 125).

§. IV. Pentru primirea prin mijlocire.

122. La întâmplare de protestul pentru neprimire, polița poate fi primită de un alu treilea obrazul ce intră mijlocitorul pentru trăgătorul seu pentru unul din giranți. Mijlocirea se pomenesce în actul de protestul, și se iscălesce de către mijlocitorul. (Co. 115, 123 ur; 153 ur; 168—Civ. 1093) (Co. Fr. 126)

123. Mijlocitorul este dator să face îndată cunoscută mijlocirea sa la acela pentru care s'a pus mijlocitorul. (Co. Fr. 127).

124. Înfățișătorul poliței, de și s'a primită acesta prin mijlocire, își păstrează însă toate drepturile sale în potrița trăgătorului și a giranților, pentru singurul cuvânt de neprimire din partea celui asupra căruia s'a fostu trasu. (Co. 114; 155, ur) (Co. Fr. 128).

§. V. Pentru împlinirea sorocului poliței (scadintă).

125. O poliță poate fi trasă ca să se plătească seu a vista adică, îndată ce se va înfașița, seu:

după una sau mai multe zile { de la înfățișare;
după una sau mai multe luni }

după una saū mai multe zile de la dată;
după una saū mai multe luni

la di hotărâtă a lunei, saū într'o di însemnată, seū în cursul unui bălcii. (Co. 127 — 130) (Co. Fr. 129)

126. Polița a vista trebuie să se plătescă la înfățișarea ei. (Co. 125, 155, ur.) (Co. Fr. 130).

127. Împlinirea sorocului unei polițe,
după una saū mai multe zile de la înfățișare;
după una saū mai multe luni

Se otărasce prin data primirei, seū a protestului de neprire (Co. 115, 118, 125, 129, 169) (Co. Fr. 131).

128. Sorocul unei polițe de a se plăti în cursul unui bălcii se împlinește în ziua ajuunului spargerei bălciiului, seū în ziua de bălcii, dacă acesta nu ține mai multă de o di. (Co. 125, 156, ur.) (Co. Fr. 133)

129. De se împlinesce sorocul poliței într'o di de Duminică seū de serbătore mare, se plătesce în ajunul lorū. (Co. 157) (Co. Fr. 134).

130. Ori-ce prelungire de sorocū, legiuită saū obicinuită pînă acum pentru plata polițelorū, se desființedă. (Co. 152, 156) (Co. Fr. 135)

§ VI. Pentru Girū.

131. Proprietatea unei polițe se strămută prin girū. (Co. 132, ur; 182) (Co. Fr. 136).

132. Girulū are data sa. — Arată prețul seū summa dată. — cuprinde numele aceluia într'a cărui ordinū s'a trecutū. (Co. 133 ur.) (Co. Fr. 137).

133. Cândū girulū nu este făcutū întocmai după cuprinderea articolului de mai susū, nu strămută stăpânirea poliției, ci este o simplă procură (vechiletū). (Co. 132. 313) (Co. Fr. 138).

134. Este opritū de a pune în girū altă di de câtū acea în care s'a scrisū girulū; iar cine va urma în potrivă, se va pedepsi ca unū plastografu. (Co. 142) (Co. Fr. 139).

§. VII. Pentru împreună-răspundere.

135. Toți cei ce au iscălitū au primitū seū au giratū o poliță suntū res'undători platnici unulū pentru altulū către înfățișatorū (Co. 114, 117, 137, 155, ur; 159, 182. 285 — Civ. 1039, ur.) (Co. Fr. 140).

§ VIII. Pentru avală, sêu cheadăsiă de plata poliției.

136. Plata unei poliției, osebită de primire și de giră, se pôte asigura printr'ună avală. (Co. 137; 182) (Co. Fr. 141).

137. Acastă siguranță o dă ună ală treilea obrază saă în poliția, saă prin actă osebită. — Dătătorulă de avală este supusă la aceiași răspundere, si de o potrivă cu trăgătorulă si garanții, nădîndu-se însă osebitele tocmeii ce vor fi mijlocită. (Co. 135, 155, ur—Civ. 969, 1039, ur. 1652) (Co. Fr. 142).

§. XI. Pentru plată.

138. O poliția trebuie să se plătescă în moneda arătată anume într'insa (Co. 157, 182—Civ. 1100) (Co. Fr. 143).

139. Cine plătesce o poliția mai nainte de împlinirea sorocului ei este răspundătoră pentru neținerea în sémă acei plăți, de se va ivi vr'o pră în potrivă (Co. 141. 156—Civ. 1023, ur) (Co. Fr. 144).

140. Cine plătesce o poliția la împlinirea sorocului ei, și fără înpotrivire despre partea cuiva, se socotesce bine plătită și slobodă despre ori-ce cerere (Co. 144, 156) (Co. Fr. 145).

141. Înfățișătorulă unei polițe nu se pôte îndatora să primescă plata ei mai înainte de împlinirea sorocului (Co. 139—Civ. 1024, 1115 §. 4) (Co. Fr. 146).

142. Plata unei polițe făcută asupra infățișărei unei a 2-a, a 3-a a 4-a ș.c.l. este bună și cu tărie, cândă cea de a 2-a, a 3-a, a 4-a poliță ș.c.l. va cuprinde că acastă plată desființedă puterea celorlalte (Co. 106, 143. 145, ur.) (Co. Fr. 147).

143. Cine plătesce o poliția asupra infățișărei de a 2-a, a 3-a a 4-a ș.c.l. fără a lua înapoi pe cea în care se află înscrisă a sa primire, nu rămâne apărată de pretenția aceluia ce se va infățișa cu cea poliță primită de dînsulă. (Co. 117, 146, nr) (Co. Fr. 148).

144. Înpotrivirea la plată nu este primită de câtă numai la întemplantare de pierderea poliței, sêu de falimentă a infățișătorulă. (Co. 140. 145, ur; 185) (Co. Fr. 149).

145. Intemplantuse a se perde o poliță neprimită, stăpânulă ei pôte să ceră plata ei cu o a 2-a, a 3-a, a 4-a, poliță și s.c.l. (Co. 142, 146, ur; 170) (Co. Fr. 150).

146. Când polița cea perdută va fi fostă primită, atunci stăpânulă ei nu pôte cere plata prin infățișare de o a 2-a. a 3-a. a 4-a poliță ș. c. l. de câtă numai cu porunca judecăteli, și priă dare de chieadăș.ă. (Co. 143, 147, 150—Civ. 1675 1676) (Co. Fr. 151).

147. Dacă acela ce a perdut polița, ori primită ori neprimită, nu este în putință să infățișeze a 2-a, a 3-a, a 4-a, poliță ș. c. l. poate să ceară plata poliței celei pierdute, și să o dobândească prin poronca judecâtei, făcându dovadă prin catastrile sale că era stăpân pe dinsa, și dăudu chețașiă pentru acesta. (Co. 7. ur; 11, 105, 148, 150.—Civ. 1675, 1676) (Co. Fr. 152.)

148. Cândü trasulü nu va voi să plătescă în urma cererei făcute în puterea celorü din urmă doui articole, atunci stăpânulü poliței pierdute și păstrédă tôte drepturile sale printr'unü actü de protestație. — Acestü actü trebuie să se facă a doua și după împlinirea soroculü poliței pierdute. — Trebuie să se facă cunoscutu trăgătorulu și giranțilorü, după formele și la sorócele hotărîte aci mai josü pentru încunoscințarea protestulu. (Co. 157) (Co. Fr. 153).

149. Stăpânulü poliței pierdute, voindü a lua alta a 2-a, trebuie să se îndrepte de către celü dé dreptü alü său girantü; acesta este neapêratu datorü a 'i înlesni a lui cerere, mijlocindu prin allü său nume și a sa îngrijire către alü său iară și de-adreptulü girantü; asemenea se va urma din girantü în girantu până la trăgătorulu poliței. Stăpânulü poliței celei pierdute va trage și va face tôte cheltuelile ei. (Co. Fr. 154).

150. Îndatorirea chețașuirei poliței, însemnate la articolile 147 și 148, (1) se precurmă după trei ani, dacă, în această vreme, nu s'au făcutü nici cereri, nici pornire prin judecată. (Co. 184—Civ. 1857, 1865) (Co. Fr. 155).

151. Piașile făcute în socotéla sumei unei polițe, sunt spre ușurarea trăgătorulu și a giranțilorü. — Infățișătorulu este datorü să facë protestu pentru remășița poliței. (Co. 120, 168, ur. — Civ. 1101) (Co. Fr. 156).

152. Judecata nu poate prelungi nici cum soroculü plăței unei polițe. (Co. 130, 156—Civ. 1101) (Co. Fr. 157).

§. X. Pentru plată prin mijlocire.

153. O poliță protestată poate să se plătescă de ori-care mijlocitorü pentru trăgătorü, său pentru unulu din giranți.— Mijlocirea și plata se vor dovedi și se vorü însemna în actulü de protestü său din josulu lui. (Co. 122, ur; 154, 169—Civ. 1093) (Co. Fr. 158).

154. Cume plătește prin mijlocire o poliță, intră în tôte dreptu-

(1) Se vede că din greșială de tiparü legea citează art. 147 și 148; căci ea trebuie să citeze art. 146 și 147.

rile înfățișătorului, și se supune la aceleși îndatoriri pentru împlinirea formalităților cerute. Dacă plata prin mijlocire s'a făcut pe socotela trăgătorului, rămân slobodi toți giranții. — De s'a făcut pentru un girant, giranții următori rămân slobodi. — De se înfățișează mai mulți mijlocitori ca să plătescă o poliție, se protimisesce, celui ce slobode de sub răspundere pe cei mai mulți giranți. — Cândă acela, către care era trasă din început polița, și împotriva căruia se făcuse protestul din pricină de neprimire, se înfățișează ca s'o plătescă, va fi protimisit din toți cei-lalți. (Co. 115, 153, 155, ur.—Civ. 1103) (Co. Fr. 159).

§. XI. Pentru drepturile și datoriile înfățișătorului.

155. Înfățișătorul unei polițe trase din Europa și din schelile Levantului ca să se plătescă în țera Românească, sau visata, sau după una ori mai multe zile decât luni, trebuie să ceară plata sau primirea poliței în sorocul de șese luni de la data ei; căci urmându în potrive, va pierde dreptul de a se porni cu cerere în potrive giranților, și chiară a trăgătorului, dacă acestu din urmă va fi făcută provisiă. — Sorocul pentru o poliță trasă din Egiptu, Siria și alte locuri de ărtate, va fi de optu luni (Co 114, ur; 125, ur; 138, ur; 168 ur) (Co. Fr. 160).

156. Înfățișătorul unei polițe trebuie să ceară plata ei în ziua împlinirii sorocului. (Co. 126, ur; 138, ur; 153, ur;) (Co. Fr. 161).

157. Nevoința de a plăti trebuie să se dovedească a doua zi după împlinirea sorocului poliței printr'un act ce se numește protestul de neplată — Dacă ziua această este și de duminică sau de sărbătoare mare, protestul se face a doua zi, (Co. 126, ur; 156, 163, 168, ur; 179) (Co. Fr. 162)

158. Înfățișătorul este neapăratu datoru a face protestul de neplată, de și s'a făcut mai înainte protestul de neprimire, sau a muritu ori a făcutu falimentu acela asupra căruia este polița trasă. Întemplantu-se a face falimentu primitorul înainte scaderței, atunci înfățișătorul poate să facă protestu și să apuce prin judecată pe trăgătoru și pe giranți. (Co. 159, ur; 168, ur; 185, 192—Civ. 1025) (Co. Fr. 163).

159. Înfățișătorul unei polițe protestate din pricină de neplata, poate să ceară siguranță, sau în parte de la trăgătoru și de la fie-care din giranți, sau de o dată de la toți împreună giranți și trăgător. — Aceiași voie are fie-care din giranți împotriva trăgătorului și a giranților celor înainte de dînsul. (Co. 135, 160, ur;) (Co, Fr. 164).

160. Dacă înfățișătorul apucă numai în parte pe celu dea-dre-

ptulă ală sėu girantă, trebuie să 'i încnnosciințede protestulă cu chipă oficială, si neplătindu'i banii ce e datoră, să'lă tragă la judecată în sorocă de cincă-spre-dece țile de la data protestului, dacă cade în depărtare de dece ore.— Iar câtă pentru girantulă ce se află locnindă în depărtare mai multă de dece ore de loculă unde trebuia să se plătescă polița, acestă sorocă se va înmulți cu o di pentru fie-care sėse ore. (Co. 162, ur;) (Co. Fr. 165).

161 Polițele trase din țera Romănescă ca să se plătescă în Europa, sėu în schelile Levantului, întēplāndu-se a sė protesta, trăgătorii și giranții sedietori în țera Romănescă voră fi trași în judecată în sorocă de șese lună de la data protestului; iar pentru polițele trase în Egiptă, în Siria sėu în alte locuri depărtate, soroculă va fi de optă lună. (Co. 155, ur, 160, 162, ur;) (Co. Fr. 166)

162. De pornesce înfățișătorulă jalba sa de o dată înpotrivă și a giranților și a trăgătorului, are către fiă care dintr'înșii, soroculă celă hotărâtă prin articolile de mai susă.— Fiă-care din giranți are dreptulă de a porni o asemenea jalbă, sėu înpotriva fiăcăruiă în parte, sėu înpotriva tuturoră înoreună, totă într'acelasi sorocă de vreme. — Pentru dinșii, soroculă începe a doua țile de la data primirei chemărei în judecată. (Co. 159, ur; 163, ur; 184) (Co. Fr. 167)

163. După trecerea soróceloră de mai nsă pentru înfățișarea poliței de a sė plăti a vista, sėu după una oriă mai multe țile sėu lună,— pentru protestulă din pricină de neplată, — pentru pornirea jelbei spre cerere de siguranță, — înfățișătorulă poliței perde tóte drepturile înpotriva giranților (Co. 155—157, 160, ur; 164, ur;) (Co. Fr. 168).

164. Giranții perdă asemenea dreptulă de ori-ce cerere de siguranță înpotriva celoră ce le-au dată polița, după trecerea soróceloră de mai susă, fiă-care în ceia ce se atinge de dănsulă. (Co. 159, ur; 163) (Co. Fr. 169).

165. Asemene perdă dreptulă loră înfățișătorulă și giranții înpotriva însuși a trăgătorului, dacă acestă din urmă va dovedi că, la scadința poliței, avea provisiă făcută. — La acēstă întēmplare, înfățișătorulă are dreptă a porni jalbă numai înpotriva aceluia asupra căruia era polița trasă. (Co. 111, ur; 155, ur; 184) (Co. Fr. 170).

166. Înfățișătorulă dobāndesce iarăși drepturile ce le va fi perdută prin cele din urmă trei articole, cândă trăgătorulă sėu unulă din giranți, în urma soróceloră hotărâte pentru protestă, pentru încnnosciințarea protestului, sėu pentru chiamarea în judecată, a priimită prin ori-ce chipă refuitoră, banii rinduiți spre plata poliței. (Co. 163, ur. — Civ. 1143, ur.) (Co. Fr. 171).

167. Osebitū de formalitățile prescise pentru pornirea jălbei spre cererea de asigurantă, înfățișătorulū unei polițe protestate din pricină de neplată pôte, prin hotărâre de judecată, să opréscă plata banilorū ce vorū fi avéndū sē ia de la alți trăgătorulū, primitorii și giranții. (Co. 159, ur.) (Co. Fr. 172).

§. XII. Pentru protesturi.

168. După jalba ce va da înfățișătorulū împotriva neprimirei sēu a neplăței poliței, judecătoria va trāmite îndată spre întocmirea actului de protestū pe vātafulū de aprođi sēu pe altū înpiegatū împreună cu înfățișătorulū și cu doi marturi găsiți de acestū din urmă. Protestulū trebuie sē se facă la sālășluința trasului, sēu pri unde se va afla atunci cu locuința, — la sālășluința fetelorā arātate în poliță și însărcinate ca la trebuința sē o plătéscă, — la aceluī ce a primitū prin mijlocire. — Tōte aceste se vorū face printr'unulū și același actū. — Dacă arătarea sālășluinței însemnate în poliță este greșită, și nu sē va dovedi unde se află atunci cu siederea mai susū însemnații, protestulū se va urma după ce mai āntēi trāmissulū judecătoriei va încredința rezultatulū cercetārei sale printr'unū actū, pe care 'lū va înscrie în capulū protestului. (Co. 115, 122, 157, 170, 179, 182, 184—Civ. 87, ur) (Co. Fr. 173).

169. În actulū de protestū se cuprindū: — Prescrierea din cuvēntū în cuvēntū a poliței, a primirei, a girurilorū și a recomandațiilorū ce vor fi însemnate într'insa, cererea ce se face pentru plata summei cuprinse în poliță. — De este de față, sēu de lipsesce acela ce trebuie sē plătéscă. — Pricinile neprimirei de a plăti, și neputința sēu nevoința de a iscāli. (Co. Fr. 174).

170. Nicl unū actū din partea înfățișătorulū poliței, nu pôte împlini loculū actului de protestū, afarā de întēmplarea prevēdută de articolile 146, și următorele, atingētore de perderea poliței, (Co. Fr. 175).

171. Actele de protestū de carii se vorbesce în articolulū 170, se vorū aduce la Tribunalū și adeverindu-se de cătrā Prezidentū sēu locotenentulū sēu, se vorū da înfățișătorulū; iar copii întocmai după diusele se vorū trece din ți în ți și după rândulū datei, într'unū registru osebitū, șnuruitū, înnumăratū pe foi și pecetluitū, sub osindā, pentru nepāđirea vre uneia din formele prescise, de a se scōte d.n slujbā și de a se supune la plata pagubilorū și cheltuelilorū celū ce nu'și va fi împlinitū îndatoririle sale. (Co. 168, 169) (Co. Fr. 176).

§ XIII Pentru preschimbarea poliței.

172. Preschimbarea poliței se face prin îtragerea unei contra-polițe (Co 173, ur) (Co, Fr. 177).

173. Contra-polița este o poliță nouă prin care înfățișetorul își ia înapoi, de la trăgătoru său de la unul din giranți, summa ce se cuprinde în polița cea protestată, cheltuelile urmate și despăgubirea pentru scadămîntul ce va fi cercat la preschimbarea poliței. (Co. 106, 135, 174, ur) (Co. Fr. 178).

174. Preschimbarea poliței se regulează, cât despre trăgătoru, după osebirea cursului între locul unde era să se plătescă polița și locul de unde se trăsese. Cât despre giranți, după osebirea cursului între locul unde s'a girat polița, și locul unde era rînduită a se săvîrși plata. (Co. 172, 173, 175, ur) (Co. Fr. 179)

175. Contra-polița se însoțește d'o socotélă de întórcere. (Co. 173, 176) (Co. Fr. 180).

176. În socotélă de întórcere, se cuprinde: — summa banilor din polița cea protestată, cheltuelile protestului și alte cheltueli legiuite, precum comisióne, plata samsarului și portul de scrisori; — se arată numele aceluia, asupra căruia s'a trasă contra-polița, și prețul tocmelei schimbului. — Acéstă socotélă se adeverează de un mijlocitor de schimb. — Pe unde nu sunt mijlocitori de schimb se adeverează de doi neguțatori; — se însoțește de polița cea protestată, de protestu său de o copie a actului de protestu — Când se întemplă a se trage contra-polița către unul din giranți, atunci se însoțește, osebitu de cele mai susu, de o adeverință doveditoare de osebirea cursului de schimb între locul unde era să se plătescă polița și locul de unde s'a trasă (Co. 69, 73, 175, 177) (C. Fr. 181).

177. Nu se pot face mai multe socoteli de întórcere pentru una și aceeași poliță — Acéstă socotélă de întórcere se plătesce pe rând din girant în girant și în fin de trăgătorul poliței (Co. Fr. 182)

178. Osebirele cursurilor la preschimbările de poliță nu se pot grămădi pe unul și același obrađu, ci fiă-care girant are să plătescă numai osebirea privitoare pe sema girului său, precum și ase-mene și trăgătorul (Co. 174) (Co. Fr. 183)

179. Dobînda pentru summa cuprinsă în polița cea protestată din pricină de neplată se socotesce din ziua protestului. (Co. 168, 180) (Co. Fr. 184)

180. Dobînda pentru cheltuelile de protestu, de preschimbarea poliței și de alte cheltueli legiuite, are să se plătescă numai din ziua de cându se voru cere prin judecată. (Co. 168, 172, 176, 179) (Co. Fr. 185).

181. Osebirea cursului la preschimbarea poliței nu se plătesce, când socotéla de întórcere nu este însoțită cu adevérința de mijlocitorü de schimbü, séu de neguțători, legiuită la Art. 177(1) (Co. Fr. 186).

SECȚIA II

Pentru biletü la ordinü.

182. Tóte dispozițiile atingătóre de polițe și privitóre,—la scadință,—la girü,—la înpréună-réspundere,—la avalü,—la plată,—la plată prin mijlocire,—la protestü,—la datoriile și drepturile înfățișătorului,—la preschimbarea de poliță, séu la dobîndi,—au întocmai aplicație și asupra bileturilor la ordinü, fără a se strámuta câtü de rușinü dispozițiile ce privescú la întâmplările prevédute de Art. 308 alü Regulamentului organicü. (Co. 126, ur; 130, 131, ur; 135, 136, ur; 138, ur; 153, ur; 155, ur, 168, ur; 172, ur; 189 Civ. 1180) (Co. Fr. 187).

183. Biletulü la ordinü are data sa,—arată summa de plată,—numele aceluia, la alü cărui ordinü este datü,—vremea cândü are să se săvîrșescă plata,—prețul ce s'a datü în bani, în mărfuri, în socotéla, séu în ori-ce altü chipü. (Co. Fr. 188).

SECȚIA III.

Pentru prescripțiã (paragrafiã)

184. Ori-ce pornire de judecatã pentru polițe și bileturi la ordinü iscãlitate de neguțători, neguțátorași, ori bancheri, séu făcute pentru fapte de negoțü, aü paragrafiã de cincî ani, socotiți din ziua protestului, séu de la cea dupã urmã cerere prin judecatã, de nu se va fi urmatü vr'o hotãrire judecãtóréscă, séu de nu se va fi recunoscutü datoria de bunã prin actü osebitü—Cu tóte aceste, dacã dupã cererea reclamantului se va găsi cu cale de către judecatã, cei socotiți datornici se vorü supune a incredința prin jurãméntü în presuvia judecãtoriei că nu-mai sunt datori; și vãduvele lorü, moștenitorii lorü, séu câți aducü obrađulü lorü, că

(1) Prin greșialã de tiparü se vede că se citeazã nci art. 177; cáci trebuie a se cita art. 176.

socotescă cu bună credință a nu mai fi datorî nimicî. (Co. 1; 130 150, 168 + Civ. 1207, ur; 1863, ur; 1906—P. 260—293) (C. Fr. 189).

CARTEA II.

PENTRU FALIMENTE ȘI BANCROUTE.

TITLULŪ I.

PENTRU FALIMENTŪ.

Rândueli obștești.

185. Ori-ce neguțătorŭ încetădă plățile sale, se socotesc falitŭ.—Falimentulŭ unui neguțătorŭ se pôte da pe față și după mórtea lui, dacă va fi muritŭ în încetarea plăților sale.—Darea pe față a falimentului nu va putea nici să se facă de Tribunalŭ, nici să se cêră de către creditorî, fără numai în curgerea anului de la mórtea lui. (Co. 188, ur.—Pr. Co. 306 ur., Reg.) (Co. Fr. 437).

CAP. I.

Pentru darea pe față a falimentului și urmările lui.

186. Ori-ce falitŭ va fi datorŭ, în cele d'ântei trei zile de la încetarea plăților sale, să facă acêsta cunoscutŭ Tribunalului locului unde 'și are sălășluința sa. Zua încetărei plăților se va socoti într'acele trei zile. La întêmplare de falimentŭ din partea unei societăți în nume cuprinđetor, arătarea va cuprinde numele și însemnarea, sălășluința fiă-cărui din tovarășii cei împreună răspunđetori, și se va face la tribunalulŭ locului unde se află celŭ de căpeteniă stabilimentŭ alŭ tovarășiei. (Co. 19, ur, 187, 202, 325 §. 3.—Civ. 87) (Co. Fr. 438).

187. Arătarea falitului trebuie să fiă însoțită și cu Bilanțiŭ din parte-i, séu să coprinđă pricinile care l'au opritŭ de a da bilanțŭ. Bilanțulŭ va cuprinde arătarea pe anume și prețuirea tuturorŭ averilorŭ mișcătore și nemișcătore a datorului, datoriile ce are să ia și să dea, socotela căștigurilorŭ și a pagubilorŭ, cum și a cheltuelilorŭ. Bilanțulŭ iscălunguse de datorŭ, se va adeveri de dînsulŭ că este adevăratŭ, punêndu-i-se și data. (Co. 186, 202, 220, ur; 325 §. 3; 356) (Co. Fr. 439).

188. Falimentul se dă pe față prin hotărârea Tribunalului, ori după cererea prin petiția a unui său mai mulți creditor, ori de către chiar Tribunalul de sine și. Această hotărâre se va pune în lucrare vremelnică. (Co. 189, ur; 198, 201, 206, 235, 319, ur.) (Co. Fr. 440).

189. Prin hotărârea asupra dăreii pe față a falimentului, său prin hotărârea ce se va da mai în urmă asupra raportului judecătorului-comissar, Tribunalul va hotărî ori de sine, ori după cererea veri-cărei părți interesate, vremea la care să încetată plățile. Iar neînsemnându-se hotărîtu această vreme, atunci încetarea plăților se va socoti din ziua hotărîrei Tribunalului asupra dăreii pe față a falimentului (Co. 185, 194, ur; 319, ur; 324 § 4; 325 § 3.) (Co. Fr. 441).

190. Hotărârile ce se vor dă pe temeiul celor din urmă două articole, se vor trece în prescurtare prin Buletin, și vor sta trei luni lipite atât în sala judecătoriei unde se va dă pe față falimentul, cât și pe la toate Tribunalurile unde falitul va avea stabilimente comerciale. (Co. 205, 319) (Co. Fr. 442).

191. De la data hotărîrei asupra dăreii pe față a falimentului, falitul pierde dreptul de a cârmui ori-ce avere a sa, ba încă și chiar aceia ce va cădea în parte în vremea în care el se află în stare de falit.—De la data aceiași hotărîri, ori-ce pretenție va avea cine va asupra falitului pentru lucru mișcător și nemișcător, nu pôte nici să se urmeze, nici să se pornescă de cât numai în potriva sindicilor.—Asemene se va urma și pentru ori-ce lucrare de împlinire ar fi să se săvârșescă asupra lucrurilor mișcătoare a falitului.—Tribunalul, când va socoti de cuviință, pôte să primescă și pe falit ca o parte înclinată (Co. 213, 218; 230. ur.) (Co. Fr. 443).

192. Hotărîrea asupra dăreii pe față a falimentului dă drept creditorilor falitului a cere, și mai înainte de împlinirea sorocului, datorile ce să ia de la dînsul.—La întemplantare de a face falimentul iscăltorul unui bilet la ordin, primitorul unei polițe, și trăgătorul de nu se va fi primit polița, cei-l-alți îndatorați, nevoind a plăti îndată, trebuie să dea cheșăie pentru plata banilor la scadență. (Co. 116, 158, 285 — Civ. 1025, 1675, 1676) (Co. Fr. 444).

193. După darea pe față a falimentului prin hotărâre de judecată, masa creditorilor nu-mai are drept a cere dobândi, pe vremea viitoare, pentru ori-ce datorie nu va fi asigurată prin vre-un privilegiu, ori prin zalog de lucru mișcător, ori prin antihrisis, ori prin ipotecă.—Dobândile datorilor asigurate nu se vor pu-

tea cere de câtă numai din sumele isvorita din averile supuse privilegiului, ipotecate seú zălogite. (Co. 194, 289, ur; 295, ur; 338—Civ. 1685, 1697, 1718, ur; 1746, ur. (Co. Fr. 445).

194. Tóte actele ce va face falitulú pentru înstrăinare în darú de averi mișcătore seú nemișcătore; tóte plățile, seú iu baní, seú prin mutare a vreunú drentú, vëndare, ráfuire, seú intr'altú chipú, pentru datorii neajunse la sorocú; și pentru cele ajunse la sorocú, tóte plățile săvârșite intr'altú chipú, iar nu în baní, nici în zavise de negoțú;—orí-ce ipotecă făcută de bună voiă seú prin hotărâre de judecată, și tóte drenturile de antihrisisú seú de asigurare, înființate asupra averilorú datorului pentru datorii mai vechi, sunt fără nici' o tãrie despre masa creditorilorú, dacă se vor fi făcutú de datornicú în urma vremei hotărâte de Tribunalú pentru incetarea plăților lui, seú cu dece zile mai nainte de acéstă vreme. (Co. 189, 195, ur.—Civ. 975, 1685, ur; 1697 ur; 1718, ur; 1749, ur.) (Co. Fr. 446).

195. Orí-ce altă plată făcută de datorú pentru datorii ajunse la sorocú, și orí-ce altú actú incheiatú din parte'l, sub orí-ce felú de indatorire în povara sa, în urma incetãrei plățilorú și mai'naintea hotărârei asupra dãrei pe față a falimentului, se vorú putea desființa dacă, din partea acelora carii aú primitú de la datorú orí aú tratatú cu dînsulú, s'a urmatú cu sciința incetãrei plăților lui. (Co. 194—Civ. 975.) (Co. Fr. 447).

196. La întemplare de a să plăti polița iu urma vremei incetãrii plățilorú, ce se va fi doveditú de Tribunalú, potrivitú cu *art. 190*, (1) și mai'naintea hotărârei asupra dãrei pe față a falimentului, cererea pentru întórcerea sumelorú plătite nu se putea porni de câtú numai înpotriva aceluia în a cărui socotélă se va fi datú polița.—De va fi unú biletú la ordinú, cererea se va porni înpotriva celui d'ântei girantú.—La amëndouă aceste întemplãri, trebuie sã se dea dovadă că acela, de la care se cerú banii înapoi, avea cunoșcința de incetarea plățilorú cândú s'a datú afară polița, seú biletulu la ordinú. (Co. 195—Civ. 975) (Co. Fr. 449).

197. Orí-ce lucrare de implinire, pentru plată de chirii de case și magasi, asupra lucrurilorú mișcătore cari slujescú la uneltirea negoțului falitului, se va amána trei-deci de zile de la data hotărârei asupra dãrei pe față a falimentului, fără însă a se vătăma cu acésta orí ce mãsuri asigurátore s'ar putea lua, precum nici dreptulú ce ar avea proprietarulú a intra iarăși în stãpânirea

(1) Cu groșală se citeaza art. 190; căci art. 189 trebuie a se cita,

locurilor închiriate; căci, la această întemplantare, adică, pentru luarea de măsuri asigurătoare și pentru luarea înapoi a locurilor închiriate, de va avea dreptul închirietorul, sorocul mai susu ro-menitu de trei-deci de zile încetădă de sine. (Co. 189, 191—Civ. 1429 §. 2; 1439, 1446, 1730 §. 1.) (Co. Fr. 450).

CAP. II.

Pentru orânduirea judecătorului comisară.

198. Prin hotărârea asupra dărei pe față a falimentului, Tribunalul va orândui pe unul din mădularele sale judecătoră comisară. (Co. 188, 199, ur; 322. §. 1) (Co. Fr. 451).

199. Judecătorul comisară va fi mai cu osebite însărcinată a grăbi și a priveghia lucrările și cârmuirea falimentului. — Ellă va face la tribunalulă de către care va fi orânduitu, raportulă seă pentru tôte prigonirile ce ar putea isvoră din falimentă, și cari voră fi de competența acestui Tribunală. (Co. 258, 281) (Co. Fr. 452).

200. Tribunalulă pôte, la ori-ce vreme, în loculă judecătorului-comisară de falimentă, să orânduiască pe altulă dintre mădularele sale. (Co. 322. §. 1.) (Co. Fr. 454).

CAP. III.

Pentru punerea peceteloră, și pentru cele d'întăii rândueli despre persoană falitulă.

201. Prin hotărârea asupra dărei pe față a falimentului, tribunalulă va poronci punerea peceteloră și arestarea falitulă la poliția, seă pađa persônei lui în casă'i de căt.ă ună slujbașiu ală poliției spre a nu putea dosi.— Afănduse falitulă într'această poziție, nu pôte a se primi cerere, nici de a se pune lă închisore, nici de a nu se slobodi de acolo pentru nici ună feliă de datoriă. (Co. 188, 202, ur; 212, 216) (Co. Fr. 455).

202. Când falitulă va urma după art. 186 și 187, și la vremea dărei pe față a falimentului, nu va fi închisă pentru datorii seă pentru altă pricină, tribunalulă va putea să'lu slobodă de la arestă ori de sub pađa persônei lui. — Partea hotărârei, prin care se va slobodi falitulă de la arestă seă de sub pađa persônei sale, va putea totă-de-una, dupe împrejurări, se o desființe de mai la urmă Tribunalulă, și chiară de sine. (Co. 201, 216, ur. 232, 249) (Co. Fr. 456).

203. Pecetele se vorü pune pe magasi, cantöre, case, zapise, castatise, chärtii, mobile, și pe töte lucrurile falitului. — De va face falimentü o toveräsiä in nume coprinđetörü, pecetele se vorü pune, nu numai in stabilimentulü celü de căpiteniä allü tovaräșiiei, ci și la säläsluința fiä-cäruiä din tovaräșiiei cei împreună respundetöri. (Co. 21, ur; 186, 213, 215, 274. 338) (Co. Fr. 458).

204. Tribunalulü va supune, in sorocü de douä-deci și patru de oare, la cunoscința Departamentului dreptätei, prescurtare după hotärärea sa asupra därei pe fațiä a falimentului, insemnändü cele mai de căpiteniä rändueli ce se cuprindü intr'insa. (Co. 188, 201, 226, ur; 323, 338) (Co. Fr. 459).

205. Cândü summele, ce se vorü afla gata in averea falitului, nu vorü fi indestule ca sä acopere indatä cheltuelile ce se vorurma cu lucrările pregätitöre ale judecätoriei și cu arestuierea falitului, atunci aceste cheltueli se vorü face cu inprumutare de către judecätoria, și se vorü opri ca o datoriä privilegiatä, din cei d'ântei bani ce vorü intra in socotela masei creditorilor. (Co. 188, 190, 197, 201, 327—Civ. 1729 § 1; 1730, § 1) (Co. Fr. 461).

CAP. IV,

Pentru oränduirea și schimbarea sindicilor celorü vremelnici.

206. Prin hotärfirea asupra därei pe față a falimentului, Tribunalulü va orändui unulü seü mai mulți sindici vremelnici. — Va chema indatä pe cei socotiți atunci de creditorü a se stringe in sala seanțielorü Tribunalului, la o di hotäritä, și nu-mai depärtatä de cinci-spre dece zile de la data därei pe față a falimentului.—Judecätorulü-comissarü va cere pärerea creditorilorü, ce se vorü afla față la acestä adunare, atätü asupra alcätuirii listei celorü socotiți de creditorü, câtü și asupra alegerei altorü sindici.—Se va alcätui jurnalü citinduse mai äntei in audulü creditorilorü, se va iscäli de Judecätorulü-comissarü, și se va da in cunoscința Tribunalului.—Tribunalulü, vedëndü cuprinderea acelui jurnalü, și lista creditorilorü, și luändü in bägare de semä raportulü ceü va face judecätorulü-comissarü, va orändui sindici noiü seü va läsa totü pe cei vechi—Sindicii ce se vorü așeđa cu chipulü acesta, sunt desäviriși. Cu töte aceste, ei potü fi schimbați de către Tribunalü la intämpärile și după formele ce se vorü hotäri la art. 210 și 211—Numërulü sindicilorü se va putea urca, in ori-ce vreme, pinä la trei; ei vorü putea fi aleși și dintre persöule ce nu vorü fi creditorü

și să primescă de voră fi, seú nu creditorí, o plată ce va hotări Tribunalulă asupra raportului judecătorului-comissarú, după ce înse voră săvârși lucrările lorú, și voră da socotelă chivernisirei lorú. (Co. 188, 207, 209, 211, 268, 322) (Co. Fr. 462).

207. Nicí o rudă dintr'ale falitului, până la a patra spiță inclusivú, nu va putea să se orînduiască sindicú (Civ. 660, ur.) (Co. Fr. 463)

208. Cândú va fi trebuință a se adăuga seú a se schimba unulú seú mai mulți sindicí, judecătorulú-comissarú va raporta Tribunalulú de comerciú, care va urma în acésta după formele aședate la art. 206 (Co. 322 § 1) (Co. Fr. 464).

209. De se vorú orândui mai mulți sindicí, ei nu vorú putea lucra de câtú toți împreună; cu tóte aceste, judecătorulú-comissarú póte se dea la unulú seú la mai mulți dintr'înșii osebite însărcinări cu înputernicire de a face oare-carií acte de ocârmuire; la asemenea însărcinări, fiă-care sindicú este în parte răspunđătorú pentru lucrarea sa. (Civ. 999, 1000, 1041, 1543) (Co. Fr. 465).

210. De se vorú ivi reclamații înpotriva vre-unei lucrări dintr'ale sindicilorú, judecătorulú-comissarú va raporta Tribunalulú, în sorocú de trei zile, spre a se hotări cele de cuviință asupra acelorú reclamații. (Co. 199, 322 §. 5.) (Co. Fr. 466.)

211. Judecătorulú-comisarú va putea, seú după reclamațiile ce i se vorú indrepta de falitú orí de creditorí, seú de sine, să propuné Tribunalulú depártarea unuia seú mai mulți sindicí.—Dacă în sorocú de optú zile, judecătorulú-comisarú nu indestulédă reclamațiile creditorilorú, atunci aceste reclamații se vorú putea indrepta către Tribunală.—Tribunalulú, luândú în băgare de sémă raportulú judecătorului-comisarú și ascultândú deslușirile sindicilorú, va judeca și va hotará de se cuvine a se depárta, seú nu, sindicii. (Co. 206, 322 §. 2.) (Co. Fr. 467).

CAP. V.

Pentru îndatoririle sindicilorú.

SECȚIA I.

Rândueli obștești.

212. Dacă punerea pecetelorú nu se va fi urmatú mai nainte de orânduirea sindicilorú, acestia vorú cere de la Tribunală săvârșirea acestei lucrări. (Co. 201, 203) (Co. Fr. 468).

213. Judecătorul-comisară va putea, asupra cererei sindicilor, a-1 lăsa să nu pună sub peceti, seă a-1 imputernici să scotă: 1-iă hainele, țolele, mobilele și lucrurile trebuinciose falitului și familiei sale; tôte aceste se voră slobozi prin voia ce va da judecătorul-comisară după fôia ce'i voră arăta sindicii; 2-lea lucrurile supuse la grabnică stricăciune, seă la invederată scădere de preț; 3-lea lucrurile cari servescă la uneltirea comerțului falitului, dacă acestă uneltire nu pôte inceta fără paguba creditorilor.—Lucrurile cuprinse intr'aceste din urmă două paragrafuri se voră insemna cu prețul lor pe o fôia de către sindic, față cu judecătorul-comisară care va jurnalulă. (Co. 197, 214, 224) (Co. Fr. 469)

214. Vênđarea lucrurilor supuse la stricăciune, seă la grabnică scădere de preț, seă a căroră ținere este pricinuitoare de grea cheltuială; asemenea și uneltirea întreprinderii de comerț a falitului se va urma prin sirguintă sindicilor și cu voia judecătorului-comisară. (Co. 213, 231) (Co. Fr. 470).

215. Catastișele se voră scôte de sub peceti, și se voră da sindicilor de către judecătorul-comisară, care le va incheia la sfirșit, arătându numărul foiloră fiă-cărui catastih, și numele sindicilor la cari le va da. Judecătorul-comisară va insemna pe scurtă in jurnalulă seă starea in care se voră afla catastișele.—Polite și bileturile cari voră avea scadința loră in scurtă vreme, seă voră fi supuse la primire, seă pentru cari va trebui a se lua măsură asigurătoare, se voră scôte asemenea de sub peceti de către judecătorul-comisară, se voră descriă și se voră da sindicilor spre a implini banii. O însemnare cuprinđătoare desumele fiă-cărui dintr'acele zapise, de numele și sălășluința datorilor, și de soroculă plăței, se va da judecătorului-comisară. — Cele-l-alte credite se voră strînge de sindic sub dare de chitanță din partele. Scrisorile adresate către falit se voră da sindicilor cari le, voră deschide. Falitulă va putea să se afle față la deschiderea loră de vă fi aici. (Co. 191) (Co. Fr. 471.)

216. Judecătorul-comisară, luându in băgare de seă starea cea in vedere a trebilor falitului, va putea să propună liberarea lui vremelnicesce cu voiă înscrisă dată de Tribunală.—Dacă Tribunalulă va da acestă voiă, va putea să îndatoređe pe falit a da cheđășiă pe omă, subț osîndă de a plăti cheđășiulă, de nulă va aduce cândă se va cere, o summă ce se va hotără de Tribunală, și care va fi in folosulă masei creditorilor. (Co. 201. 217 322, §. 2, 325. §. 4. — Civ. 1675, 1676) (Co. Fr. 472).

217. Dacă judecătorul-comisară nu va propune slobođirea fa-

litului, acesta va putea să înfățișeze cererea sa la Tribunală, care va judeca și va da hotărârea sa întru acesta, după ce mai întâi va asculta pe judecătorul-comissar. (Co. 216, 322. §. 2.) (Co. Fr. 473).

218. Falitulă va putea să dobândescă, pentru dînsulă și pentru familia sa, din starea ce va avea, ajutóre de hrană; aceste ajutóre se voră hotărâ de către Tribunală după propunerea sindicilor. (Co. 191, 213, §1, 273, 322 §. 5.) (Co. Fr. 474).

219. Sindicii voră chiema pe falită sora a se afla fața la cercetarea și închierea catastiselor. — De nu va veni, se va îndatora să se înfățișeze în sorocă de patru-deci și optă ceasuri celă multă. — Și de va avea, și de nu va avé falitulă voiă înscrisă de slobođire, va putea să se înfățișeze prin vechilă, de va arăta însă, pentru nevenirea sa, pricină bine cuvântate și cunoscute de judecătorulă comissar. (Co. 215, 325. §, 4.) (Co. Fr. 475).

220. Dacă bilanșulă nu se va fi dată de falită, sindicii îl vor face îndată, ajutându-se cu catastisele și chărțile falitului, precum și cu sciințele ce voră putea lua, și'lă voră depune la cancelaria Tribunalului. (Co. 187, 221, ur.) (Co. Fr. 476).

221. Judecătorulă-comissară este volnică a asculta pe falită, cum și pe scriitorii și slujbașii săi și pe ori-ce altă persoană, atâtă pentru ceia ce privește la întocmirea bilanșului, câtă și (asupra priciniloră și împrejurăriloră falimentului. (Co. Fr. 477).

222. Cândă ună negușătoră se va da pe fața de falită în urma morșii sale, seă cândă falitulă va muri în urma dărei pe fața a falimentului, veduva lui, copii lui, moscenitorii lui, voră putea să se înfățișeze, seă înșii, seă prin vechilă, la facerea bilanșului, precum și la tôte cele-l-alte lucruri asupra falimentului. (Co. 185, 225, 348) (Co. Fr. 478)

SECȚIA II.

Pentru rădicarea peceteloră, și pentru inventariulă (catagrafiă).

223. În curgerea celoră d'ânteiău trei đile, după orânduirea sindiciloră, acestia voră cere de la Tribunală rădicarea peceteloră, și se voră îndeletnici la catagrafia averei falitului, care va fi fața seă se va chiema cu chipă oficială a veni (Co. 191, 201, 206, 212) (Co. Fr. 479).

224. Catagrafia se va face de sindicii în două esemplare cu chipă treptată, după cum se voră rădica și pecetele, și fața cu

judcătorulŭ-comissarŭ, care va iscăli, pe fiă-care ăi, ceia ce se va fi lucratŭ; unulŭ dintr'aceste eșemplare se va depune la cancelaria Tribunalulŭi în sorocŭ de două-ăeciși patru ceasuri, iar celŭ-l-altŭ va rămănea la sindicŭ. — Sindicŭi sunt volnici a se ajuta, la facerea catagrafiei și la prețuirea lucrurilor, cu ori-cine vorŭ socoti de cuviință. — Se vorŭ protocoli de isnovă tôte lucrurile care după cuprinderea art. 213 nu se vorŭ fi pusŭ sub recetŭ, și a căroră catagrafiă și prețuire se va fi făcutŭ. (Co. 225, 227, 232) (Co. Fr. 480).

225. La întâmplare de a se da pe față falimentulŭ după mórtea datorului, dacă nu se va fi făcutŭ catagrafiă mai înainte de darea pe față a falimentului, seŭ la întâmplare de a muri falitulŭ mai înainte de începerea catagrafiei, acéstă lucrare a catagrafiei se va face îndată, după formele prescise la Art. de mai susŭ, și față cu mostenitorii, cari, nevoindŭ a veni, se vorŭ chierna cu chipŭ oficialŭ. (Co. 185, 222, 348) (Co. Fr. 481).

226. La ori-ce falimentŭ, sindicŭi în curgere de cinci-spre-ăecișile socotite din ăia orânduiri lorŭ, (seŭ de se vorŭ fi numitŭ alții, seŭ de se vorŭ fi întăritŭ cei vremelnici), sunt datori să dea judecătorului-comissarŭ o relație seŭ prescurtare de starea cea în vederea falimentului, de pricinile și împrejurările cele mai decăpitenie ale acestuia, precum și de firea ce pôte avea falimentulŭ. — Judecătorulŭ comissarŭ va supune îndată Tribunalulŭi acea relație împreună cu băgările sale de sémă. De nu i se va da de sindicŭi în soroculŭ de mai susŭ, judecătorulŭ-comissarŭ va încunostiința Tribunalulŭi, arătându'i și pricina întârzieri. (Co. 204, 227, 323, ur.) (Co. Fr. 482).

227. Pocurorulŭ Tribunalulŭi va putea să mérgē la sălăsluința falitulŭi și să se afle față la facerea catagrafiei. — În tótă vremea, elŭ va avea dreptulŭ de a cere să i se împărtășiască tôte actele, catastișele seŭ chărțile atingetóre de falimentŭ. (Co. 204, 224, 337) (Co. Fr. 483).

SECȚIA III.

Pentru vëndărea mărfurilorŭ și a lucrurilor mișcătóre, și pentru împlinirea bunilorŭ.

228. După săvîrșirea catagrafiei, mărfurile, banii, zapisele, catastișele, chărțile și ori-ce lucru mișcatorŭ alŭ datorului, se vorŭ da sindicilorŭ cari vorŭ iscăli de a lorŭ primire dințjosulŭ catagrafiei. (Co. 191, 215) (Co. Fr. 484).

229. Sindicŭi nu vorŭ înceta îndeletnicindu-se, sub privigherea

judecătorului comissarū, întru împlinirea datoriilor ce va avea să primescă falitulū. (Co. 191, 234) (Co. Fr. 485).

230. Tribunalulū va putea, după ce va asculta pe falitū, sēū îlū va chema formalū ca sē'lū întrebe, sē dea voiā sindicilorū de a vinde lucrurile mișcătore sēū mărfurile.—Va hotări dacă vëndarea urmēdā a se face prin bună tocmēlā, sēū prin mețatū. (Co. 214, 277, 302, ur; 311) (Co. Fr. 486).

231. Sindicii vorū putea, cu voia judecătorului-comissarū, chemāndu-se însă și falitulū, să intre la învoialā pentru tōte prigoni-rile atingătore de masā, cum și pentru acelea ce privescū la drepturi și la prigoniri pentru lucruri nemiscătore.—Dacă lucrulū de prigonire, pentru care se face învoialā, este de unū prețū nehotărītū sēū mai presusū de trei sute lei, învoirea nu va avea tǎrie de nu se va adeveri de Tribunalū.—Falitulū se va chema la adevărire și va avea totū-de-una dreptulū de a se împotrivi. Împotrivirea lūi va fi îndestulā ca sē oprēscā învoirea, dacă acēsta va privi la lucruri nemiscătore. (Co, 191, 278—Civ. 1704, ur.) (Co. Fr. 487).

232. Dacă falitulū se va slobođi de sub arestū, sēū dacă va do-bîndi voiā înscrisā de slobođire, sindicii vorū putea sē'lū întrebuin-țe de ca sē'i însesuēscā și să'i lumineđe întru cǎrmuirea lorū; jude-cătorulū-comissarū va hotări condițiile lucrărei lūi. (Co. 202, 216, ur) (Co. Fr. 488).

233. Baniū ce se vorū aduna din vëndări și din împliniri, scăđin-du-se mai ântēi tōte cheltueele, se vorū depune îndatā la Tribu-nalū. În curgerea celorū d'ântēi trei đile de la priimirea fiā-cărei summe de cǎtrā sindici, aceștia vor fi datori a arāta judecătoru-lū-comissarū dovadā înscrisā cā a depus'o la Tribunalū; iar urmândū împotrivā, vorū fi datori să plătēscā și dobândā pentru đilele ce vorū trece mai multū. Baniū ce se vorū da la Tribunalū de cǎtre sindici și de cǎtre alte obraze în socotēla falimentulū, nu se vorū putea slobođi, de cǎtū după cerere înscrisā a sindicilorū, cercetatā și primitā de judecătorulū-comisarū. De se vorū ivi împotriviri la luarea banilorū, sindicii vorū fi datori a le desființa mai ântēi prin hotărāre de judecatā. — Tribunalulū pōte să dea voiā ca ba-niū să se slobođā de-a-dreptulū în mâna creditorilorū după o fōiā de împărțire făcutā de sindici, și incredințatā de judecătorulū-co-misarū. (Co. 306) (Co. Fr. 489).

SECȚIA IV.

Pentru actele asigurătoare.

234. După intrarea lor în lucrare, sindicii sunt datori să facă toate actele trebuincioase spre asigurarea drepturilor falitului asupra datornicilor săi, său prin răfuire îndată a datoriei, său prin sechestru, său prin zalogire, și acestea în numele masei creditorilor.—Asemene măsuri vor lua și pentru lucrurile nemișcătoare ce ar descoperi că sunt ale falitului. (Co. 206; 215, 229 — Civ. 974, 1685, 1697, 1718, 1746) (Co. Fr. 490).

SECȚIA V.

Pentru cercetarea și adevărarea datoriilor falitului.

235. Îndată după hotărârea asupra dării pe față a falimentului, creditorii vor înfățișa la Tribunalul zăpisele și documentele originale pentru sumele ce vor avea să primescă, împreună cu copii sub a loră iscălitură, carii, protocolinduse de judecătoria din cuvânt în cuvânt cu originalele lor, se vor da la grefă, și creditorii, dinpreună cu zăpisele originale și documentele, vor lua adevărata dela grefieru pentru depunerea copiilor. Copiile se vor prescrie asemănatu întru toate cu cele originale, adică cu cuvintele drese, cu cele șterse și cu cele adăogate printre linii. (Co. 188, 190, 236, ur.) (Co. Fr. 491).

236. Creditorii carii, la orânduirea sindicilor celor desevrșiți, dupe glăsuirea art. 206, nu vor fi datu zăpisele și documentele lor, se vor însciința îndată, prin glasul *Buletinului* și prin adrese diu partea judecătoriei, că trebuie să se arate său înșii, său prin vechili, în soroc de două-șeci de zile socotite de la ziua însciințării prin *Buletin*, la sindicii falimentului cu zăpisele și documentele originale de sumele ce vor avea să ia, ori, de voru voi mai bine, se vor înfățișa la Tribunalu, ca protocolinduse, să se depue acolo copiile potrivit cu dispozițiile art. 235.—Pentru creditorii sălășluiți în Principate, și în locu deosebitu de alu aședării Tribunalului, acestu soroc se va mări cu o zi de fie-care șese ore de depărtare între locul aședării Tribunalului și sălășluința creditorului.—Iar pentru creditorii sălășluiți afară din principatu, soroculu va fi de una sută două-șeci zile. (Co. 190—Civ. 87) (Co. Fr. 492).

237. Cercetarea și adevărarea datoriilor va începe în celed'ân-

trei zile după împlinirea sorocurilor hotărâte prin alinea întâia și a doua a Art. 236;— se va urma fără precumare, și se va face la locul, ziua și ora arătată de judecătorul-comisar, care acesta se va cuprinde neapărat în înștiințarea orânduită a să face creditorilor prin articolul de mai sus. Cu toate acestea, creditorii se vor chema de isonovă spre acest sfârșit prin adrese din partea judecătoriei precum și prin *Buletinul*.—Zapisurile și documentele de bani ce vor avea să ia sindicii, se vor cerceta și se vor adevăra de judecătorul-comisar; iar celelalte se vor cerceta și se vor desbăta între creditorii săi vechilii și între sindici, față aflându-se și judecătorul-comisar care va alcătui jurnalul pentru acesta. (Co. Fr. 493).

238. Totu creditorul, a cărui datorie se va fi cercetat și primit, sau se va fi trecut în bilanț, va putea să se afle față la cercetarea și adevărea zapisurilor și documentelor celorlalte creditori, și să dea dovezi împotriva adevărilor ce se vor fi făcute, sau vor fi a se face; asemenea și falitul va avea acest drept. (Co. 187, 220) (Co. Fr. 494)

239. Jurnalul de adevăra va arăta sălășluința creditorilor și a vechililor.—Va cuprinde însemnare pe scurtă a zapisurilor și documentelor, va face vorbire pentru cuvintele drese, pentru cele sterse și pentru cele adăugate printre rânduri, și va însemna dacă datoria este primită sau prigonită. (Co. 241, ur.) (Co. Fr. 495)

240. Judecătorul-comisar va putea totu-dea-una, și chiar de sine, să ceră a să înfățișa catastrile creditorului, sau să se aducă un extract după dinsele făcut de Tribunalul local. (Co. 13-15) (Co. Fr. 496.)

241. De se va primi de bună datoria, sindicii vor trece pe originalul fiă-cărui zapisu sau documentu însemnarea următoare sub a înșile iscălitură.—„*S'a primit între datoriile falimentului cutăruia dreptu summa de la*” Judecătorul-comisar, va adevăra cu iscălitura sa această însemnare.—Fiă-care creditor, în soroc de opt zile cel mult de la cercetarea și adevărea datoriei sale, va fi dator să se încredințeze înaintea sindicilor și a judecătorului-comisar că acea datorie este adevărată. (Co. 239, 247, 248, ur; 328, § 2) (Co. Fr. 497).

242. Dacă datoria este prigonită, judecătorul-comisar va putea fără a chema înaintea lui pe creditor, se supună prin raportu pricina la Tribunalu ca să o judece într'un soroc scurt.—Tribunalul va putea să poruncască ca să se facă cercetare asupra înprejurărilor față cu judecătorul-comisar, și să se cheme în-

întea sa persoanele ce ar putea să dea deslușiri întru această (Co. 243 ur) (Co. Fr. 498)

243. Cândă prigonirea asupra primirei unei datorii se va da în cercetarea Tribunalului, acestă Tribunală, dacă pricina nu este în stare de a fi judecată cu desăvîrșire mai'nainte de înplinirea sorócelorú hotărîte prin articolile 236 și 241 pentru persoanele sălășluite în Principate, va porunci, după înpregiurări, să se amâne séu să se facă adunarea creditorilor pentru facerea concordatului, adică a învoielei între creditorí și falitú.—De va porunci Tribunalulú să se strîngă adunarea, va putea se hotărască de o cam-dată ca creditorulú, a cărú datorie se prigonesce, să se primescă în chibzuirile acei adunări cu o sumă ce se va însemna printr'aceiași hotărîre (Co. 244 ur; 248, 260, 322 § 4) (Co. Fr. 499).

244. Cândă prigonirea va fi în cercetarea Tribunalului polițienescú, Tribunalulú de comerțiú va hotărâ de trebuie să se amâne, séu să se înființeze strîngerea adunării pentru formarea concordatului; la această din urmă întemplantare, Tribunalulú politicescú, unde se va afla prigonirea, va judeca, în sorocú scurtú și asupra jălbei sindicilorú încunoscîntată creditorulú prigoniú, și fără vre o altă procedură, de urmédă a se primi de o cam-dată datoria aceluí creditorú, și pentru câtă summă. — Dacă datoria vre unuí creditorú va fi în judecata Tribunalului criminalú séu corecționalú, Tribunalulú de comerțiú va putea asemenea să hotărască a să amâna strîngerea adunării; iar de va hotărî a să înființa această adunare, atunci nu va putea să dea voiă a se primi vremelnicesce datoria creditorulú prigoniú, și prin urmare acesta nu va putea să ia parte la lucrările falimentului, până când Tribunalurile competente vorú hotărî asupra pricinei. (Co. 243, 260, 322, § 4, 323, ur; 326) (Co. Fr. 500).

245 Creditorulú alú cărú privilegiú numai, orí ipoteca se va prigoni, va fi primitú a lua parte la chibzuirile falimentului ca unú creditorú de rándú (Co. 193, 252) (Co. Cr. 501).

246. Dupe înplinirea sorócelorú hotărîte prin articolile 236 și 241 pentru persoanele selășluite în Principatú, va începe lucrarea pentru facerea concordatului, și pentru tóte operațiile falimentului, osebinduse înse persoanele sălășluite afară din Principatú, pentru carií se vorbesce în art. 307 și 308. (Co, Fr. 502).

247. Creditorií cunoscuți séu necunoscuți, carií nici se vorú înfățișa, nici vorú săvîrși încredințarea la sorócele hotărîte spre acestú sfîrșitú, nu vorú intra dreptú părtași în împărțirea ce se va face banilorú masei. Cu tóte aceste vorú fi volnici să pornescă reclamațiile lorú de înpotrivire, înse numai pînă la sevîrșirea acei

împărțiri; cheltuelile împotrivirei voru fi totu-de-una în sarcina lor. — Împotrivirea lor nu va putea să oprască săvârșirea împărțirilor poroncite de Tribunal; iar făcându-se împărțiri diu nou mai înainte de a se da hotărâre asupra împotrivirei lor, acei creditori se voru cuprinde pentru summa ce se va hotărâ vremelnicese de Tribunal, și care se ținea în rezervă până se va da hotărâre asupra împotrivirei lor. — Dacă mai în urmă se voru primi de creditori, nu vor putea să cêră nimic din cele mai dinainte împărțiri slobođite de judecatorie, dar voru avea dreptul de a lua din banii și averea încă neîmpărțită, partea analogă ce li se cuvine din cele de mai înainte împărțiri. (Co. 236, 241) (Co. Fr. 503).

CAP. VI.

Pentru concordat și unire.

SECȚIA I

Pentru chemarea și adunarea creditorilor.

248. În cele d'antei trei zile ce voru urma după sorócele prescise pentru încredințarea după articolul 241, Tribunalul va aduna pe creditori ale cărora credite se voru fi adeverit și încredințat, seú se voru fi primit vremelnicese, spre a chibđui asupra facerei concordatului; însciințarea ce se va trece în *Buletin* și adresele de chemare, voru arăta obiectul adunării. (Co. 241, 243, 244) (Co. Fr. 504).

(adaosă prin legea din 2 Noembre 1850 „Dêca dupe legiuitele chemări nu vor veni unii din creditori, nici însile, nici vechii nu vor trimete cu cerute forme, se vor face lucrările falimentului numai în ființa cellor ce voru veni și a judecatorului comisaru.”

249. La locul, ziua și ceasul ce se va hotărâ de judecatorie, adunarea se va strînge sub presidența judecatorului comisaru; creditorii, ale cărora credite se voru fi adeverit și încredințat, seú se voru fi primit vremelnicese, se voru înfațisa seú înșii seú prin vechii. — Falitul se va chema la acéstă adunare; va fi dator să se înfațise de însuși, de nu se va fi arestat, seú de va fi dobândit voia înscrisă de slobođire, și nu va puté să și orânduiască vechii, de câtă numai pentru pricină bine cuvântate și primite de

judcătorulă comissară. (Co. 202, 216, 217, 241, 243, 244) (Co. Fr. 505).

250. Sindicii voră face către adunare ună raportă asupra stărei falimentulă, asupra formalităților ce se voră fi îndeplinită, și a lucrărilor ce se voră fi săvârșit; falitulă va fi ascultată la arătărilor sale.—Raportulă sindiciloră se va iscăli de dînșii și se va da judcătorulă-comisară care va încheia jurnală de cele ȃise și hotărâte în adunare. (Co. 199) (Co. Fr. 506)

SECȚIA II.

Pentru concordatū.

(Concordatū se înțelege învoirea între falitū și creditorilă sēl.)

Ș. I. Pentru facerea concordatului.

251. Nu se va puteă face învoire între creditorilă adunați și între falitū de cătū după îndeplinirea formeloră prescise mai sus.—Acestă învoire nu se va înființa fără numai prin conlucrarea unul numărū închipuindă majoritatea totalulă creditoriloră, și înfățișândū, totū de odată, trei din patru părți din totalulă crediteloră celoră adeverate și încredințate, sēu primite vremelniceste, potrivită cu Secția a V. de la Capulă V. Ori ce înpotrivă lucrare va fi fără tările. (Co. 241, 243, 244, 248, ur; 253, 271) (Co. Fr. 507).

252. Creditorilă ipotecari, și creditorilă privilegiați sēu zălogași, nu voră avea glasū la lucrările atingătoare de concordatū pentru creditele loră cele asigurate, și aceste credite nu voră intra în în-părțășirea concordatului, fără numai de se voră lepăda nisce asemenea creditorilă de ipotecele, zăloge sēu privilegiurilă loră.—Creditorulă ipotecarū, zălogașū sēu privilegiatū, care va da votulă sēu pentru concordatū, se va socoti că s'a lepădatū de oră-ce asigurare va fi avutū, și se va privi cu ună creditorū de rândū. (Co. 193, 245, 289, 295, ur. — Civ. 1685, ur. 1722, ur; 1746, ur) (Co. Fr. 508).

253. Concordatulă se va iscăli totū în acea seanță și față cu toți sub osindă, pentru neurmă, de a nu fi ținutū în sēmă. De va fi primitū numai de către majoritatea creditoriloră la numărū sēu numai de către majoritatea a trei din patru. părți din sumele cuvenite creditoriloră, chibȃuirea se va amăna celū multă până

în optă zile: și la această întempleră cele hotărâte la cea d'ântei adunare voră rămânea fără tărie. (Co. 251, 256) (Co. Fr. 509.)

254. Dacă falitulă sa' osîndă ca ună bancrutară viclănu, concordatulă nu se va putea face.—De se va fi începută cercetarea pentru bancrută viclănu, creditorii se voră chema ca să hotărască de aș socotă a să chibăi pentru concordatū, la întempleră de a se desvinovăți părătulă, și dacă, prin urmare, ei amănă chibăuirea asupra concordatului până la săvirșirea judecăței. Acestă amânare nu se va putea hotără de cătă de majoritatea creditorilor în numără și în sumă, potrivit articolului 251. Dacă, după împlinirea sorocului de amânare, se va socoti de cuviință a se face chibăuire asupra concordatului, se vor păăi întocmai regulile aședate prin art. de mai sus. (Co. 253, 264, ur; 326, ur; 346) (Co. Fr. 510.)

255. Dacă falitulă s'a osîndită ca ună bancrutară simplu, concordatulă se pôte face. Cu tôte aceste, dacă s'a pornită piră despre acestă, creditorii voră putea să amâne chibăuirile loră asupra facerei concordatului pînă la sevîrșirea judecăței, asemănându-se cu rânduile de mai sus. (Co. 324, ur; 346;) (Co Fr. 511).

256. Toți creditorii, cari voră avea dreptulă de a fi părtași la facerea concordatului, seă ale căroră drepturi se voră recunósce și se voră primi mai în urmă, voră putea să se împotrivescă la concordatū.—Împotrivirea va fi întemeiată pe cuvinte destoinice, și se va încunoscînța sindiciloră și falitulă în sorocă de optă zile după concordatū, căci într'altă chipă nu va fi ținută în sémă; împotrivirea va cuprinde cererea de înfățișare la cea d'ântei audiență a Tribunalului.—Dese va fi orîndită numai ună sindică, și dacă acesta se va împotrivi la concordatū, elă va fi datoră să cêră orînduirea ună altă sindică împotriva căruă elă va avé să împlinescă formele prescri-se într'acestă articolă. — Dacă cercetarea împotrivirei este supusă la deslegarea altoră pricină cari, după firea loră, nu voră fi de competență Tribunalului de comerčiū, acestă Tribunală va amăna hotărărea sa până cândă se voră hotără acele pricină. — Tribunalulă de comerčiū va hotără ună sorocă scurtă în care creditorulă împotrivoră va fi datoră să se îndrepte de către Tribunalulă competentă, și să dovedescă că a făcută mișcările sale în vremea cea hotărîtă. (Co. 199, 244, 248, 257, 262—Pr. Co. 306 — 309 Reg.) (Co. Fr. 512).

257. Adevierea concordatului se va cere de la tribunalulă de comerčiū care nu va putea să hotărască mai înainte de împlinirea sorocului de optă zile, statornicită prin articolulă de mai sus.—Dacă, în curgerea acestui sorocă, s'a făcută împotriviri, Tribu-

nalulă va hotărâ asupra loră cum și asupra adevării concordatului prin una și aceeași hotărâre. — De se va primi împotriva de către Tribunală, acesta va hotărâ desființarea concordatului pentru toți creditorii. (Co. 258, ur; 262) (Co. Fr. 513).

258. Ori-cum însă va fi, mai înainte de a hotărâ Tribunalulă asupra adevării concordatului, judecătorul-comissară 'i va face raportă asupra firei de care se pare a fi falimentulă, cum și de urmădă a se primi concordatulă. (Co. 199) (Co. Fr. 514).

259. De nu se voră pădi regulile de mai susă, seă cândă pricină atingătoare de interesulă publiculă ori ală creditoriloră se voră părea destoinice de a opri concordatulă, Tribunalulă nulă va adevări. (Co. Fr. 515).

§. II. Pentru urmările concordatului.

260. Adevărirea concordatului va fi îndatoritoare pentru toți creditorii înscrisi, seă și neînscrisi în bilanțiu, cu zapise adevărite, seă neadevărite, și chiară pentru creditorii sălășluiti afară din Principată, cumă și pentru acei cării, pe termelul articoleloră 243 și 244, se voră fi primită vremelnicesce a lua parte la chibzuirile adunărei pentru facerea concordatului, ori măcară câtă va fi suma ce se va da mai în urmă acestoră creditorii prin hotărârea cea desăvirșită (Co. 187, 241, 266) (Co. Fr. 516).

261. Adevărirea concordatului va statornici drepturile fiă-căruia din creditorii aspra lucruriloră nemișcătoare ale falitulă, assigurate prin alinea 2 art. 234. Spre acestă sfirșită, hotărârea asupra adevării concordatului se va da în cunoscinția cui se cuvine spre a se trece în condica de zălojiri seă secuestruri, afară numai de se va fi hotărâtă într'altă chipă prin concordat(1) (Co. 257—Civ. 1780) (Co. Fr. 517).

262. Nici o pornire în judecată spre nimicnicirea concordatului nu se va primi după adevărire, de câtă numai pentru pricină de vicleziugă descoperită în urma adevării, și isvorită ori din scădămintă a sume-

(1) Legea în astă articolă se raportă la alinea 2-a art. 234. Însă acestă alineată 2 ală art. 234, care coresponde cu art. 490 din legea Francesă, nu s'a tradusă la noi precum este la Francesi. Dreptulă dar de înscriere a zălojiriloră seă ipoteceloră, asupra bunuriloră falitulă, nu esistă după acellă art. 234, ci dupe articolulă nostru 261; iar înscrierea ipotecei are să se facă, conformulă legei civile, dupe art 1780.

loru ce are să ia falitul, ori prefăcută adăugire a datoriilor lui (Co. 256, 264, ur; 328, 329—Civ. 960, 961) (Co. Fr. 518).

263. Dupe ce adevieria concordatului se va hotără desăvirșitū, în câtū sē nu mai fiă supusă la apelație, slujba sindicilor va înceta. — Aceștia vorū da falitulū socotélă desăvirșită, față cu judecătorulū-comissarū, care socotélă se va desbate și se va încheia. Sindicil vorū da înapoi falitulū tótă averea lui, catastișele, hărțile și lucrurile, sub luare de chitanță. — Se va alcătui jurnalū pentru acēsta de către judecătorulū-comissarū a căruia slujbă atunci va înceta.—Iar de se va ivi prigonire asupra predărei socotelilor și teslimatisirei averei falitulū, Tribunalulū va hotări (Co. 199, 206, 256) (Co. Fr. 519).

§. III Pentru nimicirea sēū desființarea concordatului

264. Nîmicirea concordatului, sēū pentru viclesugū, sēū pentru osândire de bancrută viclénă în urma adevieriei concordatului, slobóde dē sub orî-ce răspundere pe cei ce vorū fi luatū pe falitū în cheđașie pe omū.—La întēplare de a nu se îndeplini din partea falitulū condițiile concordatului, desființarea acestuia se va putea cere prin judecată de la Tribunalū, unde se vorū afla față cheđașii ce va fi datū falitulū pentru îndeplinirea concordatului, sēū neviindū, se vorū chiemă și a doua oară după orânduiala judecătii. — Nîmicirea concordatului nu va slobódi de sub răspundere pe chieđașii carii se vorū fi îndatoratū a assigura îndeplinirea întrégă, sēū numai în parte, a concordatului. (Co. 254, 256, 262, 265, ur;—Civ. 960, 1020, 1652) (Co. Fr. 520).

265. Cândū, după adevieria concordatului, falitulū se va trage în judecată pentru bancruta viclénă, și se va pune sub pađa sēū sub arestū, Tribunalulū va putea sē poroncescă a se lua orî-ce mēsuri assiguratóre vorū fi de cuviință asupra averei falitulū. Aceste mēsuri vorū înceta de sine din đia ce se va hotără că pîra nu este primită, ori că pîrătulū să se slobóđă de sub pađa, ori că rămâne apăratū. (Co. 256, 326) (Co. Fr. 521).

266. Orî de se va osîndi falitulū ca unū bancrutarū viclénū, ori de se va nîmici sēū se va desființa concordatulū, Tribunalulū, printr'aceiași a lui hotărâre de nîmicire sēū desființare, va orândui unū judecătorū-comisarū și unulū sēū mai mulți siudici.—Acești sindici vorū putea pune la cale pecetluirea averei falitulū cu ajutorulū poliției, și se vorū îndeletnici fără zăbavă, după catagrafia cea veche, a protocoli sumele, zapisele, acțiile, și chărții-le. și a faee, de va fi trebuință, o catagrafiă suplementară.—Vorū

alcătui unū bilanțū suplementarū.—Vorū cere a se trece îndată în *Buletinū*, împreună cu extractū după hotărârea prin care se orânduescū ei sindicii, și poftire către creditorii cei noi, de vorū fi, a arăta, în sorocū de două-zeci șile, documentele lorū spre a se adeveri: acestă poftire se va face și din partea Tribunalului, potrivitū cu articolile 236 și 237. (Co. 187, 200, 220-222, 224, 241 263, 267; 322 ș. 1) (Co. Fr. 522).

267. Se va urma fără zăbavă adevेरirea documentelorū și a zapiselorū de datorie ce se vorū arăta pe temeiulū articolului de mai susū.—Nu se vorū mai cerceta creditele ce se vorū fi primitē și se vorū fi încredințatū mai 'nainte, fără însă a se vetăma cu acēsta dreptulū de a lepăda seū de a scădea pe acelea carii se vorū fi plătitū întregi, ori numai parte dintr'însele. (Co. 241, ur.) (Co. Fr. 523).

268. Săvîrșindu-se aceste lucrări, de nu va mijloci vre unū altū concordatū, creditorii se vorū chema ca să'și dea părerea de trebue să se ținē sindicii, ori să se orânduească alții. — Nu se vorū face împărțiri fără numai, pentru ceea ce se atinge de creditorii cei noi, după împlinirea sorocelorū hotărîte prin articolile 236 și 241, pentru creditorii sălășluiți în Principatū. (Co. 266, ur.) (Co. Fr. 524).

269. Actele săvîrșite de falitū în urma hotărârei de adevेरire și mai 'nainte de nimicirea seū desființarea concordatului, nu se vorū nimici fără numai la întēmplare de viclesugū împotriva drepturilorū creditorilorū. (Co. 257, 263—Civ. 975) (Co. Fr. 525).

270. Creditorii cei de mai 'nainte concordatului vorū intra de iznōvă întrū întregimea drepturilorū lorū, însă numai către falitū; dar nu vorū putea să figurede în masă, de câtū dupe analogia următoare, adică:—De nu vorū fi primitū nici o parte din analogulū lorū, vorū intra cu întregimea creditelorū lorū; de vorū fi primitū o parte din analogū, vorū intra cu rămășiță capitalului, pentru care nu vorū fi primitū partea analogă,—Rânduelile acestui articolū se vorū pădi întocmai și la întēmplare de a se face alū 2-lea falimentū, dacă însă nu se va fi urmatū mai 'nainte nimicire seū desființare a concordatului. (Co. 185; 263) (Co Fr. 526).

LEGIUIREA COMPLIMENTARĂ.⁽¹⁾

Din anul 1859 Noembrie 2.

Atingătoare de încetarea operațiilor falimentului pentru neajungerea de activă.

1. În orî ce timpă ală falimentului, până a nu se adevêri concordatul, sêu până a nu se înființa unirea creditorilor, dacă cursul operațiilor falimentului se va înpedeca din neajungerea activului, Tribunalul va putea, în temeiul raportului Judecătorului-comisară, sâ hotârască de sine încetarea operațiilor falimentului.

După o asemenea hotârfire va putea iarași fie-care creditoră a esersa dreptul sêu ce va avêa în parte asupra averei și a persoanei falitului, pentru plata creanței sale.

Punerea în lucrare a acestei hotârări se va amâna în sorocă de o lună socotită de la data ei. (Co. 191, 205, 257, 271, 282) (Co. Fr. 527).

2. Falitulă și orî-care altulă interesatū în pricină va putea cere în orî-ce vreme, de la Tribunalulă a'și trage înapoi mai susū pomenita sa hotârâre, dacă va da dovadă că sunt fondurî spre acoperirea cheltueliloră operațiiloră falimentului, sêu va isbuti d'a se depune în mânele sindiciloră o sumă de adjunsū pentru acestū scorū.

Orî-cum însê cheltuelile ce se vorū fi făcutū în pricina falimentului, se vorū plăti cu precădere. (Co. Fr. 528).

SECȚIA III.

Pentru unirea creditorilor.

271. Unirea este unū actū prin care creditorii unū falitū cariî n'au pututū dobândi concordatū, se unescū a lua mēsurile cele mai cuviincioșe spre a se despăgubi, pe câtū se va putea, din averea falitului.

272. De nu va mijloci concordatū, creditorii se socotescū praviñicesce în dreptulă de unire.—Judecătorulă-comisară 'i va întreba îndată atâtū asupra chipului cărmuirei lucrăriloră falimentului, câtū și asupra folosului de a se ținea, sêu de a să schimba sindicii.—Creditorii privilegiați, ipotecarii sêu zălogași se vorū

(1) Acastă lege, care coprinde doue articole, s'a adaosū în 1850, luându-se totū din Cod. Comercialū illū Francei, de unde se suprimase, nu scim de ee, de legiuitorulă nostru din 1840.

primi la această chibduire.—Se va încheia jurnalul de dișele și de bângările de sémă ale creditorilor, și Tribunalul vădëndu cuprinderea acestui jurnal va hotărâ precum s'a dișu prin art. 206.—Sindicii cari se vorü schimba, vorü fi datori să dea socotélă la sindicii cei noi, față cu judecătorul-comisarü, chemânduse însă și falitulü după orânduiala judecătorească. (Co. 193, 248, ur; 252) (Co. Fr. 529).

273. Creditorii se vorü întreba de póte să se lea vre unü ajutorü falitulü din averea ce i se va fi găsitü.—Cändü majoritatea creditorilor ce vorü fi față, se va îndupleca la această, se va putea da falitulü din acea avere o summă dreptü ajutorü, Sindicii vorü propune câtățimea acei summe, și Tribunalul o va hotărâ. (Co. 218, 322 §. 5.) (Co. Fr. 530).

274. Cändü va face falimentü o tovărășiă comercială, creditorii vorü putea să încheie concordatü cu unulü séu mai mulți din tovarăși.—La această întêmplare, tótă averea tovarășiei va privi pe séma unirei creditorilor; iar averea personală a tovarășilor cu cari se va fi făcutü concordatü nu se va lua pe séma unirei, și invoirea particulară, ce se va fi făcutü prin concordatü, nu va putea volnici pe cei ce'lü vorü fi dobânditü, să plătescă vre-o summă din cele cuprinse într'acea invoire, de câtü din altă avere a lorü, iar nu a tovarășiei.—Tovărășiulü care va fi dobânditü concordatü particularü pe séma sa, va fi slobodü de ori-ce împreună răspundere. (Co. 18. ur, 186, 203, 251, ur; 338—Civ. 1029, ur.) (Co. Fr. 531).

275. Sindicii înfățiașădă masa creditorilor, și sunt însărcinați cu răfuirea datoriilor.—Cu tóte aceste, creditorii vorü putea să'î inputernicescă a nu conteni urmarea întreprinderilor falitulü.—Chibduirea prin care se va da sindicilorü această inputernicire, va hotărâ întinderea și soroculü ei, precum și summele ce vorü putea să ținë sindicii spre întêmpinarea cheltuelilorü.—Acastă chibduire nu va putea să se înființede de câtü față cu judecătorul-comisarü, și cu majoritatea a trei din patru părți a creditorilor în numărü și în summă—Falitulü și creditorii ce vorü fi de părere osebită, vorü putea să se înpotrivescă la această chibduire prin canalulü judecătii, dar înpotrivirea lorü nu va puteazătici punerea în lucrare a acestei chibduiri. (Co. 191, 276, ur). (Co. Fr. 532).

276. Cändü lucrările sindicilorü vorü trage după dînsele îndatoriri cari să covirșescă averea luată pe séma unirei creditorilor, creditorii cari vorü fi inputernicitü acele lucrări, vorü fi singurü răspundători și peste summele ce vorü avea să ia, însă numai pe câtü vorü fi volnicitü și ei pe sindicii; acești creditorii vorü contribui la

plată după analogia summelor ce au să ia din averea falitului (Co. 275) (Co. Fr. 533)

277. Sindicii sunt însărcinați să stăruiască spre vîndarea lucrurilor celor nemișcătoare, a mărfurilor și a lucrurilor mișcătoare a falitului, precum și spre răfuirea creditorilor și a datoriiilor lui; toate aceste se vor urma sub privigherea judecătorului-comissar, și fără a fi trebuință să se chieame falitul. (Co. 199, 275, 312) (Co. Fr. 534).

278. Sindicii, asemănându-se cu regulile așezate la articolul 231, vor putea să intre la învoială pentru totu feliul de drepturi cunvenite falitului, de și se va înpotrivi acesta. (Co. 275, 310—Civ. 1704, ur) (Co. Fr. 535)

279. Creditorii cei în poziție de unire se vor chieama prin judecătorie a se strînge cel puțin o dată în cel d'ântel an, precum și în anii următori, de se va prelungi. — La aceste adunări, sindicii vor fi datori a da socotela pentru cârmuirea lor, și vor fi ținuți în slujba lor, se schimbati, după formele prescise la art. 206 și 272. (Co. 199) (Co. Fr. 536)

280. Când răfuirea falimentului va lua săvîrșire, creditorii se vor chieama iarăși prin judecătorie a se aduna — La această din urmă adunare, sindicii își vor da socotela; falitul va fi față, se se va chieama după orînduiala judecaței. — Creditorii își vor da părerea de este falitul vrednic de iertare; spre acestu sfîrșit se va încheia jurnalul în care fie-care creditor va putea să înscrie dusele și băgările sale de sémă. — După închiderea acestei adunări, unirea creditorilor se desființiază pravilnicesce. (Co. 199, 275, 281, ur.) (Co. Fr. 537).

281. Judecătorul-comissar va înfățișa Tribunalului chibduirea creditorilor despre iertarea falitului, precum și un raport asupra feliului și a inprejurărilor falimentului. — Tribunalul va hotărâ de este falitul vrednic, se nu, de iertare. (Co. 199, 280) (Co. Fr. 538).

282. Dacă falitul nu se va găsi vrednic de iertare, creditorii vor avea iarăși dreptul de a se porni, fie-care pe sema sa, atatu împotriva persoanei, cātu și a averii falitului.—De se va găsi vrednic de iertare, va fi apărat de arestare din partea creditorilor falimentului, și aceștia nu vor putea să se pornescă de cātu numai asupra averii lui. (Co. 284). (Co. Fr. 539).

283. Nu vor fi vrednici de iertare, bancrutarii vicleni, stelionatarii (adică vîndetorii se ipotecarii de lucruri străine, se ipotecari de averi nemișcătoare supuse și la alte îndatoriri, fără de a le fi făcutu cunoscute); cel osîndiți pentru furtisaguri, înșălătorie

séu rea întrebuintare a buneî credințe, și cei însărcinați cu bani obstescl. (Co. 326 346—Supl. I. Constrîngerî corpor. art. 18—P. 306, ur; 322, 332, 343, ur.) (Co. Fr. 540).

284. Nici unû datornicû neguțătorû nu va fi primitû de judecătorie a cere să i se hărădască voia de ași da averea sa creditorilorû spre isbrânirea datoriilor sale. (Civ. 1122. nr.) (Co. Fr. 541).

CAP. VII.

Pentru osebitele feliuri de creditorî și pentru drepturile lorû la întimplare de falimentû.

SECȚIA I.

Pentru cei împreună îndatorați, și pentru chieđași.

285. Creditorulû care va avea la mână zapise orî poliție iscălite, girate séu chieđașiuite cu chipû împreună-răspundătorû de câtră falitû și alții împreună îndatorați cariî și ei se vorû afla faliti, va fi părtașû, la iupărțirile ce se vorû face în tôte masele, și va figura cu capitalulû cuprinsû întracelce zapise séu poliție până la desăvirșita rătuire. (Co. 135, 182, 286, ur. — Civ. 1039. ur.) (Co. Fr. 542).

286. Pentru părțile ce se vorû plăti unui asemenea creditorû, nici o reclamație nu potû porni, una împotriva altia, masele falitilorû celorû împreună îndatorați, afară numai dacă părțile ce se vorû fi plătite din averea acelorû falimente, vorû covârși summa capitalului împreună cu dobândile și cheltuelile, și la acéstă întemplantare, prisosulû se va întorce, dupe rândulû îndatoririlorû, la aceia din cei împreună îndatorați, cariî vorû avea pe cei-l-alți de chieđași. (C. 285). (Co. Fr. 543).

287. Dacă creditorulû, ce va avea la mână zapise date cu chipû de împreună răspundere de câtră falitû și de alți împreună îndatorați, va fi primitû o parte din banii sei mai înaintea de faliment, atunci va intra în masă cu rămășița capitalului, și pentru acéstă rămășiță va avea dreptulû de a se porni asupra celui împreună îndatoratû séu a chieđașului; — iar celû împreună îndatoratû séu chieđașulû care va fi plătite acea rămășiță, va intra cu acéstă în masa creditorilorû falitului. (Co. 285, ur. — Civ. 1049. 1108 §. 3, 1652, ur.) (Co. Fr. 544).

288. De și se va face concordatû, creditorii vorû păstra drep-

tulă de a se porni pentru întregă răfuire a creditorilor loră împotriva celoră împreună îndatorați cu falitulă. (Co. Fr. 545).

SECTIA II.

Pentru creditorii zălogași, și pentru cei privilegiați pe averi mișcătore.

289. Creditorii falitului carii voră fi prăvilniceste asigurați cu zălogă mișcătoră, se voră înscrie în masă numai spre știință. (Co. 252—Civ, 1885, ur.) (Co. Fr. 546).

290. În totă vremea, sindicii voră putea, cu voia judecătorului comissară, să scotă zălogele pe sēma averei falimentului, plătindă datoria. (Civ. 1694, ur. 1700, 1730 §. 3) (Co. Fr. 547).

291. De nu se va scote zălogulă de sindică, și de se va vinde de creditoră cu prețiu mai mare de summa datoriei, prissosulă se va luă de sindică; iar de va fi prețulă mai mică de datorie, creditorulă zălogașă va intra în masă cu remășița datoriei sale, însă numai ca ună creditoră de rândă. (Co. 290—Civ. 1689, 1701) (Co. Fr. 548).

292. Simbria lucrătoriloră ce se voră fi întrebuințată de-a-dreptulă de falită în curgerea lunei cei d'inainte dărei pe față a falimentului; simbria slugiloră pe anulă celă din urmă, plata lucruriloră luată de falită pentru hrana sa și a familiei sale în curgerea celoră din urmă șese lună, cheltuelile judecătorești, cheltuelile bōlei celei din urmă a falitului și a familiei sale, cheltuelile de îngropare a falitului, sēu a vre unuia din mădularii familiei sale în anulă celă din urmă, se voră primi între datoriile privilegiate.-- Asemene se va primi și simbria cuvenită gramaticiloră și scriitoriloră falitului pentru cele șese lună d'inainte dărei pe față a falimentului. (Co. 186, ur.—Civ. 1722) (Co. Fr. 549).

293. Celă ce va fi vëndută falitului lucruri mișcătore, nu va avea dreptulă de a cere înapoi acele lucruri, precum nici plata loră cu cuvântă de precădere, ci se voră socoti avere a falitului, și vëndătorulă va intra în masă ca ună creditoră de rândă. (Co. 313, ur.—Civ. 1730 §. 5) (Co. Fr. 550).

294. Sindicii voră da Tribunaluluiă fōiă de creditorii ce se voră arēta cu pretențiă de privilegiați asupra averei mișcătore, și judecătorulă-comisară găsindule bune, va înputernici plata loră din cei d'ântei hani ce se voră stringe;—iar de va fi privilegiulă pri-

gonită, Tribunalul va hotărâ întru acésta. (Civ. 1722) (Co. Fr. 551).

SECȚIA III.

Pentru drepturile creditorilor ipotecari și zálogași asupra lucrurilor nemíșcátóre.

295. Când împărțirea prețului lucrurilor nemíșcátóre se va face mai 'nainte de împărțirea prețului lucrurilor míșcátóre, séu totú-de-odată, creditorii privilegiați séu ipotecari, cari nu se vorú isbrâni din prețulu lucrurilor nemíșcátóre, vorú intra în masă cu rămășița creditelorú lorú, dacă însă acele credite se vorú fi adeveritú și se vorú fi încredințatú după formele mai susú aședate. (Co. 235, ur; 241, 311, ur.) (Co. Fr. 552).

296. Dacă una séu mai multe împărțiri a banilorú ce se vorú stringe din vëndarea lucrurilor míșcátóre, se vorú face mai 'nainte de împărțirea prețului lucrurilor nemíșcátóre, creditorii privilegiați și ipotecari, ale cărora credite se vorú fi adeveritú și încredințatú, vorú intra împreună la împărțiri după analogia totalulu creditelorú lorú, afará numai de va fi trebuință a se face scâdeminturile de cari se va vorbi mai la vale. (Co. 235, ur; 241, 295, 305, ur.) (Co. Fr. 553).

297. După vëndarea lucrurilor nemíșcátóre și desávrișita aședare a rândulu între creditorii ipotecari și privilegiați, câți dintr'înșii vorú fi aședați cu chipú în câtú să póta a să plăti din prețulu lucrurilor nemíșcátóre întru întregimea creditelorú lorú, vorú primi pe deplinú acesté credite asigurate prin ipotecă, scâđinduse înse cu summele ce vorú fi primitú mai înainte la împărțirile făcute între creditorii de rândú.—Summele ce se vorú scádea cu acestú chipú, se vorú întórce, nu în masa creditorilorú ipotecari, ci într'a creditorilorú de rândú pe a cărora sémă se vorú opri. (Co. 295, ur; 298, ur) (Co. Fr. 554).

298. Câtú pentru creditorii ipotecari, cari, fiindú aședați, nu'í va ajunge rândulu a primi din împărțirea prețulu lucrurilor nemíșcátóre, de câtú o parte din creditele lorú, se va urma după cum mai la vale se arată; drepturile lorú asupra masei creditorilorú de rândú se vorú aședa cu desávrișire potrivitú cu summele ce vorú mai avea a lua peste acelea ce'í va fi ajunsú să priméscă în masa creditorilorú ipotecari, și după aceea, banii ce vorú fi mai primitú din alte împărțiri de mai înainte, se vorú scádea din summele ce vorú fi luatú din masa creditorilorú ipotecari, și se vorú

întorce la masa creditorilor de rândă (Co, 295. ur. 299) (Co. Fr. 555).

299. Creditorii carii, fiindă aşezaţi între cei ipotecari, nu'i va a-junge rândulă a primi nimică, se voră privi ca nisce creditoră de rândă, şi voră fi supuşă la urmările concordatului şi a tuturoră operaţiiloră masei acestoră din urmă. (Co. 260 ur; 305 ur) (Co. Fr. 556).

SECȚIA IV.

Pentru drepturile muereii

300. Cândă va face falimentă bărbatulă, muierea va lua înapoi lucrurile nemişcătore ce va fi adusă de zestre, precum şi ecsoprica nemişcătore ce va fi avëndă. (Co. 64—67; 301, 302—Civ. 1233, 1271, 1283) (Co. Fr. 557).

301. Muierea asemenea va lua înapoi lucrurile nemişcătore ce se voră fi cumpărată, seă de ea seă pe numele ei, cu banii ce va fi debîndită ea prin moştenire, ori prin daruri, ori prin legatură, dacă însă această înprejurare se va arăta anume în zapisulă de cumpăratore, şi dacă se va dovedi prin diată, seă prin vre o foiă de înpărţială, seă prin ori-ce altă actă publică, de unde i s'au coborită acei bani. (Co. 300, 302) (Co. Fr. 558).

302. Afară din înprejurarea prevădută prin articolulă de mai susă, averea dobîndită de muierea falitului se va socoti că este a lui, că s'a plătită cu banii lui, şi că trebuie să între în masa capitalului lui, afară numai de va face muierea dovadă înpotrivă. (Co. 300, 304) (Co. Fr. 559).

303. Muierea va putea lua înapoi lucrurile mişcătore ce va fi adusă de zestre, seă va fi dobîndită prin moştenire, prin dară, ori prin legatură, urmândă însă a face dovadă, pentru cele d'antei, prin foiă de zestre adeverită după orânduială, că sunt chiară acelea carii le-au adusă ea în casa bărbatului-seă; iar pentru cele de ală doilea, prin înscrişă pravilnică.—De nu va face muierea asemenea dovadă, tôte lucrurile mişcătore, ce voră fi spre trebuinţa ori a bărbatului, ori a muereii, se voră lua pe sēma creditoriloră, rămândă ca sindicii să dea muereii, cu voia judecatorului-comissară, hainele şi vândeturile ce voră sluji la a ei trebuinţă. (Civ. 1171 1200, 1202) (Co. Fr. 560).

304. De va fi plătită muierea datorii pentru bărbatulă ei, după totă dreptulă cuvântă se va socoti că ea a săvîrşită acea plată cu banii din ai bărbatului, şi nu va putea să facă vre o pretenţie

întru acesta în faliment, afară numai de va face dovadă împotriva, pentru care se vorbește la art. 302 (Civ, 1200. 1202) (Co. Fr 562).

CAP VIII

Pentru împărțirea între creditori și pentru desfacerea averii mișcătoare a falitului

305. Sumele îsvorite din averea mișcătoare a falitului, după ce se vor scote cheltuelile cârmuirii falimentului, ajutorele ce se vor fi dat falitului ori familiei lui, și summele ce se vor fi plătită creditorilor privilegiați, se vor împărți între toți creditorii după analogia creditelor lor celor adevărate și încredințate (Co 233, 235, ur; 241, 247, ur; 306 ur;) (Co. Fr. 565).

306. Spre acest sfârșit, sindicii vor da, pe fiă-care lună, Tribunalului o însemnare a stărei falimentului, și a banilor ce se vor afla strinși; Tribunalul va porunci, de va socoti de cuvîntă, a se împărți între creditorii acei bani, va hotări partea analogă a fiă-căruia și va priveghia că toți creditorii să se însciințede de acesta (Co. 233, 305, 307, ur) (Co. Fr. 566).

307. Nu se va face nici o împărțire între creditorii sălășluiți în Principat, de câtă numai după ce se va pune în rezervă partea cuvenită pe seama creditelor cu carii vor fi trecuți în bilanțiu creditorii cei sălășluiți afară din Principat. Când se va părea că aceste credite nu s'au trecut în bilanțiu cu un chip lămurit, Tribunalul va pute să hotărască ca să se adauge acea rezervă, rămîind ca sindicii, de vor socoti că se fac vre o năpăstuire celorl-ălți creditori, să se pornescă cu reclamație la Tribunal, care va fi dator a o lua în băgare de seamă, și a hotări asupra ei. (Co. 308) (Co. Fr. 567).

308. Acastă parte se va pune în rezervă și se va păstra până la împlinirea sorocului hotărât prin cel din urmă paragraf al art. 236. Acea parte se va împărți între toți creditorii primiți de buni, dacă cei sălășluiți în străinătate nu au îngrijit a adevăra creditele lor, potrivit cu rânduelile acestei pravili. — Asemene rezervă se va face și pentru creditele acelea asupra primirei căroră nu se va fi dat hotărârea cu desăvîrșire. (Co. 233, 237, ur; 307) (Co. Fr. 568).

309. Nici o plată nu se va face de către sindicii, de câtă numai după înfățișarea zăpisului în original.—Sindicii vor însemna pe zăpis summa plătită de dînșii, se u poruncită a se plăti, potrivit cu art. 233.—Cu tôte acestea, de nu va fi cu puțință a

să infățișa chiară zapisul în originală, judecătorul-comisară va putea să inputernicască pe sindici a plăți, după ce mai înainte va vedea jurnalul de adevierea acei datorii.—Orî cum însă va fi, creditorul va da chitanță de primire pe marginea fôei de împărțire. (Co. 239) (Co. Fr. 569).

310. Unirea creditorilor va putea să cêră voiâ de la Tribunală ca să desfacă toptană prin invoială tôte seú parte din drepturile și reclamațiile ce va avea falitulă, și cariî nu se voră fi adusă la îndeplinire, chemându-se însă și falitulă după orânduiala judecăței; la acéstă întâmplare, sindicii voră face tôte actele trebuinciose.—Totă creditorulă va putea să se adreseze către judecătorul-comisară, ca să cêră a se face chibduire întru acéstă din partea unirei. (Co. 231, 275, 278) (Co. Fr. 570).

CAP. IX.

Pentru vênđarea averei nemîșcătore a falitulă.

311. De la hotărârea asupra dărei pe față a falimentului, creditorii nu voră putea să cêră vênđarea averilor nemîșcătore asupra cârora nu voră avea ipotecă. (Co. 188, 191, 277, 282—Civ. 1718, ur; 1746) (Co. Fr. 571).

312. De nu se va fi pornită cerere pentru vênđarea averei cei nemîșcătore a falitulă mai înainte de întocmirea unirei, numai sindicii voră fi în dreptă de a cere vênđarea acestei averi, și acéstă voră fi datoră a o face în sorocă de optă zile prin scirea și slobođenia judecătoriei, și păđinduse tôte formele prescise pentru vênđările prin međată. (Co. 271, 277) (Co. Fr. 572).

CAP. X.

Pentru cererea înapoi a mărfurilor și altoră lucruri. (1)

313. La întâmplare de falimentă, se voră putea cere înapoi zapisele și alte înscrisuri neguțătorești de bani, cariî încă nu se voră fi plătită, și se voră afla în portofoliulă falitulă pe vremea falimentului, cândă acele zapise seú înscrisuri se voră fi dată de proprietarulă loră cu ordină numai de a se strînge banii și de a se ținea la păstrare, seú cândă se voră fi rânduță de numitulă proprietară a se întrebuița la plăți hotărâte. (Co. 87, ur; 133, 182, 185, 293, 314, ur.) (Co. Fr. 574).

314. Asemene se voră putea cere înapoi, pe câtă vreme se voră

(1) Mai scurtă astă titlu s'ar putea numj: „Pentru revendicare.“

afla în natură, mărfurile, toate, seú parte, ce se vorú fi datú falitului spre a le păstra seú a le vinde în socotéla stăpânului lorú. Asemene se va putea cere înapoi preúulú, seú parte din preúulú numitelorú mărfuri, care nu se va n răspunsú, nici se va fi prefăcutú în zapisú, nici se va fi răfuitú prin vre o socotélá între falitú și cumpăratorú. (Co. 89, ur.) Co. Fr. 575).

315. Se vorú putea cere înapoi mărfurile pornite către falitu, pe citá vreme acele mărfuri nu vorú fi intratú în magasiile lui, seú într'ale comisionarului însărcinatú ale vinde pe séma falitului— Cu toate aceste, cererea înapoi nu va fi primitá, dacá mărfurile mai înainte de a sosi, s'au vëndutú fără viclenie, cu facture și scrisórea de încárcare în corabie, seú cărú de cãratú iscãlitate de expeditorú.— Ceretorulú înapoi, primindú marfa, va fi datorú sá întórcá la masá banii ce va fi luatú înainte în socotéla mărfurilorú, și ori-ce alte summe respunse pentru platá de navlu, de cãratú, comissionú, asigurári seú alte cheltueli; cátrá acésta, va pláti și summele ce vorú avea sá mai ia unii alúii pentru aceleași priciní. (Co. 87, ur; 98, 293, 316. ur,—Civ. 1361, ur; 1730 § 5) (Co, Fr. 576).

316 Se vorú putea opri de vëndător mărfurile vendute de dînsulú cari nu se vorú fi datú falitului, seú nu se vorú fi pornitú, ori către acesta, ori către o a treia persóná în socotéla lui (Co. 315, 317) (Co. Fr. 577).

317. La întêmplarea prevăduță prin cele din urmă douá articole, sindicii vorú avea dreptulú, prin înputernicirea judecãtorului-comisarú, sá cérá predarea mărfurilorú, plátindú vëndătorului preúulú tocmitú între dînsulú și falitú (Civ. 1361, ur.) (Co. Fr. 578).

318. Sindicii vorú putea, cu voia judecãtorului-comissarú, sá priméscá de bune cererile ce li se vorú face pentru luarea înapoi de mărfuri. De se va ivi prigonire, Tribunalulú va otári ascultândú și pe judecãtorulú-comissarú (Co. Fr. 579).

CAP. XI.

Pentru împotrivire și apelație asupra hotăririlor date în pricină de falimentú.

319. Hotărârea asupra dărei pe față a falimentului, precum și aceia ce va hotărâ la o datá mai veche vremea încetării plătilorú, vorú fi primitóre de împotrivire către aceiași judecãtorie, din partea falitului, în sorocú de optú zile, și din partea ori-cãrei alte părú interesate, în sorocú de o luná. Aceste soróce vorú curge

din zilele întru cari se vor săvârși formalitățile publicării după cuprinderea art. 190. (Co. 188, 189, 320) (Co. Fr. 580).

320. Ori-ce cerere vor face creditorii spre a se hotărâ data încetării plăților falitului la o epocă osebită de câtă aceia ce se cuprinde în hotărârea asupra dărei pe față a falimentului, sêu în vre o altă hotărâre dată mai în urmă, nu va fi primită după trecerea sorócelorú orânduite pentru adevărarea și încredințarea creditorilor. Trecêndú o dată aceste soróce, vremea încetării plăților va rămânea cu nestrămutare hotărâtă despre creditorii. (Co. 188, 189, 237, 241. 310) (Co. Fr. 581).

321. Soroculú apelației, pentru ori-ce hotărâre dată în pricină de falimentú, va fi numai de o lună socotită din ziua încunoscințării ei. (Pr. Co. 5. l. din 10 Decem. 1863) (Co. Fr. 582).

322. Nu vorú fi supuse nici la înpotrivire către aceiași judecătore, nici la apelație:—1-iú, hotărârile atingetóre de orânduirea sêu de schimbarea judecătorului-comisarú, precum și de orânduirea ori de scóțerea sindicilorú;—2-lea, hotărârile asupra cererilor ori de carte de slobozenie a falitului, ori de ajutóre pentru dînsulú și familia lui; 3-lea, hotărârile cari vorú înputernici vîndarea lucrurilor ori a marfurilorú falitului; 4-lea, hotărârile atingetóre sêu de amânare a concordatului, sêu de primire vremelnicescă a creditelorú prigonite; — 5-lea, hotărârile prin cari Tribunalulú de comerciú va hotărâ asupra reclamațiilorú pornite înotriva poruncilorú date de judecătorulú-comissarú în cerculú atribuțiilorú sale. (Co. 198, 200, 202, 206, 208, 210, 211, 216—218, 230, 243, 244, 254, 263, 273, 307, 319). (Co. Fr. 583).

TITLULŪ II.

Pentru bancrute.

CAP I.

Pentru bancruta simpla.

323. Intêmplările de bancrută simplă se vorú pedepsi cu esindele hotărâte în anecsulú pentru vici și pedepse slaturatú la sfîrșitulú acestei condicé, (1) și se vorú judeca de Tribunalurile co-

(1) Aveva de care se vorbesce aci, s'a desființatú prin legi posterióre, ași în cât astăzi singura lege, care coprinde pedepsele pentru bancruta simplă și viclenă, este coprinsă în Codicele Penale la art. 343 pênă la art. 348.

recționale, asupra pîrei ce se va porni din partea ori-cărui creditor, sêu din partea procurorilor. (Co. 86, 324, ur; 346 — P. 345—348—Pr P. 176, ur.) (Co. Fr. 584).

324. Se va declara ca un bancrutaru simplu ori-ce neguțătoru falitu care se va afla in una din imprejurările următoare: — 1-iu, dacă cheltuelile lui personale sêu cheltuelile casei sale se vor judeca că au fostu peste măsură; — 2-lea, de va fi perdutu sume mari la jocuri de noroc, precum cărți, lotării și altele; — 3-lea, dacă, cugetându a întârșia falimentulu, elu va fi săvîrșitu cumpărături de lucruri ca să le vînde cu prețu mai josu de obicinuitulu loru cursu; dacă totu cu asemenea cugetu, elu se va fi inprumutatu cu bani, va fi scosu afară, in circulație, polițe și alte asemenea bileteri de negoțu, sêu va fi întrebuințatu ori-ce alte mijloce păgubitoare ca să dobîndescă bani; — 4-lea, dacă după încetarea plăților sale, va fi plătitu unu creditoru cu paguba masei (Co. 86. 323, 325) (Co. Fr. 585).

325. Se va putea declara ca un bancrutaru simplu ori-ce neguțătoru falitu care se va afla in una din imprejurările următoare; — 1-u, dacă se va fi însărcinatu, in socotela altuia și fără a primi de la dînsulu bani sêu lucruri spre acoperirea sa, cu îndatoriri ce se voru cunosce a fi prea mari pe lingă starea in care se afla elu cându a luat asuprăși acele îndatoriri; — 2-lea, dacă se va declara de isnovă falitu fără a fi îndestulatü îndatoririle ce se puna asupră'i prin vre unu concordatu de mai înainte; — 3-lea, dacă in cele d'ântei trei șile de la încetarea plăților sale, nu va fi făcutu la Tribunalulu localu arătarea cerută de art. 186 și 187, sêu dacă acea arătare nu va cuprinde numele tuturor tovarășilor celor inpreună răspundători; — 4-lea, dacă, fără vre-o pravilnică inpedecare, nu s'a înfățișatu însusi la sindici la imprejurările și la sorócele hotărâte, sêu dacă, dobîndindü carte de slobozenie, nu se va fi mai înfățișatu la judecată; — 5-lea, de nu va fi ținutu catastise și nu va fi făcutu inventariu după ceruta orînduială; dacă catastisele și inventariulu ori sunt nedesăvîrșite, ori suut ținute cu neorînduială, ori nu înfățișadă adevărata lui stare de dare și de luare, fără însă a mijloci vre-o viclenie intru acésta. (Co. 7, ur; 185, 216, ur, 249, 264, ur.) (Co. Fr. 586).

CAP. II.

Pentru bancrută vicleana.

326. Se va declara ca unu bancrutaru viclenü, și se va pedep-

și cu osindele hotărâte prin anecsulă despre pedepsile bancrutarilor alăturatū pe lângă această condică.(1) orî-ce neguțătorū falitū care va tăinui catastisele sale, va ascunde o parte din capitalulū său, său nu'lū va arăta totū, său care, orî prin socotelile sale, orî prin acte publice său particulare, orî prin bilanțulū său, se dă cu viclenie platnicū pentru summe ce elū nu era datorū. (Co. 7, ur. 185. ur; 346—P. 343. 344. 348; 60) (Co. Fr. 591).

327. Decă unulū său mai mulți creditorī vorū porni numai pe sēma lorū pîră de bancrută viclenă împotriva falitului, cheltuelile judecāței vorū fi în socotēia lorū, de se va desvinovăți pîrătulū. (Pr. P. 60. 391) (Co. Fr. 592).

CAP. III.

Pentru vini mari și vine corecționale sevîrșite în falimente de alte persoane afară de falitū.

328. Se vorū osindi la pedepsile hotărâte pentru bancrutiari vicleni: — 1-iū. Acei carii se vorū dovedi că, pentru interesulū falitului, aū ascunsū orî aū tăinuitū tōte său parte din averile lui mișcătore, orî l'aū ajutatū, cu orî ce mijlocū, la săvîrșirea viclenei bancrute; — 2-lea. Acei carii se vorū dovedi că s'aū arătatū în falimentū, său pe însuși numele lorū, s'aū pe nume străinū, creditorī de credite neînființate; — 3-lea. Acei carii, făcēndū negoțū, sub nume străinū, său sub unū nume minciunosū, se vor fi învinovătitū cu vre-una din faptele prevēdute prin Art. 326. (Co. 241, 329, ur.— P. 343. 344; 60) (Co. Fr. 593).

329. Soțulū orî soția, rudele de josū său de susū ale falitului, rudele din cuscrenie totū până la aceeași spiță, carii vorū fi datū de-oparte, său vorū fi ascunsū lucruri dintr'ale falimentului, fără însă a lucra întru viclenă înțelegere cu falitulū, se vorū pedepsi că nisce furi. (Co. 330 — Civ. 660. ur.— P. 307, 308; 60) (Co. Fr. 594).

330. La întēmplările prevēdute prin articolile de mai susū, judecātorii criminale carii vor cerceta pricina, și vorū dovedi că s'a urmatū vre o viclenă tăinuire, vorū hotărâ: 1-iū, a se întorče la masa creditorilorū, tōte lucrurile, drepturile său reclamațiile falitului ce se vorū fi luatū, său se vorū fi tăinuitū cu viclenie; — 2-lea, asupra pagubilorū ce se vorū cere, și carii se vorū lămuri după găsirea cu cale a acelorū judecātorii. (Co. 328, 329) (Co. Fr. 595).

331. Totū sindiculū care se va fi învinovătitū cu viclenă și rea

(11) Veđi nota precedentă

întrebuințare întru împlinirea datoriilor cărmuirii sale, se va pedepsi după glăsuirea Art. 2 alu anecsului alăturatū pe lângă această condică,(1) și atingătorū de pedepșile bancrutarilorū, (P. 346). (Co. Fr. 596).

332. Creditorulū care va fi făcutū, orī cu falitulū, orī cu orī-care altă persoană, învoiri spre alū seū în parte folosū ca să dea votulū seū spre paguba masei creditorilorū, seū care va fi săvîrșitū vre o în parte tocmelā din care ar isvorī pentru dînsulū folosū în povorătorū pentru cei l-alți creditorī, se va pedepsi după §. 10 alū art. 3 din alăturatulū anecșū asupra pedepșelorū bancrutarilorū(2) (Co. 333—P. 347) (Co. Fr. 597).

333. Cătrā acēsta, acele învoeli seū tocmeli se vorū desputer-nici cu totulū.— Creditorulū va fi datorū să aducā înapoi, la cine se va cuveni, summele seū zapisele ce va fi primitū în puterea desființatelorū învoeli seū tocmeli. (Co. 332) (Co. Fr. 598).

334. Dacă pira pentru desființarea învoelilorū seū a tocmelilorū mai susū arătate se va porni politicesce, iar nu criminalicesce, cererea se va face către tribunalele de comerciū. (Co. Fr. 599).

335. Tōte hotărârile de osîndā, ce se vorū da pe temeiulū atātū a acestui capū, cātū și acelorū două de mai 'nainte (de la art. 323 — 334), se vorū lipi și se vorū publica după formele aședate la articolulū 41 alū acestei condici. (Co. Fr. 600).

CAP. IV.

Pentru cărmuirea averilorū la întēmplare de bancrutā.

336. În tōte întēmplările de pirā și de osîndā pentru bancrutā simplā seū viclănā, reclamațiile civile, afarā dintr'acelea pentru carui se vorbesce la art. 330, vorū fi osebite, și tōte disosițiile atingētore de averea falitulū și prescise pentru falimentū, se vorū pune în lucrare fără a putea să se dea în cercetarea Tribunalorū corecționale seū a Divanurilorū criminale. (Co. 323, ur; 326 Pr. Co. 307, 313 Reg.) (Co. Fr. 601).

337. Cu tōte aceste, sindicii falimentului vorū fi datorī a da procurorilorū chărțiile, documentele și deslușirile ce li se vorū cere. (Co. 204, 227) (Co. Fr. 602).

(1) Acelū art. 2 din anexū esto desființiatū prin Cod. Penale, și pedepșu astādī prescīsă este ce i coprinsă în art. 346 din Cod. Penale.

(2). Acēstā pedepși este coprinsă acum în art. 347 din Cod. Penale.

TITLUL III.

Pentru restatornicirea falșilor.

338. Falitulă care va plăti toți baniș ce va fi datoră cu dobânda loră și cheltuelile urmate, va putea dobândi a sa restatornicire. Dar, de va fi tovarășu ală vre unei case de comerțu, cădută în falimentă, nu va putea să o dobândescă, de câtă dupe ce va face dovadă că toate datoriile tovrășiei s'au plătită întru întregimea loră împreună cu dobândile și cheltuelile, și chiară de va fi făcută elă vre ună concordată în parte pe séna sa. (Co. 80, 186, 203, 274, 339, ur) (Co. Fr. 604).

339. Orice cerere de restatornicire se va îndrepta către Departamentulă Dreptăței, însoțindă jăluitarulă pe lingă jalba sa toate înscrisurile doveditoare a desăvârșitei sale răfuiri. (Co. Fr. 605).

340. Departamentulă Dreptăței va trimite cori adeverite după jalbă și după înscrisuri către judecătoria de comerțu a sălășluirei jăluitarului, și dacă acesta va fi schimbată sălășluința sa în urma falimentului, către judecătoria de comerțu a locului unde se va fi aședată falitulă, îndatorind-o a lua toate sciințele putincioșe asupra adevărului arătăriloră jăluitarului. (Co. 339, 341, ur.) (Co. Fr. 606).

341. Preșidentulă Tribunalului va porunci a se scote copie după acea jalbă și a sta lipită două luni atâtă în sala seanțeloră Tribunalului, și a magistratului, cum și la bursă, pe unde va fi. Către acésta, se va trece în prescurtare și în *Buletină*. (Co. 339, 342) (Co. Fr. 607).

342. Totă creditorulă care nu va fi primită plata pe deplină a capitaluluiă său cu dobândile și cheltuelile, cum și orice altă parte interesată va putea, în curgerea vremei întru care acea copie va sta lipită, să se înpotrivescă la restatornicirea falitulă numai prin jalbă dată către Tribunală și însoțită cu doveditoarele înscrisuri. Creditorulă înpotrivitoră nu va putea nici odată să figurede ca ună pirășu în cercetarea pricinei de restatornicire. (Co. 338, 341, 343, ur.) (Co. Fr. 608).

343. După înrlinirea de două luni, preșidentulă Tribunalului de comerțu va trimite la Departamentulă Dreptăței sciințele ce se voră fi adunată și înpotrivirile ce se voră fi făcută, adăugândă totă de odată și părerea Tribunalului, asupra cererei de restatornicire. (Co. 339, 341, ur) (Co. Fr. 609)

344. Departamentulă Dreptăței va înainta toate aceste acte către Înaltulă Divană, și prin procurorulă acestuia va stărui a da hotă-

râre asupra primirei ori a neprimirei cererei de restatornicire. De se va lepăda cererea, nu se va putea reînoui de câtă după trecere de un ană (Co. 340, ur; 345) (Co. Fr. 610).

345. Hotărîrea care va primi de bună cererea de restatornicire a falitului se va îndrepta la Departamentulă Dreptăței, și după legiuita întărîre se va înainta de acesta la Tribunalulă de comertiu care va fi cercetată pricina, spre a o citi în obște într'o și de audiență, și a o înscrie la condică, trecënduse totă de odată și prin *Buletină* în prescurtare. (Co. 340, ur) (Co. Fr. 611).

346. Nu voră fi primiți a se restatornici bancrutarilă vicleni, cei osîndiți pentru furțișagă, înșelătorie seă reă întrebunțare a buneilă credințe, stelionatarilă; asemenea nu voră fi primiți epitropilă, cărmuitorilă seă alți supuși la dare de socotelă, carilă însă nu'si vor fi dată și nu voră fi desfăcută socotelele loră.—Va putea fi primită a se restatornici bancrutarulă simplu care va fi îndeplinită pedepsa la care se va fi osîndită. (Co. 283, 323—325, 326—Supl. I. Constr. Corpor. art. 18—P. 306—320, 322, ur; 332, ur) (Co. Fr. 612).

347. Nici ună neguțatoră falită nu va putea se se înfățișede la bursă de nu va fi dobîndită restatornicirea sa. (Co. 68, 80) (Co. Fr. 613).

348. Falitulă va putea să se restatornicescă și după mórtea sa. (Co. 185) (Co. Fr. 614).

CARTEA III.

PENTRU NEGOȚULĂ MARITIMĂ.

TITLULĂ I.

Pentru corăbilă și alte vase de mare.

349. Corăbiile și alte vase de mare sunt lucrurilă mișcătore.—Cu tôte aceste, ele sunt rânduie spre plata datoriiiloră vëndătorulă, și mai alesă a acelora ce pravila cunôsce și hotărâsce de privilegiate. (Co. Fr. 190).

350. Sunt privilegiate, și după rândulă în care sunt aședate, datoriiile însemnate aci mai la vale, adică:—1. cheltuelile judecătעי și alte, făcute spre săvîrșirea vënderei corăbiei și împărțirea pre-

țului ei;—2. taxa de cârmă(1) de tonelagiū(2), de adăpostire în vaduri, și porturi de ancoragiū și de intrare în portū, și dregerea corăbiei în partea portului rânduită pentru acēsta;—3. plata pădătorului, și cheltuelile pentru pađa corăbiei, după intrarea în port până la vëndarea ei;—4. chiria magasiilor, unde sunt puse spre păstrare sculele și uneltele corăbiei;—5. cheltuelile cele trebuincoșe pentru păstrarea și ținerea vasului, a sculelor și a uneltelor sale, de la călătoria cea după urmă și intrarea sa în portū;—6. simbriile căpitanului și a echipajului corăbiei, întrebuițatū în călătoria cea după urmă,—7. summele ce s'a împrumutatū căpitanulū pentru trebuințele corăbiei în călătoria cea din urmă, și plata prețului mărfurilor celor vëndute de dînsulū totū pentru aceiași pricină;—8. summele ce are să ia vëndătorulū, dătătorii de materialuri și lucrătorii întrebuițai la facerea corăbiei, de n'a făcutū încă corabia nici o călătorie; și summele ce aū a se plăti creditorilor pentru materialulū datū, pentru muncă, lucru, meremetū, pentru cele spre hrană, înarmarea și gătirea corăbiei, înaintea plecării ei, de a făcutū călătorie;—9. summele cele luate împreună a la grosa(3) asupra trupului, sculelorū sēu a uneltelorū corăbiei, pentru dregerea corăbiei, pentru cele spre hrană, pentru gătirea și înarmarea corăbiei înaintea plecării ei;—10. prețulū asigurărilor făcute asupra trupului, a sculelorū, uneltelorū, și asupra înarmării și gătirei corăbiei, carii sunt a se plăti pentru călătoria cea din urmă;—11. pagubile și interesele ce aū a se plăti chiriașilor de corăbii, pentru neteslimatisirea mărfurilor încărcate în corabie, sēu pentru despăgubirea stricăciunei ce aū suferitū acele mărfuri din greșala căpitanului sēu a echipajului.—Creditorii cuprinși în fiă-care din paragrafurile acestui articolū se vorū despăgubi cu analogie din prețulū corăbiei, la întemplare de neajungere a aceluī prețū. (Co. Fr. 191).

(1) *Taxa de cârmă*: La intrarea și la eșirea porturilor sunt nisce cârmăci, o-rânduiți de stăpânire, și însărcinați să povățuiască pe căpitanii de corăbii, pe unde aū să trecă ca să se ferescă de vre-o stîncă sēu altū locū primejdiosū Căpitanii corăbiilor sunt datorii ori cum să plătescă acelorū ómeni unū dreptū hotărâtū, care se numesce taxa de cârmă. (nota 1-gei).

(2) *Taxă de tonelagiū*: Mărimea sēu încăperea corăbiilor se măsoară cu butoiulū numitū *tonelū*, și tonelagiulū este încăperea unei corăbii măsurate cu tonelulū; aģia se zice că tonelagiulū unei corăbii țeste de una sută toneluri, ca să arăte că acea corabie este încăpătore de una sută butóie sēu toneluri; Iar taxa de tonelagiū este unū dreptū ce se plătesce de fie-care tonelū, după porturile de unde vine corabia. (Nota legel.)

(3) *A la Grosa*, vedē articolulū 468. (N. I.)

351. Privilegiul celu datu la datoriile arătate in art. de mai susu se va putea propune numai cându și in cătu se voru adeveri acele datorii după formele următoare:— 1-iu. cheltuelile judecăței se voru dovedi prin foia de cheltueli hotărâte de tribunalele competente;—2-lea. drepturile de tovelagiū și altele, prin chuitanții legiuite ale primatorilor;—3-lea. datoriile insemnate in paragrafurile 1, 3, 4 și 5, din articolulū de mai susu se voru dovedi prin socoteli, hotărâte de presidentulū Tribunalulū de comerčiu;—4 lea. simbriile căpitanulū și a echipagiulū, prin liste de inarmare și desarmare(1) a corăbiei, inchiate la cancelaria orânduită pentru inscrierea și clasificăția vislașilorū și a marinariilor;—5-lea. summele luate împrumutū și prețulū mărfurilorū vindute pentru trebuințele corăbiei in vremea călătoriei celei din urmă, prin foi incheiate de căpitanū, intemeate pe jurnalulū, iscălitte de căpitanū și de cei mai insemnați ai echipagiulū, și doveditōre de neapărata trebuință a împrumutărei;—6-lea. vëndarea corăbiei se va dovedi prin actū publicū cu date nesupuse in doelei, și lucrurile date pentru gățirea, inarmarea și cele spre hrana corăbiei, se voru dovedi prin socoteli, facture seū catastișe vizate de căpitanū, și inchiate de armătorū; o copie după acestea se va depune la cancelaria Tribunalulū de comerčiu mai inainte de plecarea corăbiei, seū, celū mai târziu, in sorocū de dece zile după plecarea ei;—7-lea. summele luate cu dobândă a la grosa asupra trupulū, sculelorū, uneltelorū inarmărei și gățirei corăbiei, inaintea plecărei ei, se voru dovedi prin contracturi adeverate de dregătoria competentă, seū sub iscălitură in parte, după care se voru depune copii la cancelaria Tribunalulū de comerčiu in curgere de dece zile de la data lorū;—8-lea. prețurile de asigurări se voru dovedi prin actele tocmitōrelorū părți, seū prin extracte din catastișele mijlocitorilorū de asigurări;—9-lea. pagubile și interesele ce au a se plăti chiriașilorū de corăbii, se vor dovedi prin hotărări judecătorești, seū prin hotărările ce se voru n făcutū de judecătorii alesi. (Co. Fr. 192).

352. Privilegiurile creditorilorū se voru stinge, osebittū de chipurile cele obstesci de stingerea îndatoririlorū, prin vëndarea făcută la judecată in formele aședate prin titlulū următorū, seū cându,

(1) Prin listele de inarmare și desarmare: inarmarea este gățirea corăbiei cu tōte cele trebuincioșe spre părărea și siguranța ei, cum și spre hrana echipagiulū adică a omenilorū intrebunțați in slujba corăbiei. Desarmarea este o lucrare inpotrivă, adică desgătirea corăbiei de cele mai susu dișe după întōrcerea de la calătōrie (N. 1).

dură o vëndare de bună voiă, va fi făcută corabia o călătorie pe mare sub numele cumpărătorului în visico-periculă a lui, și fără înpotrivire din partea creditorilor vëndătorului (Co. Fr. 193).

353. O corabie se socotesce că a făcută o călătorie: cândă plecare și sosirea ei se voră adeveri în două porturi osebite, și trei-deci de zile în urmă plecării, rândă, fără de a sosi în vre ună altă portă, a trecută mai multă de șese-deci de zile între plecare și întorcere în același portă sêu cândă corabia, plecândă pentru o călătorie îndelungată, s'a călătorită mai multă de șese-deci de zile, fără de a se ivi reclamație din partea creditorilor vëndătorului. (Co. Fr. 194).

354. Vëndarea unei corăbii de bună voiă trebuie să se facă priu înscrisă, și se vôte face prin actă publică, sêu prin actă sub iscălitură înarte; se pôte face pentru totă, sêu numai pentru o parte a corăbiei, sêu de va fi corabia în portă, sêu de va fi în călătorie. (Co. Fr. 195).

355. Vëndarea de bună voiă a unei corăbii, ce se află în călătorie, nu aduce nici o vătămare creditorilor vëndătorului.—De aceea, cu tôte că s'a făcută vëndarea, corabia sêu prețulu ei nu încetăde de a fi zălogă la mai susă dișii creditori, cari potă încă, de o găsească cu cale, să se pornescă înpotriva vëndării cu cuvântă că s'a făcută cu vicleșugă. (Co. Fr. 196).

TITLULĂ II.

Pentru apucarea (1) și vëndarea corăbiilor.

356. Tôte corăbiile se potă apuca și vinde cu poruncă judecătore și privilegiul creditorilor se stinge prin formalitățile următoare. (Co. Fr. 197).

357. Apucarea corăbiei nu se va putea face, de câtă în două-deci și patru de ore după formală poruncă de a plăti. (Co. Fr. 198).

358. Acea poruncă va trebui să se facă chiară către obrazul stăpinului corăbiei, sêu la șălășluința sa, de va fi pricina pentru pretenție de datorie nepriilegiată.—Porunca se va putea face către căpitanulă corăbiei, dacă datoria este din numărulă celoră cu privilegiu asupra corăbiei, după cugrinderea Art. 350. (Co. Fr. 199).

359. Slujbașulă însărcinată cu apucarea corăbiei, transportându-se în corabie, va încheia împreună cu doi martori, jurnală care să cuprindă numele, meseria și locașulă creditorului: temeiulă pe care

(1) Seqqeștrarea.

face această urmare;—summa ce cere ca să i se plătescă;—alegerea locuinței creditorului, atât în locul, unde se află Tribunalul înaintea căruia se cere vîndarea, cât și în locul unde se află poposită corabia cea apucată;—numele stăpînului și al căpitanului corăbiei;—numele, felul și tonelagiul corăbiei.—Arată și descrie șalupele, luntrele, sculele, armele, munițiile și proviziile.—Către acesta acel slujbașu orănduiesce un pădător. (Co, Fr 200)

360. De locuesce stăpînul corăbiei celei apucate în cuprinsul Tribunalului, apucătorul este dator să i încunoscîntede, în soroc de trei zile, copia jurnalului de apucare, și să lă chieime înaintea Tribunalului ca să se afle de față la vîndarea lucrurilor celor apucate.—De nu locuesce stăpînul corăbiei în cuprinsul Tribunalului, însciințările și citațiile către dînsul se dau căpitanului corăbiei celei apucate, său, în lipsa acestuia, celui ce aduce obrazul stăpînului, său al căpitanului; și sorocul de trei zile se adaugă cu o zi de fiă-care depărtare de șese césuri între sălășluința chieșului și locul aședării Tribunalului.—Iar de este strein și se află afară din Principat, însciințările și citațiile se vor da la consulatul protecției sale. (Co. Fr. 201).

361. De se apucă o corabie încăpătoare mai mult de șecă toneluri, se vor face patru publicații și strigări pentru lucrurile ce sunt să se vîndă, trecendu-se și prin *Buletin* după orănduială.—Strigările și publicațiile se vor face în patru sâmbete una după alta, la bursă și în piața locului unde se află corabia poposită. (Co. Fr. 202).

362. În cele două zile după fiă-care strigare și publicație se lipsesc afșuri la catartul cel mare al corăbiei celei apucate,—la pórta Tribunalului unde se caută pricina,—la piața publică și pe malul portului unde se află poposită corabia, precum și la bursă (Co. Fr. 203).

363. Strigările, publicațiile și afșurile trebuie să arate: — numele, meseria, și locuința creditorului, — temeiul pe care sprijinesce cererea sa, — cătățimea summei ce are să ia, — alegerea sălășluinței ce ș'a făcut în locul unde se află Tribunalul, și unde este corabia poposită, — numele și locul sălășluinței stăpînului corăbiei celei apucate, — numele corăbiei, și, de este înarmată său se înarmedă atunci, și numele căpitanului, — tonelagiul corăbiei, — locul unde se află stăndu său plutind corabia, — numele vechilului, — cea d'antii punere de preț (Co. Fr. 204).

364. După a patra strigare, corabia rămîne pe sēma celui ce a dat mai mult preț; — peste legiuitele soróce, judecătoria póte să mai dea unul său două soróce, fiă-care de o septămâna; —

aceste soróce se publică și se facú cunoscute prin afsurí. (Co. Fr. 206).

365. Jar pentru bărci, șalune și alte vase încăpétóre de dece tonelurí și mai puținú, acele două soróce din urmă nu se vor da. (Co. Fr. 207).

266. Cu săvirșirea vênđerii corăbiei încetédă și slujba căpitanului; 'i rămâne însă dreptulú de a cere prin jalbă despăgubire de la cine se cuvine. (Co. Fr. 208).

367. Aceia, pe a cărora sémă a rămású corabia, de orí-ce felíú de tonelagiú, vorú fi datori a plăti prețulú adjudecății (haraclandis-mi) în sorocú de două-deci și patru césuri, séú alú depune la grefa Tribunalului de commercíú; iar la dinpotrivă, se va sili prin închisóre. — Neplătindú séú nepuindú prețulú depositú, precum s'a đisú, corabia se va scóte de isnóvă la vênđare, și se va adjuceca peste o septémână, după o nouă publicație și unú singurú afișú, spre paguba celorú ce au urcatú la prețú fără a avea mijlóce de a plăti, carí vorú fi siliți prin închisóre a răspunde de la sine ceia ce va lipsi pînă la prețulú ce dedeseră precum și pagubile, dobâúđile și cheltuelile. (Co. Fr. 209)

368. Cererile de a se osebi unele lucrurí ale altorú fețe, și a nu se vinde împreună cu corabia, se vorú face cătră Tribunalulú de commercíú mai înainte de adjudecație. — De se vorú face cererile pentru osebire în urma adjudecației, nu vorú avea altă putere de câtú aceea de a opri slobođirea summelorú isvoríte din vênđare. (Co. Fr. 210).

369. Celú ce face cerere pentru osebire, séú celú ce se ínpot-rivesce, va avea sorocú de trei đile ca să'si arăte cuvintele sale; pírátulú va avea iarăși unú sorocú de trei đile ca să'si aducă do-vedile sale. — După aceea, pricina se va ínfățișa la judecată nu-mai cu o chemare. (Co. Fr. 211).

370. Ínpotrivirile la slobođirea prețului se vorú primi în cur-gere de trei đile dupe adjudecație, iar după trecerea acestni so-rocú, nu vorú mai fi primite. (Co. Fr. 212).

371. Creditorii ínpotrivitorí sunt datori să'si aducă dovedile de creditele lorú la Tribunalú în cele d'ântei trei đile ce vorú urma după chiamarea ce li se va face de cătră creditorulú séú pírișu, de cătră apucatulú; iar la din potrivă, se va ínpărți prețulú vênđerii, fără a se cuprinde și el în acea ímpărțéla. (Co. Fr. 213),

372. Aședarea rândului creditorilorú și ínpărțirea banilorú se facú între creditorii cei privilegiați, dupe rânduiala cuprinsă în articolulú 350; iar între creditorii cei de rândú, după analogia creditelorú lorú. — Orí-ce creditorú, aședatú la rândulú séú, se ín-

țeleg aședatū atātū pentru capetele ce are să ia câtū și pentru dobândi și cheltueli. (Co. Fr. 214)

373. Corabia gata spre plecare nu se pôte apuca, de câtū nū mai pentru datori-le făcute pentru călătoria ce are să facē; dar și chiatū la acēstā din urmă întēmplare, nu se pôte apuca corabia cândū va da cheșășie platnicā pentru aceste datorii.—Corabia se socotēscē gata a pleca, cândū căpitanulū 'și a luatū espedițiile, adică chârțile de drumū pentru călătoria sa. (Co. Fr. 215).

TITLULŪ III.

Pentru proprietariū de corăbii.

374. Ori-ce proprietarū de corabie este politicesce respundētōrū pentru faptele căpitanulū, desprē câte privescū la corabia și la călătoria ei;—acēstā răspundere încetēdā cu lepādarea sa de corabiē și de navlu. (Co. Fr. 216).

375. Proprietarulū pôte să depărteșe pe căpitanū din slujbā sa, și atunci nu pôte acesta să cērā despăgubire, afarā numai de va fi vre o tocmelā înscrisā. (Co. Fr. 218).

376. Dacă căpitanulū depărtatū va avea parte la proprietatea corăbiei, pôte să se lepede de acea parte a sa și să cērā a i se plăti prețulū correspundētōrū cu acea parte.—Acēstū prețū se hotārasce de ómeni cu sciință aleși de către prigonițōrele părți, seū numiți de către judecatā. (Co. Fr. 219).

377. In tóte câte privescū la interessulū tuturorū proprietariilorū unei corăbii, se urmēdādupā părerea celorū mai mulți.—Majoritatea se inchipuesce de cei ce infățășadā capitalulū cariș covirșescū jumātatea prețului corăbiei.—Vēndarea corăbiei prin meșlatū nu se pôte face de cētū dupā cererēa proprietariilorū devālmași ale căcora părți înpreunate vorū închiui jumātatea capitalulūlorū ce vorū avea toți proprietariil la acea corabie, afarā numai de va fi înscrisū vre o înpotrivā tocmelā. (Co. Fr. 220).

TITLULŪ IV.

Pentru Căpitanii.

378. Ori-ce căpitanū, magistrul seū patronū(1), însărcinatū cu

(1) *Căpitanū, magistrul seū patronū.* Căpitanulū comandēdā o corabie rānduitā pentru călătōrii îndelungate, iar magistrul seū patronulū comandēdā corăbii mai micē rānduite pentru călătōrii mai mărginite. (N. 1.)

cărmuirea unei corăbii seü altü vasü, este răspundătorü și chiarü pentru cele mai micî greșeli ce va face întru împlinirea slujbei sale. (Co. Fr. 221).

379. Este răspundătorü pentru mărfurile cu care se însărcine-
dă. — Dă stăpânului lorü adevierință de primire. — Acestă adevie-
rință se numește cărțiulie de încărcare. (2) (Co. Fr. 222).

380. Căpitanulü are dreptulü de a întocmi' echipagiulü corăbiei,
de a alege și a tocmi pe marinari și alți ömeni ai 'echipagiului;
acësta însă o vâ face într'o unire cu proprietarii corăbiei, cândü
acestia se vorü afla într'acelü locü. (Co. Fr. 223).

381. Căpitanulü este datorü să țină unü catastichü însemnatü
(cu numërulü foilorü și adevieritü cu iscălitura Presidentului-jude-
cătoriei de commercü, seü de Presidentulü judecătoriei locale pe
unde nu va fi Tribunalü de commercü. — Acestü catastichü va cu-
prinde întëmplările însemnătöre și punerile la cale făcute în vre-
mea călătoriei, — primirile și cheltuelile urmate pe seüa corăbiei,
și de obște câte privescü la faptele însărcinärei sale, și ori-ce ar
putea fi supusü la dare de socotélă seü la facere de vre o cerere.
(Co. Fr. 224.)

382. Căpitanulü, mai 'nainte de a încărcă povöra, este datorü
a supune corabia sa la visitație, după orânduelile și formele ce
se vorü legiuî; — actulü acestei visitații se va depune la cancelaria
Tribunalului de commercü, seü, pe unde nu va fi asemenea Tri-
bunalü, la cancelaria Tribunalului localü; prescurtare după acelü
actü se va da căpitanului. (Co. Fr. 225).

383. Căpitanulü este datorü a avea în corabie: — diploma de
proprietatea corăbiei, — actulü de clădirea ei, de se va fi clăditü
în țera Românescă, — lista echipagiului, — cărțiuliile de încărcare,
și contractulü de închirierea corăbiei, — actulü visitației, — cărțiulia
de plata vamei, ori înscrisü de chedășia ce se va fi datü că nu va
vinde marfa în țări streine. (Co. Fr. 226).

384. Căpitanulü este datorü a se afla însuși în corabia sa, cândü
întără și esü din porturi, limanuri seü ruri. (Co. Fr. 227).

385. Căpitanulü, nevădindü câte se cuprindü în cele din urmă
patru articole, este răspundătorü de ori-ce pagubă se va întëm-
pla celorü ce sunt interesați la corabie și povară. (Co. Fr. 228).

386. Căpitanulü este asemenea răspundătorü de totă paguba ce
se poté întëmpla mărfurilorü ce va fi încărcatü pe podéla de sus
a corăbiei sale, fără primirea înscrisü a încărcătorului. Acestă
dis'osiție nu privesce la cabotagiulü micü (călătoriile cele scurte

(1) Cărțiulie de încărcare. Veși articolele 438 și 439. (N. 1.)

ce se facă din portă în portă, și din limană în limană pe lângă țermuri). (Co. Fr. 229).

387. Căpitanulă încetăde de a fi respundătoră numai prin dovedirea de împedcării isvorite din neapărată întâmplare. (Co Fr. 230).

388. Căpitanulă și acei oameni ai echipagiului carii ori se vor afla în corabie gata ce a pleca, se vor veni cu șalupe ca să plece, nu se vor putea aresta pentru datorii politicești ce vor fi avându, ci se vor sili a da chețășiă platnică. (Co. Fr. 231).

389. Căpitanulă, aflându-se la loculă locuinței proprietariloră corăbiei, se vor ală vechililoră loră, fără voia și într'adinsă înputernicirea acestora, nu pôte pune ca să drège corabia, să cum pe re pinde, funii, și alte lucruri pentru corabie, să ia pentru acest sfârșitū bani împrumutū, zălogindū trupulă corăbiei, nici să o dea cu chirie. (Co. Fr. 232).

390. De se va închiria corabia cu voia și primirea proprietariloră, și dacă unii dintr'înșii nu vor voi să contribue la cheltuelile cele trebuincöse spre a porni, la acestă întâmplare, cu două-deci și patru césuri în urmasomației, (îndatorire încunosciintată) ce se va face îndată de cătră judecătorie celoră ce nu voescă a da analoga loră parte, căpitanulă va fi volnică a se împrumuta ala-grosa cu înputernicirea judecătorei, bani în socotela loră pe partea de interesă ce au în corabie. (Co. Fr. 233).

391. Dacă, în cursulă călătoriei, este trebuință a se drege corabia se vor a se cumpăra provisiă, căpitanulă, după ce va adeveri acestă printr'unū jurnală iscălitū de fruntașii echipagiului, va putea să se împrumute băni pe trupulă corăbiei, să zălojescă se vor vëndă din mărfuri până la summa cerută de trebuințele dovedite, luându voia spre acestă, în țera Românescă, de la Tribunalulă de comerciū, ori, unde nu va fi, de la Tribunalulă civilū, ori, nefiindū nici unulă nici altulă, de la Dregătoria locală; iar în țeri străine, de la dregătoria portului.— Proprietarii, se vor căpitanulă ce înfățișeză persona loră, vor ținea în sēmă mărfurile vëndute, după cursulă mărfuriloră de aceiași fire și felurime în loculă descărcărei corăbiei la vremea sosirei ei. (Co. Fr. 234).

392. Căpitanulă mai înainte de a pleca dintr'unū portă străinū ca să se întorcă în țera Românescă, va fi datoră a trămite la stăpânii corăbiei, se vor vechilii loră, o socotelă iscălită de dînsulă, și cuprindețore de starea poverei sale, de prețulă mărfuriloră celoră încărcate în corabia sa, de summele ce va fi luatū împrumutū, de numele și locuințele împrumutătoriloră. (Co. Fr. 235).

393. Căpitanulă care, fără trebuință și nevoă, se va fi împru-

mutată bani pe trupul, pe provisiile de hrană, seú pe înarmarea corăbiei, și va fi zálojitú seú vîndutú din mărfuri ori din acele provisií, și care va fi pusú în socotelile sale stricăciuni de mărfuri și cheltueli neînființate și economicóse, va fi răspunđătorú către înarmătorí, și va fi datorú a întórce însusi banii seú a plăti lucrurile, fără însă a scăpa de judecata criminală, pre câtú va fi pricina de asemenea fire. (Co. Fr. 236).

394. Căpitanulú nu este volnicú se vîndă corabia fără a fi într'adinsú înputernicitú de către proprietarii ei, afară numai cândú se va dovedi pravilnicesce că corabia nu mai era în stare de plutire; iar urmândú înpotrivă, vîndărea va fi fără nici o tărie. (Co. Fr. 237).

395. Ori ce căpitanú de corabie, tocmítú pentru o călătorie, este datorú a o săvîrși; iar într'altú chipú, va plăti stăpânilorú și chiriașilorú tóte cheltuelile, pagubile și interesele. (Co. Fr. 238).

396. Căpitanulú ce călătorește cu davalma folosú din povară, nu e volnicú a face nici o întreprindere, nici negoțú, pe séma și socotéla sa în parte, afară numai de va fi între dînsulú și proprietarii povereí vre o tocmélă înpotrivă. (Co. Fr. 239),

397. Nepăđindu-se câte s'aú legiuitú în articolulú de mai susú mărfurile încărcate de căpitanú pe séma și socotéla sa în parte, se confiscă de judecătorie spre folosulú celorú-l-alți interessași. (Co. Fr. 240).

398. Căpitanulú nu póte se părăsescă corabia sa în cursulú călătoriei pentru nici unú feliú de primejdie, fără scirea și părerea slujbașilorú de căpetenie și a fruntașilorú echipagiului; și la o asemenea întemplantare, este datorú a scăpa cu sine banii și câtú va putea din mărfurile cele mai de prețú din povară: iar urmândú înpotrivă, va fi însuși răspunđătorú. — Dacă lucrurile scóse într'acéstú chipú din corabie se va întempla a să perde, atunci căpitanulú va rămânea apăratú de ori-ce răspundere. (Co. Fr. 241).

399. Căpitanulú este datorú, în sorocú de două-đeci și patru césuri după sosirea sa, a da registrulú seú spre a se visita și a'și face raportulú seú cuprinđătorú,—de loculú și vremea plecării sale, — de drumulú ce a făcutú, — de câte i s'aú întîmplatú, de neorînduielele întemplate în corabie, și de tóte împrejurările cele mai vrednice de însemnatú alle călătoriei se. (Co. Fr. 242).

400. Raportulú se face la cancelaria Tribunalulú de comerciú înaintea Presidentulú. — Pe unde nu va fi tribunalú de comerciú, la Dregătoria locală. — Dregătoria ce a primitú raportulú, este datóre alú trămite, fără zăbavă, la Presidentulú celui mai d'aprópe tribunalú de comerciú. — La améndouă aceste întemplări, ra-

portul se va depună la cancelaria Tribunalului de comerț. (Co. Fr. 243).

401. Când căpitanul intră cu corabia într'un port străin, este dator să se înfațișe la agentul țerei Românești; iar nefiind agent, la dregătoria locală a portului, ca să-i facă raportul, și să ia adeverință arătătoare de vremea șosirei și a purcederii sale de acolo, de starea și de firea poverii sale. (Co. Fr. 244).

402. Dacă, în vremea călătoriei, căpitanul este silit să poposească în vre un port al țerei, atunci este dator să face cunoscute Președintelui Tribunalului de comerț al locului, pricinile poposirii sale. — Pe unde nu este Tribunal de comerț, le face cunoscute judecătoriei civile; iar în lipsa acesteia, Dregătoria locală. — Când căpitanul este silit să porosi într'un port străin, declarația o va face la dregătoria locală a portului pe unde nu va fi agent al țerei. (Co. Fr. 245).

403. Căpitanul a căruia corabie s'a naufrânt (adică s'a frânt corabia), și a scăpat el singur se cu parte din echipajul său, este dator să se înfațișe la judecătoria locului, se cu, în lipsa acesteia, la ori-ce altă Dregătorie civilă, spre a-și face raportul se cu, a pune se lu adeverede câți din echipajul se cu voru fi scăpat și se voru fi aflându cu dînsul, și apoi a lua o copie în tocmai după acel raport. (Co. Fr. 246).

404. Spre a adeveri raportul căpitanului, judecătoria supune la întrebare pe oamenii echipajului, și de este prin puțință, pe passageri, fără însă a trece cu vederea și ori câte alte dovezi se voru înfațișe. — Raporturile cele neadeverite nu sunt nici într'un chip primite spre apărarea căpitanului, și nu facu nici o dovadă la judecată, afără numai dacă căpitanul, a căru corabie s'a naufrânt, a scăpat singur în locul unde 'și-a făcut raportul; — dovada înpotriva arătărilor căpitanului rămâne a o face prigonitórele părți. (Co. Fr. 247).

405. Afără de întempleră una primejdii apropiate și învederate, căpitanul nu este volnic să descarce nici o marfă mai înainte de a-și face raportul se cu; iar urmându înpotrivă, va fi supus la judecată criminală după reclamațiile ce se voru porni înpotrivă lui. (Co. Fr. 248).

406. Dacă, în vremea călătoriei, se va sfârși provizia corăbiei, atunci căpitanul, sfătuindu-se cu fruntașii echipajului, va fi volnic să sili pe cei ce voru avea de ale hranei în parte, ca să le pună la mijloc, cu îndatorire de a le plăti prețul lor. (Co. Fr. 249).

TITLULŪ V.

Pentru tocmeala marinarilorū, și a celorū-l-lalți ómenē ai echipagiului, cum și pentru unele folosuri ce li se dauū

407. Condițiile de tocmeala căpitanului, și a oamenilorū echipagiului unei corăbii se dovedescū prin lista echipagiului, séu prin aședēmintulū tocmitórelorū părți. (Co. Fr. 250).

408. Căpitanulū și oamenii echipagiului nu sunt volnici a încărcă, sub nici o pricinuire, în corabia nici o marfă pe séma și socotéla lorū, fără slobódenia proprietarilorū, și fără a plăti chiria, afară numai de vorū fi înputerniciți spre acésta prin legătura tocmelei lorū. (Co. Fr. 251).

409. Dacă, mai 'nainte de a porni corabia, va rămănea călétoria din pricina proprietarilorū ei, a căpitanului séu a chiriașilor, marinarii cei tocmiți pe călétorie séu pe lună, se plătescū pentru zilele întru care s'aū întrebuințatū spre gătirea corăbiei; și pe lângă acésta, spre despăgubire, oprescū banii ce vorū fi luatū 'nainte.—De nu li s'aū datū ceia ce era să li se plătescā 'nainte, primescū, spre despăgubire, simbria de o lună după tocmeala ce vor fi făcutū.—De se va întēmpla a rămănea călétoria totū din pricina mai susū numiților, însă după ce a pornitū corabia, marinarii cei tocmiți pe călétorie își iaū simbria întrégă după cuprinderea tocmelei lorū, marinarii cei tocmiți cu luna își iaū simbria lorū după tocmeala pe vremea ce aū slujitū, și încă, spre despăgubire, jumătate din simbria lorū pentru câtă vreme s'ar fi socotiū că mai rămăne spre săvirșirea călétoriei, pentru care era tocmiți.—Marinarii tocmiți pe călétorie séu cu luna mai iaū încă cheltuiala pentru întórcere până la loculū, de unde aū plecatū corabia, afară numai dacă căpitanulū, proprietarii, séu chiriașii, séu slujbașulū îngrijitorū alu corăbiei nu le va înlesni întórcerea lorū, prin vre-o altă corabie, lá loculū de unde aū plecatū. (Co. Fr. 252).

410. De se opresce, din partea stăpānirii negoșulū, cu loculū către care era corabia rânduită să mérgē, séu dacă, din porunca Guvernului, se ține oprită corabia mai 'nainte de a începe călétoria sa,—atunci marinarii aū a'și lua simbria numai pe zilele ce aū pusū spre gătirea corăbiei. (Co. Fr. 253).

411. De se întēmplă oprirea negoșului séu a corăbiei în cursulū călétoriei ei,—atunci, la întēmplare de oprirea negoșului, marinarii se plătescū după analogia vremei ce vorū fi slujitū;—iar la întēmplare de oprirea corăbiei, dacă marinarii sunt tocmiți cu luna, li se dă simbria pe jumătate în câtă vreme va fi corabia oprită.—

Dacă marinarii sunt tocmiți pe călătorie, li se dă simbria după cuprinderea tocmelei lor. (Co. Fr. 254).

412. De se prelungește calătoria, atunci simbria marinarilor celor tocmiți pe călătorie se adăugă după analogia prelungirei. (Co. Fr. 255).

413. Dacă, după voința orî a proprietarului, orî a chiriașului, orî a căpitanului corăbiei, se descarcă maria într'unu locu mai apropiat de cătu celu arătatū în tocmea de închiriere, atunci nu se scade marinarilor nimicū din simbria lor. (Co. Fr. 256).

414. Dacă marinarii s'aū tocmitū pe parte din căscigū séu din chiria corăbiei, atunci nu li se cuvine nici o despăgubire nici plată de țile pentru precurmarea, pentru întârzierea orî pentru prelungirea călătoriei, pricinuită dintr'o întâmplare neapărată. — Dacă precurmarea, întârzierea orî prelungirea se întâmplă din pricina încărcătorilor ōmeni echipagiului aū dreptū a fi părtași la despăgubirile cuvenite corăbiei. — Aceste despăgubiri se împărțescū între stăpînii corăbiei și ōmenii echipagiului, cu aceiași analogie ca cum ar fi fostū chiria corăbiei. — De se întâmplă zăticnirea din pricina căpitanului séu a stăpînitorū corăbiei, atunci ei sunt datorî a despăgubi pe ōmenii echipagiului (Co. Fr. 257).

415. La întâmplare de prindere, orî de spargere și de naufrângere, cu înțregă perdere a corăbiei și a mărfurilor dintr'insa, marinarii nu potū se pretindă nici o simbria. — Darū nu sîntū datorî sē întorcă nici ceia ce li s'a datū înainte de simbria lor. (Co. Fr. 258).

416. De a scăpatū vre-o parte din corabie, marinarii cei tocmiți pe călătorie, séu cu luna, 'ș iaū simbria ce li se mai cuvine, din sfărămăturile corăbiei scăpate de dinșii; — nefindū sfărămăturile de ajunsū, séu scăpândū numai mărfuri, atunci, spre împlinirea rēmășiței din simbria se ajută din chiria cuvenită proprietarului corăbiei pentru acele mărfuri scăpate (Co. Fr. 259).

417. Marinarii tocmiți pe parte din chiria corăbiei, se plătescū numai din chiria ei, după analogia summei ce ia căpitanulū. (Co. Fr. 260).

418. Marinarii, orî-cum vorū fi tocmiți, se plătescū pe țilele ce aū muncitū ca sē scape sfărămăturile corăbiei și lucrurile cele naufrante. (Co. Fr. 261).

419. Simbria, cautarea la bōlă și vindecarea ranelorū marinarii, de se bolnăvesce în vremea călătoriei, orî de s'a rānitū slujindū în corabie, sunt pe séma corăbiei. (Co. Fr. 262).

420. Căutarea la bōlă și vindecarea ranelorū marinarii, vorū

fi pe s^ema corăbiei și a povereii de s'a rănită elă bătându-se cu vrăjmașii și cu corsarii. (Co. Fr. 263).

421. Dacă marinarulă, eșindă din corabie, fără voia căpitanului, s'a rănită afară pe uscată, cheltuelile căutării și a vindecării ranelorh suntă pe s^ema sa: și către ac^esta, căpitanulă va putea s^elă și isgonescă. — La o asemenea întēnplare, i se va plăti simbria numai pe câtă vreme va fi slujitū. (Co. Fr. 264).

422. Întēmplānduse să mōră unū marinarū în vremea călătoriei de va fi fostū tocmitū cu luna simbria lui se cuvine moștenitorilorū până la ziua morței sale. — De va fi tocmitū pe călătorie, moștenitorii vorū lua jumătate din simbria lui, dacă va fi muritū în ducătore ori în portulă unde a sositū. — De a muritū în viitōre li se cuvine simbria întregă. — Dacă marinarulă este tocmitū pe parte din căscigū s^eu din chiria corăbiei, murindū după ce a începută călătoria atunci se cuvine moștenitorilorū săi acea parte a lui întregă. — Simbria marinarului ce ș'a omoritū apărindū corabia, i se cuvine întregă pentru tōtă călătoria, dacă corabia va ajunge la portū cu norocire. (Co. Fr. 265),

423. Marinarulă prinsū în corabie și robitū, nu pōte să c^eră nimicū de la căpitanū, de la stăpānū, nici de la chiriașii corăbiei pentru rescump^erarea sa.—I se plătesce însă simbria până în ziua în care s'a prinsū și s'a robitū. (Co. Fr. 266).

424. Marinarulă prinsū și robitū, de a fostū prinsū pe mare s^eu la uscată pentru trebuința corăbiei, are dreptū de a i se plăti tōtă simbria.—Are asemenea dreptū de a i se plăti o despăgubire pentru rescump^erarea sa, de va ajunge corabia la portū cu norocire. (Co. Fr. 267).

425. Marinarulă va dobândi de la stăpānulă corăbiei despăgubire pentru rescump^erarea sa, de va fi fostū trāmisū pe uscată s^eu pe mare pentru trebuința corăbiei — Despăgubirea are a se face de către stăpāniū corăbiei și al pōvōrei, dacă marinarulă a fostū trimisū pe mare s^eu pe uscată pentru trebuința corăbiei și a pōvōrei. (Co. Fr. 268).

426. Cinci-șeci galbeni se hotărāscū pentru despăgubirea marinarului prinsu și robitū.—Stringerea banilorū și întrebuițarea lor se vorū face dupe formele ce se vorū hotărā de către stăpānire pentru rescump^erarea robișilorū. (Co. Fr. 269).

427. Ori-ce marinarū va dovedi că s'a isgonitū fără pricină bine cuv^entată, are dreptulū de a cere dela căpitanū o despăgubire.—De se isgonește mai 'nainte de plecarea corăbiei, va primi a treia parte din simbria pe câtă vreme va fi tocmitū. — Iar de se va isgoni în cursulă c^elētoriei, i se va da, spre despăgubire, sim-

bria întregă și cheltuelile pentru întorcere.—Căpitanul, la nici una din mai susușile întâmplări, nu poate să reclame dela stăpânii corăbiei summa dată spre despăgubire.—Nu se poate cere despăgubire, dacă se isgonește marinarul înaintea încheerii listei omenilor echipagiului. Căpitanul, la nici o întâmplare, nu poate să isgonească pe un marinar aflându-se în țară străină. (Co. Fr. 270).

428. Simbria marinarilor este asigurată asupra corăbiei și a chiriei ei. (Co. Fr. 271).

429. Tote dispozițiile atingătoare de simbria, căutarea ranelor, și de rescumpărarea marinarilor, privesc și asupra căpiteniilor, și aceloră-l-alți oameni ai echipagiului. (Co. Fr. 272).

TITLUL VI.

Pentru tocmeli de închiriere de corăbii.

430. Ori-ce învoire pentru închirierea unei corăbii, trebuie să se facă înscrisu.—Acastă învoire arată:—numele și tonelagiul corăbiei,—numele căpitanului, numele închirietorului și alu chiriașului, locul și vremea hotărâtă pentru încărcare și descărcare.—prețul chiriei,—dacă închirierea este pentru încărcare a totă corabia, seú numai a unei părți,—despăgubirea hotărâtă prin învoire la întâmplare de întârziere. (Co. Fr. 273).

431. Dacă vremea încărcării și a descărcării corăbiei nu s'a hotărât prin învoirile părților tocmitoare, se hotărăse dupe obiceiurile locurilor. (Co. Fr. 274).

432. Dacă corabia este închiriată cu luna, și de nu este altă tocmelă înpotrivă, chiria începe din ziua în care corabia a pornit. (Co. Fr. 275).

433. Dacă mai nainte de plecarea corăbiei, se opresce negoțulu cu locul, pentru care este rânduită corabia, învoirile se desființedă fără cerere de pagube și interessuri din partea tocmitoarelor părți una înpotriva altuia, — încărcătorulu este datoru a plăti tôte cheltuelile pentru încărcarea și descărcarea mărfurilor sale. (Co. Fr. 276).

434. Dacă dintr'o întâmplare neapărată, se opresce a eși corabia din portu pentru vre o cităva vreme, învoirile rămân înființate și nu se poate face cerere de pagube și interessuri cu cuvântu de întârziere,—Ele rămân asemenea înființate și nu se poate cere nici un adausu de chirie, dacă acea neapărată întâmplare se ivesce în cursulu călătoriei (Co. Fr. 277),

435. Încărcătorul, în vremea ovrirei corăbiei, poate să descarce mărfurile cu cheltuiala sa, cu condiție de a le încărca de ală doilea, seú de a despăgubi pe capitanu (Co. Fr. 278).

436. întemlânduse să fie în stare de blocusú (inpressurare) portul, la care era rânduită a merge corabia, atunci căpitanulú este datorú, neavindú alte instrucții înpotrivă, să între într'unulú din porturile cele mai apropiate ale același puteri unde nu'í va fi oprită intrarea (Co. Fr. 279).

437. Corabia, sculele și uneltele ei, chiria și mărfurile încărcate într'insa, slujescú, cu chirú reciprocú, spre asigurarea îndeplinirei invoieii dintre părțile tocmitóre. (Co. Fr. 280).

TITLULŪ VII.

Pentru cărțiulia de încărcaré.

438. În cărțiulia de încărcare trebuie să se arăte firea și cătățimea precum și felurimile, orí calitățile lucrurilor ce sunt a se transporta, — numele încărcătorulú, — numele și adresa acelaia, către care se trimitú, — numele și loculú locuinței căpitanulú, — numele și tonelagiulú corăbiei, — loculú plecarei și acela către care este corabia rânduită a merge; — trebuie să se arate într'insa prețulú chiriei; — să se însemneđe pe marginea cărțiuliei, mărcile și numerele lucrurilor ce sunt a se transporta. — Cărțiulia de încărcare poate se fie la ordinú, seú la înfățișetorú seú la o persónă numită (Co. Fr. 281).

439. Orí-ce cărțiulie de încărcare se face celú puținú, în patru originale;—unulú pentru încărcătorú, — unulú pentru acela, către care sunt adresate mărfurile, — unulú pentru căpitanú, — și unulú pentru înarmatorulú corăbiei. — Aceste patru originale se iscălescú de către încărcătorú și de către căpitanú, în sorocú de două-đeci și patru césuri după încărcare. — Încărcătorulú este datorú a da căpitanulú, totú într'același sorocú, cărțiulia vamei și înscrisulú de cheđasie de care se vorbesce în articolulú 383. (Co. Fr. 282).

440. Cărțiulia de încărcare făcută după forma de mai susú, face dovadă între părțile interesate la mărfurile încărcate, precum și între dinsele cu asiguratorii. (Co. Fr. 283),

441. Întemlânduse a fi deosebire între cărțiuliile ce privescú la una și același ovoră, cărțiulia care se va afla în mânilé căpitanulú va face dovadă, orí de va fi scrisă de totú cu mâna încărcătorulú seú cu a comissionarulú seú, orí, fiindú tipărită de se vorú fi umplutú totú cu slova numișilorú locurile lăsate albe, și cărțiulia ce va înfățișa

încărcătorul său acela către care sunt adresate mărfurile, va avea tărie, ori de va fi scrisă de totu cu mâna căpitanului, ori de voru fi înderlinite locurile albe cu slova lui (Co. Fr. 284).

442. Ori-ce comissionarū său primitorū va fi primitū mărfurile pomenite în cărțuliile de încărcare sau în cărțuliile de tocmela închirierii de corabie, va fi datorū să dea adeverința de primire căpitanului ce o va cere; iar urmându înpotrivă, va fi supusū a plăti tôte cheltuelile, pagubile, și interesele, și chiarū cele pricinuite din întârziere. (Co. Fr. 285).

TITLULU VIII.

Pentru shirie.

443. Chiria unei corăbii se regulă prin învoirile părților tocmitoare; — se dovedesce prin tocmela de închiriere sa prin cărțulia de încărcare. — Se face pentru tătă corabia, său numai pentru o parte dintr'insa, pentru o călătorie întrégă, său pentru o vreme mărginită, cu tonelulū, cu cântarul, cu rădicata, său pe culesū, adică cu condiție că, dacă închirietorul corăbiei nu va completa povora sa, sau nu o va face celū puținū de trei sferturi, să fie slobodū a strica contractulū și a da mărfurile înapoi, fără a fi supusū la vre o răspundere către încărcătorū; se arată și tonelagiulū corăbiei. (Co. Fr. 286).

444. De este închiriată tătă corabia, și chiriașulū nu pune intr'insa tătă povora sa, atunci căpitanulū nu este volnicū a pune în ea alte marfuri fără voia și primirea chiriașului. Chiriașulū se folosese din chiria mărfurilor ce implinescū povora corăbiei pe care elū a închiriat'o întrégă (Co. Fr. 287).

445. Chiriașulū ce n'a încărcatū câtățimea mărfurilorū cuprinse în tocmela de închirierea corăbiei, este datorū a plăti chiaria întrégă, la care s'a legatū prin tocmelă, De a încărcatū mai multū, plătesce pentru acelu prissosū, după prețulū hotărătū prin tocmela de închiriere. — Dacă înse chiriașulū, neîncărcându nimicū, se lasă de călătorie mai înainte de plecarea corăbiei, atunci va plăti capitanelulū, spre despăgubire, jumătate din chiria hotărâte prin tocmela de închiriere, pentru tătă povora ce trebuia se încărce. — De s'a pusū în corabie o parte din povora ce era să se încărce într'insa, și dacă plēcă corabia fără a fi încărcata de totū, atunci se va plăti chiria de plinū. (Co. Fr. 288).

446. Căpitanulū ce a arătatū că corabia pôte lua mai multă

marfă de câtă este încăpătore, este datoră a plăti chiriaşului pagubile şi interesele. (Co. Fr. 289).

447. Nu se socotesce a fi greşită arătarea încăpătorei unei corăbii, dacă greşala nu trece peste o a patru-zecea parte, seú dacă acea arătare a căpitanului este întocmai cu adevărînţa doveditoare de tonelagiulă corăbiei. (Co. Fr. 290).

448. Dacă corabia este încărcată pe culesă seú cu cântarulă, seú cu rădicata, atunci încărcătorulă rôte să'si ia înapoi mărfurile sale, mai înainte de a pleca corabia, plătiindă însă chiria pe jumătate. — Acestă încărcătoră va plăti cheltuelile de încărcare precum şi cele de încărcare şi de reîncărcare a celorlalte mărfuri ce voră trebui a se strămuta, precum şi cheltuelile de întârziere. (Co. Fr. 291).

449. Căpitanulă este volnică se scôţă afară la uscată, în loculă încărcărei, mărfurile ce va găsi în corabia sa încărcate, de nu i s'aú făcută mai 'nainte cunoscute, seú să ia pentru dinsele chirie cu celă mai naltă preţă ce s'ar plăti într'acelaşi locă pentru mărfuri de acelaşi felă. (Co. Fr. 292).

450. Încărcătorulă ce 'şi scôte mărfurile sale din corabie în cursulă călătoriei, este datoră să plătescă chiria de plină şi tôte cheltuelile pentru stremutarea mărfuriloră, pricinuite din descărcare; iar de se scotă mărfurile din corabie din pricina urmăririloră şi a greşialiloră căpitanului, atunci acesta este răspunđătoră pentru tôte cheltuelile. (Co. Fr. 293).

451. De se opresce corabia asupra plecărei, în cursulă călătoriei, ori la loculă descărcărei sale, din pricina chiriaşului, atunci acesta este datoră a plăti cheltuelile pentru întârziere. — Dacă corabia, fiindă închiriată pentru ducătore şi viitoare, se întorče fără a fi încărcată nici de cum, seú cu o povoră necompletă, atunci se cuvine căpitanului chiria întrégă, precum şi despăgubire pentru întârziere. (Co. Fr. 294).

452. Căpitanulă este datoră a plăti chiriaşului pagubile şi interesele, dacă din pricina sa, s'a oprită seú a întârziată corabia ori la plecare, ori în cursulă călătoriei, ori la loculă descărcărei sale.—Acele pagube şi interese se vor hotără de oameni cu sciinţă. (Co. Fr. 295).

453. Dacă căpitanulă este silită a'si drege corabia în cursulă călătoriei, chiriaşulă este datoră să'lă aştepte, seú de nu 'lă va aştepta, să 'i plătescă tôte chiria.—Întemvlându-se a nu se putea drege corabia, atunci căpitanulă este datoră să închiriede alta în loculă acelia.—Dacă căpitanulă n'a putută se închiriede altă cora-

bie, atunci i se cuvine chirie numai pe câtă a călătorit. (Co. Fr. 296.)

454. Căpitanul pierde chiria sa, și răspunde de pagubile și interesele chiriașului, cândă acesta dovedesce că corabia nu era în stare de a pluti cândă a plecat. Acastă dovadă este primită și chiar de va scôte căpitanul adevărul de visitația corăbiei, despre care se vorbește la art. 382. (Co. Fr. 297).

455. Trebuie a se plăti chiria pentru mărfurile ce căpitanul a fost silit să vândă ca să se ajute la cumpărătoarea proviziilor, la dregerea corăbiei, și la alte grabnice trebuințe ale ei, ținându-și socoteli de costul lor cu prețul cu care se va vinde rămășița sau altă asemenea marfă de aceeași calitate la locul descărcării, dacă corabia va ajunge la port cu norocire;—de se pierde corabia, căpitanul va ține socoteli pentru mărfuri după prețul cu care le va fi vândut, oprindă asemenea chiria cuprinsă în cărțuia de încărcare. (Co. Fr. 298).

456. Întemplându-se a se opri, din porunca stăranirei, comerțul cu locul, către care s'a pornit corabia, și prin urmare fiind silită a se întorci înapoi încărcată, atunci se cuvine căpitanului numai chiria pentru ducătoare, măcară că corabia a fost închiriată pentru ducătoare și viitoare. (Co. Fr. 299).

457. De se oprește corabia din porunca vre unei puteri în cursul călătoriei sale, atunci nu se cuvine căpitanului nici o chirie pentru câtă vreme stă corabia oprită, de este închiriată cu luna, nici adaos de chirie, de e tocmită pe călătorie. — Hrana și simbrile echipajului corăbiei pe câtă vreme acăsta este oprită, se socotesc pagubi. (Co. Fr. 300).

458. Căpitanului i se plătesc chiria pentru mărfurile cele aruncate în mare spre izbăvirea de obște, supunându-se la contribuție după cuprinderea titlului XII al acestei cărți. (Co. Fr. 301).

459. Nu se cuvine a se plăti nici o chirie pentru mărfurile ce s'au pierdut prin naufrângerea corăbiei, ori prin căderea ei pe prunturi, pe renii, ori prin sfărâmarea ei, precum nici pentru cele ce s'au jâluit de corsari, ori s'au luat de vrăjmași; — căpitanul este dator a întorci înapoi chiria ce i se va fi plătită înainte, de nu va fi tocmeală împotriva. (Co. Fr. 302).

460. De s'au rescumpărat corabia și mărfurile, ori de au scăpat mărfurile din naufrângere, atunci se plătesc căpitanului chiria până la locul pierderii corăbiei, ori al naufrângerei ei. — Iar dacă el duce mărfurile la locul hotărât pentru dinsele, atunci i se plătesc chiria deplină, contribuind și el partea sa la rescumpărare. (Co. Fr. 303).

461. Contribuția pentru răscumpărare, pe de o parte se face după prețul curgător al mărfurilor la locul descărcării, scădându-se însă cheltuelile; iar pe de alta, după jumătate din prețul corăbiei și al chiriei ei. — Simbriile marinarilor nu intră nici decum în această contribuție. (Co. Fr. 304):

462. Dacă acela cătră care sunt adresate mărfurile, nu voese a le primi, atunci căpitanul pôte, cu slobođenia judecătēi locale, se vëndă parte dintr'insele spre a se plăti chiria, și să cēră a se poronci ca cele-alte să se depuie la vre unū locū. — De nu sunt de ajunsū mărfurile spre a se plăti chiria, căpitanul pôte să apuce prin judecată pe încărcătorū. (Co. Fr. 305).

463. Căpitanulū nu pôte să oprēscă mărfurile în corabia sa cu cuvētū că nu i s'ă plătitū chiria; — pôte însă se cēră, cândū se descarcă, ca să se depue în a treia mână, până când i se va plăti chiria. (Co. Fr. 106).

464. Căpitanulū are precădere, pentru plata chiriei, asupra mărfurilor dīn povōra corăbiei sale, în sorocū de cincī-spre-đece đile după predarea acelorū mărfuri, daca ele n'ău trecutū încă intr'o a treia mână. (Co. Fr. 307).

465. Intēmplēnduse a face falimentū, mai înainte de a trece acestū sorocū de cincī-spre-đece đile, încărcătoril sēu ceī cu dreptulū de a reclama mărfurile, atunci căpitanulū are privilegiū de a i se plăti chiria și pagubile sale, înaintea tuturorū celorū-l-alti creditorī. (Co. Fr. 308).

466. Incărcătorulū la nici o intēmplare, nu pôte sē cēră scăđmētū din chiria tocmită. (Co. Fr. 309).

467. Incărcătorulū nu pôte să lase dreptū plata de chirie, mărfurile cele scăđute la prețū, sēu stricate orī din însuși metēhna lorū, orī din intēmplare.—Daca înse niscare va vase cu vinū, cu untū de lemnū, cu miere și cu alte materil curgătōre aū cursū atātū, în cātū se remăe gōle sēu mai de totū gōle, atunci acele vase vorū putea să se lase dreptū plată de chirie. (Co. Fr. 310).

TITLULŪ IX

Pentru contracturile ala-grosa

468. Contractulū ala grosa este acela prin care o persōnă înprumătă pe alta o summă ore care pe sēma unorū lucruri supuse la primejdiī de mare, cu tocmēlă ca summa înprumutată sē o pērđă înprumutătorulū, dacă acele lucruri vorū peri; iar de vorū sosi cu norocire la portū, sē 'și primēscă înprumutătorulū banil împreună

cu unŭ folosŭ tocmitŭ. Înprumutată seŭ luătorŭ se numesce celŭ ce se împrumută; împrumutătorŭ, seŭ datătorŭ, celŭ ce dă cu împrumutare și folosŭ de mare, cascigulŭ tocmitŭ la întâmplare de a sosi lucrurile cu norocire. (Co. Fr. 311).

469. Contractulŭ ala-grosa se face prin înscrisŭ adevăritŭ de judecătorie. — Într'acestŭ contractŭ se arată capitalulŭ luatŭ împrumutŭ și summa hotărâtă prin învoire pentru folosulŭ de mare; — lucrurile pe séma cărora s'a făcutŭ împrumutarea, numele corăbiei și alŭ căpitanului. -- numele împrumutătorului și alŭ împrumutatului, de s'a făcutŭ împrumutarea pentru o călătorie, — pentru ce călătorie anume și pentru câtă vreme: — către acésta se arată și soroculŭ de plata datoriei. — Dacă contractulŭ este făcutŭ în țără streină, va fi supusŭ la formalitățile prescise prin Art. 391. (Co. Fr. 311, 312).

470. Ori-ce înscrisŭ de împrumutare ala grosa se pôte negocia prin girŭ, dacă înscrisulŭ este făcutŭ la ordinŭ. — La acéstă întâmplare, negociația înscrisului are aceiași putere și dă drepturi la cereri de asigurare ca și negociația celorŭ-l-alte înscrisuri de comerciu. (Co. Fr. 313).

471. Asigurarea pentru plată nu se pôte aplica și la folosulŭ de mare, afară numai de se va fi tocmitŭ înpotrivă cu chipŭ deslușitŭ (Co. Fr. 314).

472. Împrumutările ala-grosa se potŭ face—pe séma trupului corăbiei, — pe séma sculelorŭ și a uneltelorŭ, - pe séma înarmărei și a provisiei, — pe séma poverii, — pe séma tuturorŭ acestora împreună seŭ numai a unei părți hotărâte de fie-care dintr'însele (Co. Fr. 315).

473. Ori-ce împrumutare ala-grosa, făcută pentru o sumă care covârșascé prețulŭ lucrurilorŭ pe séma cărora s'a urmatŭ împrumutarea, se pôte desființa după cererea împrumutătorului, de se va dovedi că a mijlocitŭ viclesugŭ din partea împrumutatului. (Co. Fr. 316).

474. De nu va fi mijlocitŭ viclesugŭ, contractulŭ este bunŭ și cu târie până la summa prețuluiŭ lucrurilorŭ pe séma cărora s'a urmatŭ împrumutarea, după prețuirea ce s'a făcutŭ seŭ s'a aședatŭ între părți. — Iar summa ce va trece peste prețulŭ acelorŭ lucruri se plătesce cu dobîndă după cursulŭ pieței. (Co. Fr. 317).

475. Tóte împrumutările pe séma unei înca netocmite chirii de corăbie, cum și pe séma căscigului ce se nă ajduesce din mărfuri sunt oprite de-pravilă.—Împrumutătorulŭ, la acéstă întâmplare are dreptŭ a cere ca să i se plătescă numai căpetele fără ni cí o dobîndă. (Co Fr. 318).

476. Nimeni nu p \acute{o} te *inprumuta ala-grosa pe corăbieri s \acute{e} u pe \acute{o} menii de mare pe s \acute{e} ma simbriei lor \acute{u} .* (Co. Fr. 319).

477. Corabia, sculele și uneltele ei, *inarmarea și provisiile ei, și chiar \acute{u} chiria slujit \acute{a} , sunt supuse prin privilegiu spre plata capitalului și a dobândilor \acute{u} banilor \acute{u} dați ala-grosa pe s \acute{e} ma trupului corabiei.*—Asemene și povora este supusă spre plata capitalului și a dobândilor \acute{u} banilor \acute{u} dați ala-grosa pe s \acute{e} ma poverei. De s'a făcut \acute{u} *inprumutarea pe s \acute{e} ma unui lucru particular \acute{u} al \acute{u} corăbiei s \acute{e} u al \acute{u} poverei, atunci privilegiul cade numai asupra acelu \acute{i} lucru, și după analogia câtașime \acute{i} lucrului pe s \acute{e} ma căruia s'a făcut \acute{u} *inprumutarea* (Co. Fr. 320).*

478. O sumă luată de către căpitan \acute{u} cu *inprumutare ala-grosa la locul locuinței proprietarilor \acute{u} corăbiei, fără înscrisa acestor \acute{u} slobođenii adeverită de judecătorie s \acute{e} u fără a fi și ei față la închierea înscrisului și a-l \acute{u} iscăli, nu dă *inprumutătorului drept \acute{u} de reclamație și de privilegi \acute{u} , de cât \acute{u} numai asupra părții ce p $\acute{o$ te avea căpitanul \acute{u} la corabie și la chiria ei.* (Co. Fr. 321).*

479. Sunt supuse la plata sumelor \acute{u} luate *inprumut \acute{u} , chiar \acute{u} în locul locuinței fețelor \acute{u} interesate, pentru dregerea corăbiei și provisia ei, părțile și părțilele proprietarilor \acute{u} ce nu vor \acute{u} fi dat \acute{u} analogul \acute{u} lor \acute{u} ca să aducă corabia în stare de plutire, în curgere de două-șeci și patru c \acute{e} suri de la somația ce li se va fi făcut \acute{u} de către judecată pentru acesta.* (Co. Fr. 322).

480. Datoriile ce s'a \acute{u} făcut \acute{u} pentru cea din urmă călătorie a corăbiei, se plătesc \acute{u} mai 'nainte de cât \acute{u} sumele luate *inprumut \acute{u} pentru o altă călătorie de mai 'nainte, măcar de și s'ar fi cuprinșend \acute{u} în zăpisiile de *inprumutare că acele sume de mai 'nainte, s'a \acute{u} lăsat \acute{u} pe s \acute{e} ma următoarei, ori unei alte călătorii.*—Sumele ce s'a \acute{u} luat \acute{u} *inprumut \acute{u} în cursul călătoriei, a \acute{u} precădere la plată de cât \acute{u} cele ce se vor \acute{u} fi luat \acute{u} cu *inprumutare naaintea purcederei corăbiei, și de se vor \acute{u} fi făcut \acute{u} mai multe datorii în cursul aceiași călătorii, datoria cea din urmă va avea tot \acute{u} -de-una precădere la plată de cea urmată înaintea ei.* (Co. Fr. 323).**

481. *Inprumutătorul \acute{u} ala-grosa pe s \acute{e} ma de mărfuri încărcate într'o corabie arătată anume în contract \acute{u} , nu c \acute{e} rcă pagubă din pricina pierderii mărfurilor \acute{u} , și chiar \acute{u} de se va fi urmat \acute{u} acea pierdere din vre-o întâmplare pe mare, dacă se vor \acute{u} fi încărcat \acute{u} în vre-o altă corabie, afară numai de se va dovedi pravilnicesce că această încărcare s'a făcut \acute{u} din pricina unei neapărate întâmplări.* (Co. Fr. 324).

482. De s'a \acute{u} perdut \acute{u} cu totul lucrurile pe s \acute{e} ma cărora s'a făcut \acute{u} *inprumutarea ala-grosa, și pierderea s'a urmat \acute{u} din vre o*

pricină întâmplătoare, însă în curgerea sorocului arătată prin contract, și la locul până la care era hotărâtă împrumutătorului ași primejdii banii, atunci summa împrumutată nu se mai poate reclama. (Co. Fr. 325.)

483. Scădemăturile, lipsele și perderile ce vină din însuși metehna lucrului, și pagubile întâmplăte din pricina împrumutului, nu sunt nici într'ună chipă pe sēma împrumutătorului. (Co. Fr. 326).

484. La întâmplare de naufrângere, plata summelor luate împrumutū ala-grosa se mărginesce la prețului lucrurilor scāpatē și pe a cārora sēmă s'a făcutū împrumutarea, scādēnduse mai āntāi cheltaelile ce se vorū fi urmatū pentru scāparea lorū. (Co. Fr. 327).

485. De nu este hotărātē în contractū vremea într'a cārēi curgere împrumutătorulū 'și primejduesce banii, atunci ea începe pentru corabie, scule, unelte, înarmare și provisii, din ziua ce a plecatū corabia până în ziua, candū a aruncatū ancora, sēu a popositū în portū ori la locul celū orānduitū; pentru mărfuri, vremea primejduirilorū începe din ziua ce s'aū încārcatū în corabie, saū în bārcei ca să le transportede în corabie, pīnă în ziua candū s'a descārcatū pe uscatū. (Co. Fr. 328).

486. Celū ce se împrumutā ala-grosa pe sēmă de mărfuri, nu se scapā de datoria sa cu perdanā corābiei și a poverei, de nu dovedesce cā se aflā într'īnsa, pe socotēla sa, lucruri pīnă la în plinirea de prețului summei luate împrumutū. (Co. Fr. 329).

487. Împrumutătorii ala-grosa contribuescū și ei, spre ușurarea celorū împrumutați, la pagubile cele de obste. — Pagubile cele simple suntū asemene iarāși pe sēma împrumutătorilorū, de nu se vorū fi învoitū împotrīvā. (Co. Fr. 330).

488. De se face contractū ala-grosa și asigurare pe aceiași corabie, saū pe aceiași povorā, atunci sumele isvorite din vēndarea lucrurilor scāpate din naufrângere, se împartū întrā împrumutătorulū ala-grosa, numai pentru capitalulū sēu, și între asigurătorū pentru summele assigurate, dupe analogia interesului ce are fiā-care dintr'īnșii, fără vātēmarea privilegiurilorū hotărāte la art 350. (Co. Fr. 331).

TITLUL X.

Pentru asigurări.

SECȚIA I.

Pentru contractul de asigurare, a sa formă și alii său obiectu.

489. Contractul de asigurare este o tocmeală înscrisă prin care o parte se îndatorădă, pentru unu prețu hotărâtu prin învoire, a răspunde unei alte părți pagubile și stricăciunile ce i se potū pricinui de întâmplările de pre mare prin vătămarea saū peirea unorū lucruri supuse primejdiilor plutirei: — *asigurătoru*, se numesce celū ce se îndatorădă a răspunde la întâmplare de primejdie; *asiguratū*, acela către care se face o asemenea îndatorire, și *prima* ori costulū de asigurare, prețulū tocmitū între asiguratū și asigurătorū pentru o asemenea răspundere din partea acestuīdin urmă.

490. Contractul de asigurare se face prin înscrisū, are data sa din ziua în care se iscălesce, se arată într'însulū de s'a făcutū înainte său după a miadă. — Se pôte face sub iscălitură în parte, — nu se pôte lăsa în cuprinderea lui nici unū locū deschisū. — Intr'acestū contractū se arată: — numele și locul locuinței aceleia pe séma căruia se face asigurarea, calitatea sa de proprietarū ori de comissionarū; — numele și felurimea corăbiei, — numele căpitanului, loculū unde s'aū încarcatū, său unde aū se se încarce mărfurile, — portulū de unde a trebuitū, ori trebuie să purcedē corabia, — porturile ori vadurile, unde are se descarce său se încarce, — acela unde trebuie se între, — firea și prețulū saū prețuirea mărfurilor, ori a lucrurilor ce se asigurădă, — vremele în carii aū se începă și să se sfirșască primejduirile, — suma asigurată, — prima asigurărei, — îndatorirea de a se supune părțile la judecători aleși, la întâmplare de prigoniri între dînsele, de se vorū fi învoitū într'acestū chipū; — și de obște, tôte cele-l-alte condiții ce s'aū aședatū între tocmitōrele părți. (Co. Fr. 332).

491. Intr'unulū și același contractū se potū cuprinde mai multe asigurări, său despre felurimea mărfurilor, său despre deosebirea tacsei *primei* pentru fie-care dintr'însele, său despre osebițil asigurătorū pentru fie-care dintr'însele (Co. Fr. 333)

492. Obiectulū asigurărei pôte fi: — trupulū corăbiei, deșartă ori încarcată, înarmată său nu, singură său însoțită cu alte corăbii, sculele și uneltele, — înarmările, — provisiile, summele date înprumutū ala-grosa, — mărfurile din povoră, și ori-ce alte lucruri carii

se potü prețui în banî, și sunt supuse la primejdiile călătoriei pe mare. (Co. Fr. 334).

493. Asigurarea pöte să se facë pe töte séu numai pe o parte din mai susü ñisele lucruri, împreună séu deosebi. — Pöte sé se facä în vreme de pace séu în vreme de resboi, înainte séu în cursulü călătoriei vasului.—Pöte sé se facä pentru ducätöre și viitöre, séu numai pentru una din aceste douë, pentru călătoria întrégă, séu pentru o vreme mărginită.—Pentru töte călătoriile și transporturile pe mare, pe rîuri și canaluri plutitöre. (Co. Fr. 335).

494. Intämplënduse viclesugü și înșeläciune la prețuirea lucrurilor celorü asigurate, séu făcändu-se arätare de mărfuri, ori neînființate, ori în cätätime mai mică, ori neasemänate cu cele trecute în cärtulia de încärcare, atunci asiguratörulü pöte cere a se face cercetare asupra ființei adevërului și a prețuiei lucrurilor, fără a perde pentru acësta cele-l alte drepturi de a-și căuta prin canalulü civilü ori criminalü.

495. Poverile cele încärcate la schelile Levantului, la țermurile Africei, și la alte părți ale lunei pentru Europa, potü să fie asigurate, ori în ce corabie se vorü încärca, fără a se aräta numele coräbiei nici alü căpitanului.—Chiarü mărfurile, la o asemenea întämplare, potü să se asigurede fără arätarea firei și a felului lorü.—Dar în contractulü de asigurare trebuie să se arate la cine se trimitü, séu la cine au să se predea, de nu va fi însă în contractü vrë-o tocmelä inpotrivă. (Co. Fr. 337).

496. Ori-ce lucru, alü căruia prețü s'a pusü în contractulü de asigurare în monedă streină, se plătescë după prețulü ce are acea monedă în România (țera Românescă), după cursulü ei în vremea iscälirei contractului. (Co. Fr. 338).

497. De nu s'a hotărätü prin contractü prețulü mărfurilor, atunci se pöte dovedi prin facturi séu prin catastișe. În lipsa acestora, prețuirea lorü se face dupe prețulü curgëtörü la vremea și la loculü încärcärei, cuprinđendu-se într'acësta töte drepturile ce s'au plătitü, și cheltuelile ce s'au făcutü până la încärcarea mărfurilor în corabie. (Co. Fr. 339).

498. De s'a făcutü asigurarea pentru întörcerea dintr'unü locü, unde se face negoțulü numai prin schimbü, și de nu s'a făcutü prin contractulü de asigurare prețuirea mărfurilor, atunci se va hotărä după prețulü celorü ce s'au datü în schimbü, adägöndu-se și cheltuelile transportului. (Co. Fr. 340).

499. De nu se hotăräscë în contractulü de asigurare vremea în care asiguratörulü se face răspuđetörü pentru primejdiile ce se potü întämpla locurilorü asigurate, atunci primejdiile

începă și se sfirșesc la vremea hotărâtă de Art. 485, pentru contractele ala-grosa. (Co. Fr. 341).

500 Assiguratorul pôte să facă a se reassigura de altul lucrurile assigurate de dînsul. — Assiguratul pôte se supuie la asigurare prin alu doilea contract, și prețulu asigurărei ce a dat pentru mărfurile sale. — Prima reasigurărei pôte să fie mai mică sêu mai mare de câtu aceia a asigurărei. (Co. Fr. 342).

501. Adusul de primă ce se va fi tocmitu în vreme de pace pentru vreme de resboiu ce s'ar putea întempla mai pe urmă, și a căria cătățime nu se va fi hotărātu prin contractele de asigurare, se hotăresce de cătră Tribunale, care voru luă în băgare de sêmă primejdiile, imprejuriările, și tocmelile ce se cuprindū în fiă care contractu de asigurare. (Co. Fr. 343).

502. Intemplându-se a sê perde mărfurile cele assigurate și în cărcate pe socotela căpitanulu în vasul de sub comanda sa, atunc căpitanul este datoru să dovedescă assiguratoriloru cumpărătorea mărfuriloru și să arăte o cărțule de încărcare iscălită de doi din fruntașii echipagiulu. (Co. Fr. 344).

503. Ori-care din oamenii echipagiulu, și ori-ce passageru aduce din țeri străine mărfuri assigurate în Romania, este datoru a lăsa o cărțule de încărcare, prin locurile unde se săvirșasce încărcarea, la agentul țerei, sêu, nefindū, la unu neguțatoru român mai însemnatu, sêu la Dregătoria locală (Co. Fr. 345).

504. Făcendū falimentu assiguratorulu până a nu se sfirși încă primejdia, assiguratul pôte să cêre chiețășie, sau desființarea contractulu. — Totu același dreptu are și assiguratorulu, la întemple de falimentu alu assiguratulu (Co. Fr. 346).

505. Contractul de asigurare rêmâne desputernicitu cându are de obiectu: — chiria mărfuriloru ce se află în corabia, — cășcigul nădejduitu din mărfuri, — simbriile marinariloru, — sumele luate împrumutu alagrosa, — folosurile de mare a summerorū date cu împrumutare ala-grosa. (Co. Fr. 347).

506. Ori ce tănuire, ori-ce viclenă arătare diu partea assiguratulu, ori-ce osebire întră contractul de asigurare și întră cărțulia de încărcare, prin care se micșurêdă părerea ce 'și ar putea închipui assiguratorul despre primejdie, ori să schimbe firea și pricina primejdiei, desființêdă asigurarea, și chiaru cându tănuirea, viclenă arătare ori ossebirea n'ar fi avutū nici o îngăduire asupra pagubei ori a perderii lucrulu assiguratū, (Co. Fr. 348).

SECȚIA II.

Pentru îndatoririle asigurătorului și asiguratului.

507. De rămâne călătoria mai înainte de plecarea corăbiei, chiar din pricina asiguratului, atunci asigurarea se desputernicesce, iar asigurătorul primesce, cu cuvîntu de despăgubire, o jumătate la sută din summă asigurată. (Co. Fr. 349).

508. Se primejduesc pe séma asigurătorilor tóte perđaniile și pagubile ce se întēplă lucrurilor asigurate: din furtună, din naufrângere, din cădere pe prunturi ori sdrobire de stânci, din lovire întēplatóre cu altă corabie, din silite schimbări de drum, de călătorie, séu de vásu, din aruncarea lucrurilor în mare, din focu, din prindere de către vrăjmași, jâfuire de către corsari, din oprirea corăbiei prin porunca vre unei Puteri, din declarație de resboiu, din resbunări, și de obște, din tóte întēplările de pre mare (Co. Fr. 350)

509. Ori-ce schimbare de drum, de călătorie séu de vásu și tóte perzaniile și pagubile ce vinu din pricina asiguratului nu sînt în sarcina asigurătorului, ci încă acesta dobândește cu desăvîrșire dreptu asupra primei, dacă prin purcederea corăbiei, s'a socotit începută primejduirea ei. (Co. Fr. 351).

510. Scădămînturile, lipsele și perđaniile ce vin din însuși metéhna lucrului, și pagubile ce se pricinuesc din fapta și greșala proprietarilor, a chiriașilor séu a încărcătorilor, nu sînt în sarcina asigurătorilor. (Co. Fr. 352).

511. Asigurătorul nu este respunđător pentru viclenele abateri din datorii și pentru greșalele căpitanului și a ómenilor echipagiului, afară numai de va fi vre o împotrívă tocmélă (Co. Fr. 353)

512. Asigurătorul nu este supus la plata drepturilor de cîrmă, de tragere la edecú, de călăuzie, nici la ori-ce altă felurime de taxe puse asupra corăbiilor și a poverilor. (Co. Fr. 354).

513. În contractul de asigurare se vorú aráta mărfurile cele supuse din firea lor, la vre o osebită stricăciune, ori ímpuținare, precumú gráu ori sare, ori mărfuri supuse la scurgere; iar nearătînduse aceste ímprejurări, asigurătorii nu vorú fi răspunđători pentru pagubile ori perđaniile ce s'ar putea întēpla acestorú produse, afară numai cândú asiguratul nu scia firea poverii, cândú s'a făcutú și s'a iscălitú contractul de asigurare. (Co. Fr. 355).

514. De s'a făcutú asigurarea pe mărfuri pentru ducátore și viitóre, și ajungēndú vasul la locul séu celú orăndutú, se întórce golú ori meíncărcatú de plinú, atunci asigurătorul ia numai două a

treia părți din prima hotărîtă prin învoire, de nu se va fi făcută însă vre o tocmelă. (Co. Fr. 356).

515. Ună contractă de asigurare seă de reasigurare făcută pentru o summă mai mare de câtă prețulu lucrurilor celoră încărcate n'are nici o tărie numai despre asigurată, dacă se dovedesce că a mijlocit viclesugă ori înșelăciune din partea lui. (Co. Fr. 357)

516. Nefindă la mijlocă nici viclesugă, nici înșelăciune, atunci contractulă este cu tărie până la summa prețulu lucrurilor celoră încărcate, după prețuirea ce li s'a făcută, ori s'a tocmită—Întemplantăduse perđauil, asigurătoril sunt datoril a contribui fiă-care după analogia summeloră assigurate de către dinșil.—Ei nu iaă primă pentru prissosulă prețulu, ci numai o despăgubire de jumătate la sută. (Co, Fr. 358).

517. De s'a făcută fără viclesugă mai multe contracte de asigurare asupra aceiași poveri și prin contractulă celă d'ântăi se asigurăă totă prețulu lucrurilor celoră încărcate, atunci numai acelă contractă se va ținea în semă.—Assigurătoril ce aă iscălit contractele următoare scapă cu acăsta de îndatoririle loră și primescă numai jumătate la sută din summa cea asigurată;—de nu s'a asigurată prin contractulă celă d'ântăi totă summa prețulu lucrurilor încărcate, atunci asigurătoril ce aă iscălită contractele următoare, respundă pentru prissosă, urmândă după rândulă datei contracteloră. (Co. Fr. 359).

518. De se află lucrulă încărcate până la cătățimea summeloră celoră asigurate, întemplantăduse a se perde o parte dintr'însele, o voră plăti toți asigurătoril acestoră lucrulă după analogia părțelă asigurate de fie-care dintr'înșil. (Co. Fr. 360).

519. De se va face asigurarea deosebită pentru mărfuril ce aă să se încarce în mai multe corăbilă arătate anume, cu numirea summei asigurate în fie-care, și de se încarcă totă povóra numai într'o corabie, ori într'ună numără mai puțină de corăbilă de câtă celă însemnată în contractă, atunci asigurătorulă este datoră numai pentru summa ce a asigurată în corabia seă în corăbiile, în caril s'a pusă povóra, de și s'ar perde tôte corăbiile cele însemnate anume, și cu tôte aceste elă va primi jumătate la sută pentru summele acele ale căroră asigurăril se află desputernicite. (Co, Fr. 361).

520. Dacă căpitanulă are slobođenie de a intra în deosebite porturil spre a împlini ori a preschimba povóra sa, atunci primejdiile lucrurilor celoră asigurate privescă pe seama asigurătorulu numai în cătă vreme se află în corabie, de nu va fi vre-o altă înpotrivă tocmelă. (Co. Fr. 362).

521. De s'a făcută asigurarea pe o vreme mărginită, atunci asigurătorul este slobodă de ori-ce respundere după trecerea a-celej vremi, și asiguratulă pôte să facă altă asigurare pentru primejdile cele noi. (Co. Fr. 363).

522. Asigurătorulă scapă de respunderea primejdiloră, și are a'și primi prima sa, dacă asiguratulă trimite vasulă la ună locū mai depărtatū de câtū celū hotărătū anume în contractū, de și va fi totū pe același drumū.—Asigurarea are tătă cuviin ciōsa sa putere, dacă se scurtedă călătorială. (Co. Fr. 364).

523. Ori-ce asigurare s'a făcutū după ce s'aū perdutū ori aū ajunsū la loculū lorū lucrurile cele asigurate, n'are nici o tărie, de se dă temeinică bănuială și înfelegere că, mai 'nainte de a se iscăli contractulă de asigurare, asiguratulă a pututū sē aibă sciință că s'aū perdutū, iar asigurătorulă că aū ajunsū lucrurile cele asigurate la loculū lorū. (Co. Fr. 365).

524. Bănuiala este înființată, dacă, socotindū câte trei sferturi de miriametru (o legheși jumătate) pe cēsū, este dovedită că, din loculū unde a ajunsū ori s'a perdutū vasulū, sēu din loculū unde a venitū cea d'ântēi veste pentru acēsta, a pututū ca se aducă a-cea veste în loculū, unde s'a încheiatū contractulă de asigurare, mai înainte de a se iscăli; cu acēsta însă nu se pôte opri de a se aduce și alte dovădi. (Co. Fr. 366).

525. Dacă asigurarea s'a făcutū după bune sēu rele vestiri, atunci bănuiala pomenită în articolile de mai susū nu este primită.—Contractulă se desputernicesce numai prin dovada că asiguratulă scia că s'a perdutū, iar asigurătorulă că a ajunsū corabia, mai înainte de a se slobodi contractulă. (Co. Fr. 367).

526. Aducēnduse dovadă împotriva asiguratulă, atunci elū va plăti asigurătorulă o primă îndoită.—Iar găsinduse dovadă împotriva asigurătorulă, acesta plătesce asiguratulă o summa îndoită de câtū prima cea tocmită. Ori care dintr'înșii se va dovedi că a întrebuițatū viclesugū, va cădea sub judecată corecțională (Co. Fr. 368).

SECȚIA III

Pentru părăsirea maritimă.

527. Părăsirea maritimă este actulū prin care asiguratulă, la unele întâmplări hotărâte de pravilă, părăsece pe sēma asigurătorulă proprietatea lucruriloră asigurare și cere tătă summa tocmită pentru asigurare.

528. Lucrurile asigurate se pot^u părăsi:—când^u cad^u în minile vrăjmașilor—când^u se naufrânge corabia,—când^u se isbesce corabia de stânci s^{eu} se inomolesce pe renii, s^{eu} prunturi și se sparge,—când^u corabia, din întâmplări de mare, a ajuns^u în stare de a nu mai putea pluti—când^u se întâmplă a se opri corabia de către vre o putere streină—când^u se întâmplă să se per^ă s^{eu} să se strice lucrurile cele asigurate, dacă înse stricăciunea s^{eu} per^ă nia lor^u se urc^ă cel^u puțin^u până la trei sferturi din pre^țul lor^u.—Se pot^u părăsi în sfirșit^u, când^u se întâmplă a se opri corabia de către stăpânire, după ce și a început^u călătoria sa. (Co. Fr. 369).

529. Nu se p^ote face părăsire înainte de începerea călătoriei. (Co. Fr. 270).

530. T^ote cele-l-alte pagube se socotesc^u stricăciuni, și se regulă^ă între asigurat^ori și asigura^{ți}, potrivit^u cu stricăciunea ce va privi pe s^ema fiă-căruia. (Co. Fr. 371).

531. Părăsirea lucrurilor asigurate nu se p^ote face nici pe parte dintr'însele, nici cu condi^{ție}, nici se p^ote întinde la lucruri ce nu s'au asigurat^u despre a lor^u primejdiuire. (Co. Fr. 372).

532. Părăsirea trebuie ș^e se facă cunoscută asigurat^orilor în soroc^u de ș^ese luni, socotinduse din ziua în care s'a primit^u vestea pentru per^ă nia ce se va fi întâmplat^u în porturile s^{eu} în ț^{er}murile Europei s^{eu} în acelea ale Asiei și Africei, în marea Mediterană, s^{eu} încă, întâmplânduse a se lua corabia de vrăjmași, de când^u s'a primit^u vestea că s'a dns^u corabia într'unul^u din porturile s^{eu} din locurile ce se află la ț^{er}murele mai sus^u șise;—în soroc^u de un^u an^u, după ce s'a primit^u vestea ori pentru per^ă derea întâmplat^u ori pentru prinderea și aducerea ei la coloniile Indiilor despre apus^u, la ostróvele Asore, Canare, la Madera și alte ostróve și ț^{er}mur^u despre apus^u ale Africei, și despre răsărit^u ale Americi, — în soroc^u de doi an^u, după primirea vestirei de per^ă nianile întâmplate, s^{eu} de prinderea și de ducerea corăbiei la t^ote cele-l-alte păr^{ți} ale lumii Trec^{en}d^u aceste soróce, asigurat^uii nu vor^u fi primi^{ți} a face părăsire. (Co. Fr. 373).

533. La înpregiurările în cari^u este iertat^u de pravilă a se face părăsire, și la ori-ce alte întâmplări primejdióse pentru asigurat^ori, asiguratul^u este dator^u ș^e încunosc^uin^țe de formal^u asigurat^orii vestirile ce a primit^u în soroc^u de trei șile de la primirea vestirei (Co. Fr. 374).

534. Dacă după trecerea un^u an^u socotinduse de la plecarea corăbiei, s^{eu} din ziua în care a primit^u cele mai din urmă vestiri pentru obic^unuitele călătorii, — după doi ani, pentru călătoriile cele depărtate, — asiguratul^u arată că n'a primit^u nici o veste

pentru corabia sa, atunci elu poate sa faca părăsirea către asigurătoru, și sa cêrê plata asigurărei, fără a mai fi trebuință sa aducă dovadă pentru perdanie. — După trecerea de unulu său de doi ani, asiguratulu are sorócele rânduite de Art. 532, spre a face părăsirile sale. (Co. Fr. 375).

535. La întemplantare de asigurare făcută pe vreme mărginită, după trecerea sorócelorú cuprinse în Art. de mai susú pentru călătoriile cele obicinuite cum și cele depărtate, perdania corăbiei se înțelege întemplantă în vremea asigurărei. (Co. Fr. 376.)

536. Călătorii depărtate se socotescú acelea ce se facú spre Indiile de răsăritú și de apusú, spre marea Pacinică, spre Canada, spre Téra-Nova, spre Groenland, și spre cele-l-alte țermuri, și ostróve ale Americi despre miadă-đi și despre miadă-nópte, spre ostróvele Asore, Canare, spre Madera, și spre cele-l-alte țermuri și locuri ce sunt pe Océnu, dincolo de strîmtórea Gibraltarului și a Sundului. (Co. Fr. 377).

537. Asiguratulu, prin formală iucunosciințare cuprinsă în Art. 533, pôte ori sa facă părăsirea cu somație către asigurătoru de a plăti summa asigurată în soroculu hotărítu prin contractú, ori să'și păstrede dreptulu de a face părăsirea la sorócele hotăríte de pravilă. (Co. Fr. 378).

538. Asiguratulu, făcându părăsirea, este datorú a arăta tóte asigurările ce a făcutú său elú însuși, său prin alții, cum și pe cele ce însuși a poroncítu a se face, și banii ce s'a împrumutatú ala-grosa său pe séma corăbiei, său pe a mărfurilorú; nefăcându-se acésta, soroculu plăței, care trebuie sa iucépă a merge din ziua părăsirei, se va amána până în ziua în care va face cunoscută mai susú đisa arătare, fără însă a isvorí dintr'acésta vre-o prelungire la soroculu hotărítu pentru pornirea jalbei de părăsire (Co. Fr. 379).

539. Întemplantându-se a fi arătarea viclénă, asiguratulu este linsítu de folosurile isvoríte din asigurare, și este datorú a plăti tóte sumele luate împrumutú, macar de și se va fi perdutú său se va fi luatú corabia de către vrăjmași, ori corsari. (Co. Fr. 380).

540. Întemplantându-se a se naufrânge corabia, său a se inomoli pe prunturi și a se sfărâma, asiguratulu este datorú a pune tótă silința spre scóterea și stringerea lucrurilorú innecate, fără însă a perde dreptulu de a putea face părăsirea la vreme și la locú cuviinciosú.—După incredințarea ce va face asiguratulu înaintea judecâței, cheltuelile ce va fi făcutú elú pentru scóterea și stringerea lucrurilorú, i se ținú în sémă până la suma prețului lucrurilorú scăpate. (Co. Fr. 381).

541. De nu s'a hotarätü in contractü vremea plăței, asigurătorul este datorü să plătescă asigurarea in sorocü de trei luni după formula încunosciiñare a părăsirei. (Co. Fr. 382).

542. Actele doveditoare de povöră și de perdanie, se facü cunoscute asigurătorului mai înainte de a fi trasü in judecată pentru plata sumelorü asigurate. (Co. Fr. 383).

543. Asigurătorul este primitü a dovedi faptele împotrivi-tóre la cele ce se cuprindü in inscisele mărturii ce va aduce.—Primirea de a face asemenea dovadă nu opresce osindirea asigurătorului la vremelnicesca plată a summei asigurate, îndatorându-se însă asiguratulü a da cheđășie;—îndatorirea cheđășiei se stinge după trecerea de patru ani, de nu se va fi făcutü vre o pornire judecătorească. (Co. Fr. 384).

544. După ce se va face părăsirea cunoscută formalicesce, și se va primi ori se va hotări de judecată că este bine cuvëntată, lucrurile asigurate rămänü ale asigurătorului din ziua in care s'a făcutü părăsirea—Asigurătorulü nu se pöte apăra de plata summei asigurate, sub pricinuire că s'a întorsü corabia (Co. Fr. 385).

545. Chiria pentru mărfurile scăpate, și chiarü cândü se va fi plătitü înainte, se cuprinde in părăsirea corăbiei, și este totü a asigurătorului fără a vătäma drepturile împrumutătorilorü ala-grosa, drepturile marinarilorü pentru simbria lorü și cheltuelile ce s'a făcutü in vremea călătoriei. (Co. Fr. 386).

546. Întemplându-se a sē opri corabia din partea vre unei puteri, asiguratulü este datorü a face acēsta asigurătorului cunoscutü formalicesce, in sorocü de trei zile de la primirea vestirei.—Părăsirea lucrurilorü oprite se pöte face numai după unü sorocü de șase luni, după formula încunosciiñare a opririi, de s'a făcutü pe mările Europei, pe marea Mediterană, sēu pe marea Baltică;—după soroculü de unü anü, de s'a săvrișitü oprirea in țeri mai depärtate.—Aceste soröce începü a se socoti din ziua in care s'a făcutü cunoscută oprirea.—Dacă mărfurile cele oprite vorü fi supuse la stricăciune, soröcele mai susü șise se scadü la o lună și jumătate pentru întemplantarea cea d'ântei, și la trei luni pentru cea de a doua. (Co. Fr. 387).

547. In cingerea soröcelorü însemnate in Art. de mai susü, asigurașii sunt datorü a pune totă silința ce le e prin putință ca sē dobîndescă slobodirea lucrurilorü oprite.—Iar asigurătorii vorü putea, ori dinpreună cu asigurașii ori deosebitü in partele, sē întrebuințe toate mijlocele spre același sfirșitü. (Co. Fr. 388).

548. Părăsirea cu cuvëntü că corabia nu este in stare de plutire, nu se pöte face, cândü corabia inomolită pe prunturi și sfărämata

se p^ote r^edica, drege și aduce în stare de a 'și urma drumul^u s^eu către locul^u orânduit^u ei.—La ac^estă int^emplare, assiguratul^u păstr^edă dreptul^u de a se poruⁱ înpotriva assigurat^orilor^u spre a cere cheltuelile și stric^aciunile pricinuite din înomolirea corăbiei (Co, Fr. 389).

549. Dacă corabia s'a declarat^u în stare de neplutire, assiguratul^u pe pov^oră e dator^u a face ac^esta cunoscută assigurat^orilor^u în soroc^u de trei zile de la primirea aceștiⁱ vestiri. (Co. Fr. 390).

550. Căpitanul^u e dator^u, la o asemenea int^emplare, a și pune totă silința spre a găsi o alta corabie ca să transportede mărfurile la locul^u cel hotărât^u. (Co. Fr. 391).

551. Primejdile mărfurilor^u încarcate în altă corabie sunt pe s^ema assigurat^orilor^u la int^emplarea pomenită în art. de mai sus^u, pînă la sosirea și descărcarea lor^u (Co. Fr. 392).

552. Assigurat^orilor^u, osebit^u de ac^esta, este dator^u a plăti stric^aciunile, cheltuelile descărcării, ale magazinărei, ale reîncărcării, adausul^u chiriei, și t^ote cele-l-alte cheltueli ce se voru fi făcut pentru scăparea mărfurilor^u, până la împlinirea sumei assigurate. (Co. Fr. 393).

553. Când^u, în sorocéle hotărâte prin art. 546, căpitanul^u n'a putut^u găsi altă corabie ca să reîncarce mărfurile, și să le aducă la locul^u orânduirei lor^u, atunci assiguratul^u p^ote se facă pără-sire. (Co. Fr. 394).

554. Int^emplându-se a se prinde corabia, assiguratul^u, de n'a putut^u însciința de ac^esta pe assigurat^orilor^u, p^ote să rescumpere lucrurile fără a mai aștepta ordinul^u s^eu.—Assiguratul^u este dator^u a încunosciiⁿța formal^u assigurat^orilor^u învoirea ce va fi făcut^u pentru rescump^erare, îndată ce va avea mijl^oce. (Co. Fr. 395).

555. Assigurat^orilor^u p^ote alege de a priimi, pe s^ema sa, învoirea ce va fi făcut^u, s^eu de a se lepăda de dinsa, și se îndator^edă a face assiguratul^u cunoscută alegerea sa în soroc^u de douăzeci și patru c^esuri după formală încunosciiⁿțare a învoirei.—De va declara că primesce învoirea pe s^ema sa, e dator^u a contribui fără zăbavă, la plata rescumpărării după cuprinderea înscrisului de învoială, și după analogia părții assigurate de dinsul^u, neîncetându de a fi respun^dător^u pentru următ^orele primejduri ale călătoriei, întocmai după cuprinderea contractului de assignare.—Iar de va declara că se lepădă de folosul^u învoiei, e dator^u a plăti summa assigurată, fără a putea să facă vre o pretenție asupra lucrurilor rescumperate.—Când^u assiguratul^u, în sorocul^u de mai sus^u, n'a făcut^u cunoscută alegerea sa, se socotește că s'a lepădat^u de folosul^u învoiei. (Co. Fr. 396).

TITLUL XI.

Pentru stricâciuni.

556. Tóte cheltueelele estraordinare, făcute pentru corabie și mărfuri, pentru amândouă împreună, séu pentru fie-care în parte, tótă paguba ce se întemplă corâbiei și mărfurilor, de la încârcarea lor, și pereere până la întórcerea și descârcarea lor,—se socotesc stricâciuni. (Co. Fr. 597).

557. Nemijlocindú între tóte părțile tocmeii speciale pentru fie-care lucru în parte, atucú stricâciunile se regulédă după dispozițiile urmátore. (Co. Fr. 398).

558. Stricâciunile suntú de două feluri, adică stricâciuni d'avâlmășesci, și stricâciuni simple séu particulare. (Co. Fr. 399).

559. Stricâciuni d'avâlmășesci sunt:—1. lucrurile date prin învoială și pentru rescumpărarea corâbiei și a mărfurilor;—2. lucrurile cele aruncate în mare;—3. otgónele séu catarturile rupte ori tâiate;—4. ancorele și cele-l-alte lucruri pârășite pentru isbâvirea obștescă;—5. pagubile și stricâciunile ce din aruncare s'au pricinuitú mărfurilor remase în corabie;—6. căutarea ranelorú și hrana marinarilorú râniți, apărândú corabia; simbriile și hrana marinarilorú în vremea oprelei, cândú corabia e oprită în călătoria ei din porunca vre unei puteri, și în vremea dregerei pentru stricâciunile suferite de bună voiă spre isbâvirea obștescă, dacă corabia este închiriată cu luna;—7. cheltuelile descârcării spre ușurarea corâbiei și întrarea ei în vre unú portú séu rêu, cândú corabia este silită lá acésta din pricina vre unei furtuni ori a vre unei góne de către vrâjmași;—8. cheltuelile făcute ca să dea iarăși pe apă corabia înomolită spre a o scâpa de tótala perdanie, ori deprindere;—și de obște, pagubele suferite de bună voiă și cheltuelile făcute după chibsuiri, rădemate pe cuvinte destoinice pentru folosulú și obștesca scâpare a corâbiei și a mărfurilor, de la încârcarea și purcederea lorú până la întórcere și descârcare. (Co. Fr. 400).

560. Stricâciunile d'avâlmășesci privescú, după analogie, pe séma mărfurilorú și pe jumátatea prețului corâbiei și a chiriei. (Co. Fr. 401).

561. Prețulú mărfurilorú se hotărâsce după prețuirea lorú la loculú descârcării. (Co. Fr. 402).

562. Stricâciuni particulare sunt: 1. stricâciunea ce se întemplă mărfurilorú din însuși metehna lorú din furtună, prindere, naufrângere și înnomohre; 2. cheltuelile făcute spre a le scâpa;—3. perdania otgónelorú, a ancorelorú, a pândelorú, a catarturilorú, și a

fringhiiloră, pricinuită din furtună șeu altă întemplantare de mare;— chieltuellile isvorite din ori ce poposire pricinuită seă din întemplantăre perdere a ăiseloră lucruri, seă din trebuința de a se aprovisiona, ori de a drege corabia la întemplantare de a lua apă; — 4 hrana și simbria marinariloră în vremea oprelei, cândă se opresce pe drumă corabia din porunca vre unei puteri, și pe vremea în care e silită căpitanulă a drege corabia, de este închiriată pe călătorie;—5. hrana și simbria marinariloră pe vremea carantinei, fie corabia închiriată pe călătorie seă cu luna; și de obște, chieltuellile făcute și paguba suferită numai pentru corabie, seă numai pentru mărfuri, de la încărcare și purcedere până la întărcere și descărcare. (Co. Fr. 403).

563. Stricăciunile cele particulare privescă pe seăma proprietarului lucrului ce a cercatū vătămăre, ori a pricinuitū, chieltuială și se plătescū totū de dănsulă. (Co. Fr. 404).

564. Stricăciunile pricinuite mărfuriloră din pricină că căpitanulă n'a închisū bine ușile podelei, n'a priponitū bine corabia, n'a datū frângiū bune pentru încărcarea și descărcarea mărfuriloră, și din pricina tuturoră celoră-l-alte întemplantari ce vinū din neingrijirea căpitanului; ori a echipagiului, sunt asemenea stricăciuni particulare ce privescă pe seăma proprietarului mărfuriloră, și pentru cari acestă pôte a se porni prin judecată împotriva căpitanului, a corăbiei, și a chiriei. (Co. Fr. 405).

565. Plata de căleuăie, de edecū, de cărmă spre a înlesni intrarea în vaduri de mare ori în riuri, ori spre a esi dintr'acesta, tacsă de luarea voiei de drumă, de visitație, de raporturi, tacsă pentru burie gôle și ori ce alte semne se pună asupra stânceloră și a prunturiloră pentru apărrarea corăbiiloră de primejdie, tacsă de ancoragiū, și ori ce alte tacsă de navigație, nu se socotescū stricăciuni, ci sunt simple chieltuellile privitôre pe seăma corăbiei. (Co. Fr. 406).

566. Întemplantându-se a se isbi două corăbii, dacă acea isbire s'a pricinuită din vre-o nebiruită întemplantare, stricăciunea privesce pe seăma corăbiei ce a cercat'ă, fără a putē să cērē vre o despăgubire; — de s'a întemplantū isbirea corăbiiloră din greșiala unuia din căpitanii loră, plătesce paguba celū ce a pricinuit'ă; — de va li îndoiială asupra pricinei isbirei, paguba se va plăti de o potrivă de corăbiile cari o vorū fi făutū și o vorū fi cercat'ă. La aceste din urmă două întemplantari, prețuirea pagubei se face de oamenii cu sciință. (Co. Fr. 407).

567. O cerere pentru stricăciuni nu este priimită, dacă stricăciunea d'avalmășiască nu covârșasce unulă la sută din prețulă co-

răbiei și ală mărfurilor împreună, și dacă stricăciunea particulară nu covârșiasce asemenea unulă la sută din prețulă lucrului vătămătu. (Co. Fr. 408).

568. Dispoziția contractului cuprindețore de dicerile: *apărată de stricăciune*: apăară pe asigurătoră de tóte stricăciunile atâtă d'avălmășescă câtă și particulare, afară numai de întemplantările ce daă dreptă de părăsire; și la aceste întemplantări, asigurații aă dreptulă de a alege oră să facă părăsirea, oră să se pornescă pentru cererea de stricăciuni. (Co. Fr. 409).

TITLULĂ XII.

Pentru aruncarea mărfuriloră și pentru contribuire (cisluire).

569. Dacă căpitanulă, din furtună, oră din gónă vrăjmășiască, se vede silită a arunca în mare, pentru isbăvirea corăbiei o parte din povóra sa, a tăia catarturile, seú a năpusti ancorele sale, se sfătuesce mai înainte cu cei interesați la povóră aflători în corăbie, și cu fruntașii echipagiului. — De voră fi părerile împărțite, se va urma dupe părăsirea căpitanului și a echipagiului corăbiei. (Co. Fr. 410).

570. Ânteiă se aruncă lucrurile cele mai puțină trebuincióse, cele mai grele și de mai puțină preță, și apoi mărfurile cele după podéla ântéia a corăbiei, după alegerea căpitanului, și după părăsirea fruntașiloră echipagiului. (Co. Fr. 411).

571. Căpitanulă este datoră, îndată ce va găsi prilejă și va avea înlesnire, se asternă înscrisă acéstă chibđuire. — Acea chibđuire va cuprinde:—pricinile, din cari s'a hotărită aruncarea, — lucrurile ce s'aă aruncată oră s'a vătămătu. — Va avea iscălitura chibđuiriloră și va arăta cuvintele pentru cari împotrivorii n'aă voită să iscălěscă. — Acéstă chibđuire se va trece în registrulă corăbiei. (Co. Fr. 412).

572. La celă d'ânteiă portă, în care va poposi corăbia, căpitanulă este datoră, în sorocă de două-đeci și patru césuri după sosirea sa, a supune la adevierea Tribunalului seú a Dregătoriei locale întemplantările cuprinse în actulă de chibđuire trecută în registru. (Co. Fr. 413).

573. Alegerea perđaniiloră și a pagubiloră se face la loculă descărcării corăbiei, dupe silința căpitanului și prin ómenă cu sciință; — acești din urmă se orânduescă de către tribunalulă de comerciú, de se face descărcarea în vre ună portă ală României. — Iar unde nu va fi tribunală de comerciú, acei ómenă cu sciință

se orânduiesc de către Tribunalul local, ori în lipsa acestuia, de către Dregătoria locală. — Cândă se face descărcare în vre ună portă străină, se orânduiesc de agentul țerei, și nefiindă asemenea agentă, de Dregătoria locală. — Acești oameni cu știință facă jurământă mai înainte de a începe lucrările loră. (Co. Fr. 414).

574. Mărfurile ce s'au aruncată în mare, se prețuescă dupe prețul curgătoră la loculă descărcărei; calitatea loră se dovedesce prin înfățișarea cârțuliilor de încărcare, și a facturiloră, de voră fi. (Co. Fr. 415).

575. Omenii cu știință rânduiți dupe cuprinderea articolului de mai susă facă împărțirea perđaniilor și a pagubilor. — Împărțirea se pune în lucrare de agentul țerei, iar de nu va fi, de ori ce locală judecătorie competentă. (Cp. Fr. 416).

576. Împărțirea pentru plata perđaniilor și a pagubilor se face asupra lucrurilor aruncate în mare și scăpate, și pe jumătatea din prețul corăbiei și ală chiriei după analogia prețului loră la loculă descărcărei (Co. Fr. 417).

577. Dacă calitatea mărfuriloră s'a plăsmuită prin cârțulia de încărcare, și mărfurile se găsescă de ună preță mai mare, atunci ele contribuescă după adevărata loră prețuire, de aș scăpată. — Mărfurile perdute se plătescă după calitatea numită în cârțulia de încărcare. — Cândă mărfurile declarate sunt de o calitate mai de josă de câtă cea însemnată în cârțulie, atunci mărfurile scăpate contribuescă după calitatea cuprinsă în cârțulia de încărcare; — iar de s'au aruncată în mare ori s'au stricată, se plătescu dnă prețul loră (Co. Fr. 418).

578. Munițiile de resboiă, de hrană și străile de înbracaminte a omeniloră echipagiului nu se supună la contribuția aruncărei; prețul celoră ce se voră fi aruncată se va plăti prin contribuire din tôte cele-l-alte lucruri. (Co. Fr. 419).

579. Lucrurile ce nu se cuprindă în cârțulia de încărcare se în declarația căpitanului, de se voră fi aruncată, nu se plătescă; iar de aș scăpată, contribuescă. (Co. Fr. 420).

580. Lucrurile încărcate pe podéla corăbiei contribuescă, de a scăpată. — De s'au aruncată în mare, ori s'au stricată prin aruncare, atunci proprietarul loră nu este primită a face cerere de a le supune la contribuire; pôte înse a se porni cu cerere numai înoptriva căpitanului. (Co. Fr. 421).

581. Contribuirea pentru paguba pricinuită corăbiei se face numai cândă acea pagubă s'a făcută spre a înlesni aruncarea. (Co. Fr. 422).

582. Dacă aruncarea nu izbăvesce corabia, nu se va face nici o

contribuire;—mărfurile scăpate nu sunt nici de cum supuse la plata nici la despăgubirea celorlă aruncate în mare séu vătămate. (Co. Fr. 423).

583. Dacă, după aruncare, scapă corabia, și urmânduși drumul, se prăpădesce,—atunci lucrurile scăpate contribuescú la aruncarea după prețuirea loră în starea, în care se află, scăđându-se cheltuelile ce s'aú făcutú pentru scăparea loră (Co. Fr. 424).

584. Lucrurile aruncate în mare nu contribuescú la nici o întemplantare, la plata pagubiloră ce se vorú fi întemplantú, în urma aruncărei, la mărfurile scăpate.—Mărfurile nu contribuescú nici de cum la plata corăbiei perdue, séu ajunsă în stare de a nu mai putea pluti (Co. Fr. 425).

585. Dacă, în puterea unei chibđuiră, s'a spartú corabia la unú locú spre a sé scóte dintr'insa mărfurile, atunci acestea contribuescú la cheltuelile dregerei stricăciunei pricnuite corăbiei (Co. Fr. 426).

586. Întemplantuse a se perde din mărfurile puse în bărci spre a ușura corabia la intrarea ei în vre un portú séu în vre unú riú, împărțirea se face pe corabié și pe totă povóra.—Iar de va peri corabia cu rămășița poverei sale, atunci nu se face nici o împărțire pe mărfurile, puse în bărcile ușurătore, de și acestea sosescú cu norocire. (Co. Fr. 427).

587. La tóte întemplantările aci mai susú arătate, căpitanulú și echipagiulú corăbiei aú privegiú asupra mărfuriloră séu a prețului lor pentru totalulú costului contribuirei. (Co. Fr. 428).

588. Dacă, după împărțire, aú găsitú proprietariá lucrurile cele aruncate în mare, atunci ei sunt datorá a întorce căpitanului și celorlă interesatá ceia ce au primitú din contribuire, scăđându-se însé pagubile pricinuite prin aruncare, și cheltuelile făcute pentru găsierea loră. (Co. Fr. 429).

TITLULŪ XIII.

Pentru prescripții:

589. Căpitanulú nu póte dobândi proprietatea corăbiei prin prescriție. (Co. Fr. 430).

590. Cererea pentru părăsire este supusă la prescriția hotărâtă prin articolulú 532. (Co. Fr. 431).

591. Oră-ce cerere isvorită dintr'unú contractú ala-grosa, oră dintr'unú contractú de asigurare, are prescripție de cincă ani, socotinduse de la data contractului. (Co. Fr. 432).

592. Sunt supuse la prescripție:—tôte cererile pentru plata de chirie, de corabie, pentru simbriile slujbașilor, a marinarilor și altor oameni ai echipagiului, în curgere de unu anu după săvîrșirea călătoriei; — pentru hrana dată marinarilor cu ordinul căpitanului, într'unu anu după predarea hranei; pentru dări de che-
restea și de alte materialuri trebuincioase la clădirea corăbiei, pentru căpuirea și provisionarea ei cu cele spre hrană, într'unu anu după darea lor;—pentru plata lucrătorilor și pentru lucrurile făcute, într'unu anu după primirea lucrurilor; — ori-ce cerere pentru predarea mărfurilor, într'unu anu după sosirea corăbiei. (Co. Fr. 433).

593. Prescripția nu'și are locul, candu e la mijlocu zapisu ori sub iscălitură înparte, ori adeveritū, închiere de socotélă iscălită, séu cerere făcută prin judecată. (Co. Fr. 434).

TITLULŪ XIV.

Cuvinte de neprimirea unorū cererū la judecata.

594. Sunt neprimite: — tôte cererile înpotriva căpitanului și asigurătorilor pentru paguba pricinuită mărfei, de s'a primitū marfa fără protestū; — tôte cererile pornite, înpotriva chiriașului pentru stricăciuni, dacă căpitanul a predatū mărfurile și a primitū chiria sa fără a se face protestū înpotriva lui; — tôte cererile atingătoare de despăgubire pentru pagubile pricinuite prin izbirea corăbiei cu alta într'unu locū, unde căpitanul a pututū s'și face reclamația și n'a făcut'o. (Co. Fr. 435).

595. Aceste protesturi și reclamații nu au nici o tărie, de nu s'a înconoscinițiatū formalū protivnicilorū în sorocū de două-đeci și patru césuri, și dacă, în curgere de o lună de la data lorū, nu s'a făcutū cerere prin judecată. (Co. Fr. 436).

Procedura Cod. Comercială.⁽¹⁾

PARTEA I.

PROCEDURA

Pentru judecătorii de comerț.

Art. 1. Ori-ce jalbă prin care se pornesce piră împotriva cuiva, trebuie să cuprindă cererea jăluitarului, mijlocele prin cari o dovedesce, să fie iscălită de dînsul, seú de scriitor, de nu va sci carte, seú de vechilul ce'lú orânduesce în această pricină, care va înfățișa vechiletú adevéritú de vre o dregătorie; va arăta locuința jăluitarului, precum și locul hălăduirei, porecla și meseria pârítului.

2. Pentru tóte jelibile ce se daú la judecătorii comerciale, se vorú pădi dispozițiile legiuite prin art. 247 prin §§. 1, 3, 4 și partea 1-iú a paragrafului 5, de la art. 248, precum și glásuirea art. 249, și 250 din Regulamentulú organicú.

3. Cândú pîrátulú nu va avea hălăduirea sa în cuprinsulú județului unde judecătoria comercială se află aședată, Preșidentulú 'i va trámite rávașú de sorocú, prin mijlocirea ocármuirei locului în care se va afla. Ocármuitorulú este datorú, chiarú în ziua ce primesce citația, să o trámítă în primirea chematului.

4. Se vorú pădi pentru citații dispozițiile art. 248 din Regulamentulú organicú cuprinse în §§. 1, 3 și 4; iar pricinile comerciale fiindú de fire mai grabnică, Preșidentulú va putea să hotárasecá unú sorocú mai scurtú, dupe trebuință.

5. Asupra înfățișarei, de se va cere sorocú de pregătire, acelú

(1) Procedura Codicelui de Comerț se compune atátú din nisce anexe, cari erau alăturate pe lingă edițiunea din 1840, câtú și din mai multe articole din Regulamentulú Organicú și alte legi posterioare. Noi publicám tóte dispozițiile diferitelorú legi, relative la această procedurá, urmándú, pe eátú ș'a pututú, ordinea materieler dia edițiunea dia 1840.

sorocă se va mărgini dupe găsierea cu cale a judecătoriei, luându-se și măsurile priincioase dupe felulă înprejiurăriloră.

6. Partea interessata în vre o pricină commercială va putea, în urma jâlbei pentru sorocire și chiară înaintea hotărârei, să cêră a se pune secuestru asupra averei protivnicului sêu, cu chipulă arâtată mai josă.

7. Secuestrantulă, prin jalba sa de sesuestru, va arâta loculă hălăduinței sale și ală protivnicului sêu; pe ce anume înțelege a se pune secuestru, unde se află lucrurile pe cari voesce a pune secuestru; summa pentru care cere secuestru; va alătura destoinică cheșeșie, sêu va depune zălogă, și va numêra lei 20, tacsă publicăției secuesrtului.

8. Secuestrantulă și cheșășulă sêu sunt respunșetori solidari pentru temeinicia secuestrului; judecătoriai sunt respunșetori pentru destoinicia asigurărei ce aă primită.

9. Jalba de cerere de secuestru, Presidentulă judecătoriei, chiar în ziua primirei sale, saă multă a doua-și, o va supune în chibșuirea judecătoriei, care, în aceiași și, se va îndeletnici întru cercetarea cererei. Voră fi față la cercetare atâtă secuestrantulă câtă și cheșășulă sêu, de va avea, sêu vechilulă din partele, cu împuterniciri adeverate de vre o Dregătorie. Jalba de cerere de secuestru se va încunosciița secuestratului cu o și celă puțină mai înainte de a se pune secuestru. Judecătoria cercetândă cererea de secuestru, nu va cere de la secuestrantă să dovedescă ființa datoriei pentru care cere secuestru.

10. Pentru tôte chibșuirile judecătoriei asupra cererei de secuestru, se voră așterne jurnaluri cu tôte cerutele formalități.

11. Chiar în ziua cândă se va închiea jurnală prin care se va primi cererea de secuestru, Presidentulă va scrie autorității competente să înfiinșe cerutulă secuestru, dacă lucrurile asupra căroră se cere a se pune secuestru se află în judeșă osebită de acela unde este aședată judecătoria care a primită cererea de secuestru, Presidentulă va scrie, pentru înfiinșarea acelu secuestru, către ocârnuirea locală. Acela către care se scrie a pune ună secuestru, este datoră să'lă înfiinșe chiar în ziua cândă primesce asemenea vestire, sêu multă adouă-și, dacă lucru ce se secuestrêșă se află în residența sa; 'lă va înfiinșă în două-deci și patru de cêsuri, dacă loculă residenței sale este depărtată, cu șese cêsuri, de loculă unde se află lucrurile ce se secuestrêșe, sêu în de atâtea ori câte 24 de cêsuri de câte ori acele două locuri se află depărtate câte șese cêsuri unulă de altulă. Ori-ce reclamație s'ar ivi din partea ori-cârnuia împotriva secuestrului, nu va opri din lu-

crarea sa pe slujbaşul însărcinat cu ală înfiinţă; va fi însă datoră ca fără zăbavă să facă această împregiurare cunoscută judecătoriei unde s'a făcută cererea de secestru; Presidentul fără zăbavă va vesti acesta secestrantului.

12. Pentru ori-ce abatere în ceia ce se atinge de sorocul în care Presidentul, cei-l-alti judecători şi slujbaşul însărcinat cu înfiinţarea secestrului, au să facă lucrările ce asupra secestrului li se prescrie, acestia sunt răspundători cu dintr'oloră către partea interesată, cându dintr'acesta i s'ar întâmpla pagubă.

13. Pentru citaţiile ce s'au dată întăiaşi-dată prin ocârmuire, dacă atâtă partea prigonitoare câtă şi nimene din cel orânduiţi de pravilă a primi citaţia în lipsa sa, nu voră să o primescă, seă să iscălescă în condică, slujbaşul ocârmuirei, fără cea mai mică zăbadă, va face cunoscută această împrejurare aceluia celă a trămisă cu citaţia, care va trămite împreună cu dînsul ună altă orânduită spre a o da iarăşi aceluia ce se împotrivea să o primescă. La de iznăvă împotrivire din partei, amândoi slujbaşii ocârmuirei, seă sub-ocârmuirei, voră iscăli, în condică, arătându împregiurarea şi pricina împotrivirei; ocârmuirea îndată va face cunoscută Tribunalului de comeră urmare sa.

14. După împlinirea formelor prescrie prin §. 3 şi 4 de la art. 250 din Regulamentul organică şi aceloră prescrie prin art. 13 şi 16 din Procedura comercială, acela către care era trămisă citaţia, se va socoti că a primit'o.

15. Cându în pricină maritime se află prigonitori ce nu au hălduire statornică, dacă corabia stă gata să pornescă, Presidentul va putea să sorocescă pricina chiar în ziua în care primesce jalba.

16. Citaţia ce se dă în corabie celoră ce suntă să pornescă cu dînsa este temeinică.—Chiematulă este datoră să iscălescă de primire în condică slujbaşului, — În lipsa lui, citaţia se va da căpitanului seă celui mai însemnată după dînsul, care va iscăli în condică şi va fi datoră a o da chiematulă cu luare de adeverinţă Dacă nici chiematulă, nici cel orânduiţi după pravilă a primi citaţia în lipsa sa, nu voră voi seă o primescă, slujbaşul împreună cu ună martură voră arăta în condică, sub a loră iscălitură, împrejurarea şi pricina neprimirei, şi citaţia se va lipi pe corabie, arătându-se într'însa anulă, luna şi ziua afişărei sub iscălitura slujbaşului şi a marturului.

17. Jaluatorulă pôte, după alegerea sa, seă tragă pe pirătă la judecătoră în ţinutulă căria se află hălduirea pirăului, ori la aceia în ţinutulă căria s'a făcută tocmela seă s'a dată marfa. În

pricinii de tovărășie, câtă vreme ea este în ființă, pîritul se va trage la judecătoria în ținutulul căria se află aședată. În pricinii de falimentul, la judecătoria în ținutululul căria este hălăduirea falimentului. Falimentulul fiindu făcutul de vre o tovărășie, tovarășii se vorul trage la judecătoria în ținutululul căria se află casa tovarășescă, oril aședemintulul lorul de tovărășie, seul unulul dintr'acele aședeminte, de vorul fi mai multe. În pricinii de cheđășie, pîratulul se va trage la judecătoria unde se judecă pricina principală. Dacă acea pricină va fi luatul izbrănire prin dare de hotărare, chieđășul se va trage la judecătoria, în ținutululul căria va fi datul chieđășia, seul se va fi afindul cu hălăduirea. Tovărășile, în câtă vreme se vorul afla în ființă, se vorul trage în persóna directorilorul ei, la judecătoria în ținutululul căria ea este aședată, seul unde nnulul din directori va avea hălăduirea sa, oril neavandul vre unul aședemintulul nici directorulul, se va trage în persóna vre unuia din tovarăși la judecătoria unde elul va arăta hălăduirea. Unirea creditorilorul se va trage în persóna sindicilorul, la judecătoria unde 'șil vorul avea hălăduirea. Străinil ce nu aul hălăduire cunoscută în țerra Romănescă, se vorul trage la judecătoria în ținutululul căria ei se află cu șederea.

18. Nici o sorocire nu se va face în zile de praznice legiuite, afară numai cândul judecătoria o va găsi de cuviință prin inchiere de jurnalul.

19. La ziua însemnată în citația, prigonitoril sunt datoril a se infăția, seul însușil, seul prin vechilil inputernicilul chiarul în pricina de prigonire. — Dacă prigonitoril înțelegul că vechilil lorul aul puterea de a da izbrănire pricinilul prin înpăciuire, vorul arăta și acésta cu deslușire în vechiletul.

20. Dacă prigonitoril se infățiază la ziua sorocită, însă asupra pricinilul uu se dă hotărare, prigonitorea parte ce nu va fi ședătore în orașulul aședărel judecătoreilul, va fi datore, infățiașandu-se, se arăte pe unulul din locuitoril statornicilul într'acelul orașul, care se va însărcina, prin înscrisul iscălitul de amândoil, a priimil în lipsa acil prigonitore părtil, tôte chărtille câtel vorul privi la acil prigonitore parte, și care îndreptandul-se la acea gazdă se vorul socotil întocmai ca cândul ar fi îndreptate către însușil acea parte. Acésta se va arăta în jurnalulul inchiatulul asupra pricinilul.

21. Dacă judecătoria nu are cădere a judeca o prigonire ce nu va fi de fire comercială, o va trāmite a se judeca de către judecătoria competentă, de și prigonitoril n'ar face o asemenea cerere. La oril ce altă întemplare ar voi prigonitoril să tīgăduiască căderea

Tribunalului de a'î judeca, asemenea propunerii le potû face numai până a nu intra ei în desbatere asupra pricinii.

22. Judecătoria, de nu va primi propunerea ce s'a făcutû, cum că nu are cădere să judece prigonirea, va putea, prin aceeași carte de judecată, să hotărască și asupra acestei propunerii și asupra prigonirei, însă prin dispoziții osebite una de alta. Dispoziția asupra căderii va putea, la orî ce înpregurare, să fie atacată prin apelație.

23. Dacă înscrisul înfățișiatû la judecătoria se va tăgădui seû se va defăima de minciunosû, acea tagă seû defăimare se va judeca de Tribunalul comercialû; iar de se va aduce înpotriva aceluî înscrisû pîră de plăzmuire înpotriva culva anume, judecătoria supuindû pe pîrășû a da înscrisû că stăruiesce a se cerceta pîra sa cu chipû criminalû, o va înainta la judecătoria competentă, și până a se da hotărârea de acolo, va conteni cercetarea prigonirei principale.

24. Pîra de viclenie adusă de cine-va asupra tovarasului seû, se va cerceta de Tribunalul comercialû, care dovedindu lû în adevărû de viclenû, lû va trâmite la Tribunalul corecționalû spre a i se hotărâ pedepsa ce i se cuvine.

25. Prigonitorii potû se nu primescă ale cerceta socotelile și catastișele pe neguțiatorii alesi și orânduiți de către judecătoria, pentru aceluși pricinî pentru care potû se nu primescă nici pe judecătoria se judece prigonirea dintre dînșii. Acesta însă o potû face numai în sorocû de cincî zile dela închierea jurnalului prin care s'a hotărâtû alegerea și orânduirea aceluî neguțiatori socotinduse și ziua închierii aceluî jurnalû. În acestû sorocû prigonitorii sunt datorî se 'si dovedescă pricina pentru care nu primescû pe acei neguțiatori. Peste acestû sorocû nu vorû mai fi ascultați.

26. Neguțiatorii cei orânduiți seû alesi, potrivitû cu glăsuirea Art. 310 din Regulamentulû organicû, ca se se facă ceia ce acolo se dice, sunt datorî se primescă acestă sarcină.

27. Prigonitori, potû alege și obraze ce nu sunt neguțiatori, ca se le cerceteșie socotelile și catastișele.

28. Nimine nu se va putea orândui seû alege socotitorû, potrivitû cu glăsuirea Art. 310 din Regulamentulû organicû și 26—27 din Procedura comercială, în mai multû de trei pricinî într'unû anû.

29. Socotitorii nu potû se se lepede de sarcina pusă asupra-le, fără numai de vorû dovedi că sunt se purcedê unde-va pentru vre-o pricină neapărată, neputându-se anâna călătoria fără vătă-

mare, și fiindu siliți să zăbovescă mai multu de o lună; de li se va întempla vre-o bôlă ce nu se pôte tămădui, séu de voru dovedi că li s'au întemplată trebî neapărate, din pricina căroră nu se potū indeletnici aiurea fără vătămăre.

30. Socotitorii voru hotări prin jurnalū în ce locū sunt a se aduna și ziua infățisărei, și voru vesti despre acésta pe prigonitorii, chiamându'i a veni cu tôte înscrisurile doveditoare. Prigonitorii sunt datorii a da adeveriția de primirea vestirei ce li s'a făcutū. Dacă la infățisare nu se va putea isprăvi așternerea socotelilor, prin jurnalū iscălitū de dinșii cu létu, lună și di, închiatū înaintea prigonitorilor, voru hotărâ ziua infățisării. În jurnalū se va dice ce s'a lucratū și pentru ce s'a amănatū prisosulū lucrării. Prigonitorii voru arăta, sub alelorū iscălituri, de li s'a cititū jurnalulū. Dacă prigonitorii séu vreunulū din prigonitori, dupe vestirea ce li s'a făcutū, nu voru veni la ziua sorocită, socotitorii voru face cunoscută acésta Presidentulū judecătoriei, care prin citație va chema pe prigonitori ca în sorocū de dece zile se se arăte la socotitorii. Dacă vre unulū din prigonitori nu se va arăta la socotitorii, nici la ziua hotărâtă prin citație, nici la ziua hotărâtă prin jurnalū la infățisare, atunci socotitorii voru așterne socotelile numai pe temeulū documentelorū infățisate, față numai cu partea ce nu va fi dositū.

31. După ce se va primi la judecătorie raportulū socotitorilor, Presidentulū va soroci pe prigonitori spre infățisare.

32. În pricină comercială nu se voru face două sorociri, ci numai una.

33. Dacă la ziua sorocită jăluitarulū nu se arată séu nu stăruesce, Tribunalulū va judeca pricina în lipsă, și va apăra pe pîrătū de cererea protivniculū séu. Dacă la aceiași di pîrătulū va dosi, judecându-se asemenea pricină în lipsă, se va priimi cererea jăluitarulū, de se va găsi dréptă și bine dovedită.

34. Hotărârea Tribunalulū dată în lipsă se va putea pune în lucrare numai până la opoșiția osînditulū, și numai de a doua di de cândū se va fi datū hotărârea în primirea acestuia. În jalba prin care jăluitarulū va cere a se pune în lucrare acea hotărâre potrivitū cu glăsuirea Art. 313 din Regulamentulū organicū, este datorū să facē cunoscută alegerea sa de hălăduire în orașulū aședărei judecătoriei ce a judecatū pricina în lipsa, de nu va avea hălăduirea sa acolo; să arăte cine este chețașulū și unde se află hălăduitū; séu de pune zalogū, ce anume dălogesce, și dălogulū fiindū lucru nemișcătorū, va arăta unde este aședatū.

35. Nici o opoșiție nu se va primi peste optū zile din ziua în care

se va fi pusă în lucrare hotărârea dată în lipsă, cuprinzându-se și acea zi precum și ziua opoziției.—Dacă oposantul nu este hălăduitorul județului așezării judecătorești, atunci, peste sorocul de opt zile va avea câte patru zile slobode pentru fiă-care județ prin care trebuie să treacă ca să ajungă în județul așezării judecătorești. Dar, și când se va amâna punerea în lucrare a hotărârei, iarăși nu poate fi primită nici o opoziție dacă acela în lipsa căruia s'a dat hotărârea, a lăsat să treacă două luni din ziua primirii hotărârei, fără să dea jalbă de opoziție la judecătoria ce a judecat pricina principală.—Hotărârea judecătorești se socotesc pusă în lucrare, cându, pe temeiul acelei hotărâri, osînditul se pune la închisoare, ori se pune sequestru pe averea sa cea miscătoare sau nemișcătoare (punerea sequestrului se socotesc la această înpregiurare din ziua publicației sale prin gazeta oficială), ori s'a vîndut averea sa miscătoare, ori s'a făcut vre o lucrare din care se vedește curată că dositorul a cunoscut hotărârea.

36. Jalba de opoziție va cuprinde pricinile ce au oprit pe oposant de a se înfățișa la ziua sorocită, și alegerea sa de hălăduire în orașul așezării judecătorești ce a judecat pricina în lipsă, dacă hălăduirea sa va fi aiurea, sub osînda de a nu se ținea în seamă opoziția.

37. Presidentul, fără zăbavă, va soroci pe oposant, ca în sorocul cel mult de cinci zile de la ziua primirii jalbei de opoziție, să vie în judecată și față cu potrivnicul său, căruia împreună cu cuitanța i se va trimite și copie după jalba de opoziție, să dovedească pricinile bine-cuvîntate ce l'au oprit de a veni la ziua sorocirei. — La acest soroc oposantul este dator să înfățișeze dovedile sau marturiile ce i va fi avîndu întru acesta. Marturiile înscrise, fără a fi marturiile de față, nu vor fi primite, afară numai dacă acele marturiile vor fi luate de vre o judecătorie din fața locului, potrivit cu glăsuirea art. 33 de fața 97 din pravila țerei. Preste acel soroc, nu se va mai da oposantului nici un soroc sub nici un fel de pricinuire. — Dacă, la ziua sorocită, oposantul va dosi, sau nu va avea dovede destoinice de pricină bine-cuvîntate, hotărârea mijlocită va avea tăria ei ca cându ar fi fost dată prin judecată urmată față cu prigonitorii părți; iar dacă va dosi potrivit cu său, se va cerceta în lipsa lui destoinicia pricinilor propuse de oposant. — Asupra cererii făcute prin jalba de opoziție, se va face carte de judecată, în care se va așterne cu deslușire și pe scurt jalba de opoziție, lucrările ce se vor fi făcut, înfățișarea sau dosirea, propunerile, împotrivirile, mijlocele doveditoare și găsirea cu cale a judecătorești. Această hotărâre va fi supusă la apelație; însă, fiindu osînditoare pentru oposant, nu

va opri punerea în lucrare a hotărârii date în lipsa lui asupra pricinii.

38. Judecătoria va primi, dreptă pricinii bine-cuvântate oprite de a se înfățișa la ziua sorocită, pe cele următoare: bôlă a chie-matului, bôlă grea a soției sale și a rudelor sale până la a doua spiță, cuprindându-se și acesta; ardere a namestiilor chie-matului, séu pentru care elă este în respundere, ardere a namestiilor părinților săi, potôpe întêmplare, punere la arestă, oprire prin silnicie.

39. În sorocă de șapte zile de la ziua închierii jurnalului hotărâtoră asupra jâlbei de oposiție, hotărârea se va trece în condică și se va da copiă după dînsa la mâna prigonitoriloră. În acele șapte zile se cuprinde și ziua încheierii jurnalului, și ziua dărei copiiloră dupe hotărâre la mâna prigonitoriloră.

40. Îndată ce se va da hotărâre asupra jâlbei de oposiție, dacă acesta se va primi, judecătoria îndată va intra în de iznôvă cercetare a pricinii principale.

41. Pentru tôte înscrișele ce prigonitoriă voră da în judecată, li se va da adeverință sub iscălitura grefierului.

42. Se voră pădi întocmai dispoșițiile art. 256, 257 din Regulamentulă organică.

43. Pentru darea copiiloră de hotărâre la mâna prigonitoriloră se voră pădi întocmai dispoșițiile art. 3, 13 și 14 din această Procedură. Dacă copiile de hotărâri se dau prigonitoriloră de către grefieri, aceia voră iscăli în condică de primire cu létă, lună și zi; la întêmplare de a nu sci carte, se va arêta această împrejurare și se voră iscăli după ziua loră de altă cineva, față cu două persône care voră iscăli de marturi.

44. Oră-cine primesce, pentru sine oră pentru altulă, séu citație, séu copie de hotărâre, este datoră să însemneție în condica slujbașului anulă, luna, și ziua primirii.

45. Celă ce se va osîndi prin hotărârea judecătoriai comerciale, va avea sorocă de trei luni ca să pornescă apelație înpotri-va acelei hotărâri către Divanulă înaltă. — Acestă sorocă va începe, pentru hotărârile date prin judecată urmată față cu amândouă prigonitôrele părți, din ziua ce s'a priimit copia de hotărîre de către prigonitôră, séu de către cel orânduși a o primi pentru dînsulă în lipsa lui, séu din ziua în care acea copie s'a afișiată cândă urmédia a să afișia. Iar pentru hotărârile date în lispă, dacă osînditulă, în sorocă de optă zile de la punerea în lucrare a hotărârei, nu va face nici o oposiție, séu dacă prin hotărârea mijlocită asupra jâlbei de oposiție nu se voră primi dreptă bine-cuvântate pricinile dosirei, soroculă apelației va începe, precum mai

susă s'a disu, din ziua ce se va fi primitu copia de hotărâre dată în linsă. Dacă hotărârea dată asupra jebel de opoziție va fi spre favorul onosantului, și în urmă va fi mijlocitu hotărâre asupra pricinei principale, soroculu apelației va începe din ziua încunosciințării acestei de pre urmă hotărâri.

46. Spre a se împlini dispozițiile art. 313 din regulamentul organicu, se voru pădi regulile următoare: Presidentulu judecătoriei va trâmite către osînditu copia după jalba dată, potrivit cu glăsuirea art. 37 din acéstă Procedură, sorocindu'lu a veni spre înfățișare cu protivniculu său. La ziua sorocită, înfățișându-se prigonitorii, judecătoria, prin 'jurnalulu ce va închia, va arăta propunerile și îpotrivirile prigonitoriloru și găsierea cu cale a sa.— Dacă la ziua sorocită, celu ce a datu jalbă de a se pune în lucrare hotărârea, nu va fi următoru a veni, se va înțielege că nu votesce a o pune în lucrare până se va judeca pricina de către mai înaltă instanție, afară numai de va fi opritu de vre una din pricinile bine-cuvântate despre carii se glăsuiesce la art. 38 din acéstă Procedură. — Dacă va dosi osînditulă, fără a fi opritu precum mai susu se dice pentru jăluitoru, judecătoria va cerceta în lipsă cererea de a se pune în lucrare hotărârea, și prin jurnală înhiatū va da a sa hotărâre. — Jurnalulu va fi iscălitu de judecători cu létu, lună și di, și numerație, și se va trece prin extractu în condica procurorului; prigonitorii ce aū fostu față, și cheđasiulu, voru însemna că 'lă-a ascultatū. La închierea jurnalulu, cheđasiulu trebuie să fie față. — Ori-ce asigurare va primi judecătoria pentru punerea în lucrare a hotărârei sale, de nu se va socoti destoinică de către osînditu, rămâne în răspunderea judecătoriei. Cândū, pentru aducerea la îndeplinire a hotărârei, se va depune zălogū lucru nemışcătoru, judecătoria comercială, prin judecătoria loculu unde se află zălogū, va cerceta dacă lucrulu zălogitū este alū celui ce îlū depune, și dacă nu este supusu la vre o înpregiurare.

PARTEA II.

Pentru partea judecătorească în pricini comerciali. (1)

1. (art. 3 din legea din 10 decem. 1863) În ținuturile unde nu se

(1) Acéstă parte se află copriusă în edițiunea din 1840, afară de modifițațiunile introduse prin legi posteriori.

află Tribunalul de comerț, pricinile de natură comercială, se vor judeca de Tribunalul civil de întâia instanță, cu adjuncție de două neguțiatori, luați dupe o listă de neguțiatori, ce vor plăti cea mai mare patentă și care se va întocmi în conformitate cu dispozițiunile cuprinse în art. 305 din Regulamentul țerei românești.

2. În București, Craiova și Brâila se întocmesc Tribunalele de comerț, alcătuit fie-care din două fețe orînduite de stăpînire, din care unul va fi prezidentul, și de trei neguțiatori, aleși dintre dînșii.

La Tribunalul comercial din București vor fi și două supleanți din care unul boierul și celălalt neguțiatorul; iar la celelalte două, Craiova și Brâila, numai câte un supleant neguțiator, aleși și acestia totu dintre dînșii.(1).

3. (art. 5 din legea din 10 decem, 1863). Otâririle Tribunalului de comerț câte vor trece peste suma de lei 1500, sunt supuse la apelul către Curtea Apelativă civilă în cercul căria se va afla fie-care Tribunal.

4. Sorocul de a porni apelația la curtea apelativă împotriva otâririlor Tribunalelor date în pricină comerciale, este de trei luni, socotit din ziua primirei copiilor de otâriri de către prigonitórele părți.

5. (art. 4 din legea din 10 decem. 1863). Tribunalele de întâia instanță, în pricină comerciale, au cădere a judecă cu desăvîrșire și fără apelul pînă la suma de lei 1500.

Asemenea otâriri vor fi supuse numai la casațiune, în casurile specificate de legea organică a Curței de casațiune.(2).

6. (abrogată).

7. Neguțiatorii ce se vor orîndui pe la aceste judecătorești vor fi aleși dintre neguțiatorii pămîntenți, adică nesupuși la alte protecții streine, înțelegându-se că au acestu drept și acei neguțiatori ce au dobîndit ranguri alle țerei, și se vor alege dupe dispozițiile art. 300, 301, 302, 303, 304 și 305 din Reg. Org.

8. 9. (Dispozițiuni transitorii și locale).

10. Pricinile de fire comerciale se deslușesc în Regulamentul Organicu la secția 4 de la cap. 7, precum și în condica comercială.

11. Judecătoreștii neguțiatori și supleanți, nepriimind simbrilie se vor da pentru cheltuelile ce firesce li se pricinuesc cu

(1) Tribunalele de comerț sunt acum în mai multe orașe.

(2) Dupe legea din 1840 tribunalele comerciale judecau definitiv pînă la lei 1000; o lege din 1847 a redusă acostă țifra la lei 500; și în fine în 1863 țifra s'a urcat la lei 1500.

mărgerea la slujbă, spre despăgubire pe fie-care lună, suma banilor duple statulă întocmit.

12. (Dispozițiunii financiarî).

PARTEA III.

Organisarea judecătoriailor comerciale și competența lor. (1).

Art. 243. Reg. Org. Osebimū sub numire de judecătorie de ântêia cercetare, judecătoria ce se va aședa în orașulū scaunulū ocârmuirei a fie-cărui județū, avendū puterea să judece, la ântêia cercetare și cu pornire de apelație împotriva hotărârei ei, tôte pricinile politicesci, corecționale și de comerțiū ce se vorū întempla în județulū acela în care va fi aședată.

„Privindū însă la mulțimea pricinilorū din orașele Bucuresci și „Craiova, judecătoria de ântêia cercetare a județului Ilfovū și „Dolju‘ se vorū deosebi în despărțiri alcătue fie-care de același numărū de mādulari și slujbași, ca și judecătoriale celorū-l-alte județe.“

„Judecătoria Ilfovului se va deosebi în trei secții: politicăscă, „commercială și corecțională. Însă la secția comercială numai „presidentul va fi dintre boeri, iar cele-l-alte două mādulare vorū „fi naguțători.“

„Fie-care din mai susū numitele despărțiri va judeca numai „pricinile cariī vorū privi în parte la ale sale căderi, fără a putea să se amestece la cercetarea pricinilorū cariī vorū atârna de „altă despărțire. Așa dar despărțirea cea politicăscă va cerceta „numai pricinile ce vorū privi la: călcare de locū, hotărnicii, moșteniri, dieți, prigoniri între proprietari și între clăcași, datorii cariī nu se vorū nasce din faptele de comerțiū, și ori câte alte „pricini se vorū întempla în totū cuprinsulū județului Ilfovū și în „orașulū Bucuresci, fără a fi nici commerciale nici corecționale. „Despărțirea comercială va judeca numai pricinile câte prin articolulū 306 alū Regulamentului organiciū se numescū fapte de

(1) În art. 2 allū legei din 10 Decem. 1863 se zice: „Art. 243, 303, 304, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312 și 313 din Reg. Org. ale țerei românești, atinștore de natura actelorū de comerțiū și de competența tribunalelorū în pricinii de comerțiū, se vor aplica asemenea în tōtă România, și se vor publica de o dată cu codica de comerțiū cu anexū la procedură.“

„commerciū. Și în sfârșitū despărțirea corecțională va judeca tóte „vinile a cărorū cercetare 'i este dată prin art. 262 alū acestuī „Regulamentū.

„Iar Tribunalulū județului Doljū se va osebi în două secții, a- „vëndū fie-carē aceleși căderi; însă jălbile se vorū îndrepta numai „căt-re presidentulū unei secții, care le va împărți de o potrivă la „amândouă secțiile, îngrijindu-se ca celū ce va fi însărcinatū cu „primirea și împărțirea jebilorū, se fie mai mare în rangū și cer- „catū în slujbă.“

303. Reg. Org. Nimene nu va putea să se alégă judecătorū, de nu va fi în vîrstă de trei-șeci ani deplinū, si de nu va fi ne- „guțătoritū cu cinste cinci ani.

304. Reg. Org. Judecătorii se vorū alege de iznóvă la fie-ce doi ani, căci o vreme mai îndelungată petrecută în slujbă publi- „că, póte să vatāme interesele cele particulare.

Domnulū va orāndui la aceste judecătorii pe toți ceia-l-alți cinovnici trebuincoși.

306. Reg. Org. Judecătorii commerciuī vorū judeca tóte pri- „gonirile ce se vorū nasce din vre o fēptă de commerciu.

Se socotescū fapte de commerciu:

I. Cumpēratulū zaharelilorū și a mărfurilorū sprē a sē vinde de a doua-óră sēu a se închiria, ori în natură sēu după ce se vorū lucra și se vorū face bune de întrebuițatū.

II. Ori-ce întreprindere de fabrici, commissiōne, transporturi pe apă, ori pe uscatū.

III. Ori-ce trāmitere de mărfuri de ori ce felii vorū fi.

IV. Tóte aședāmintele dintre bancheri, neguțători și neguțato- „rași și tóte îndatoririle ce se nascū din polițe.

307. Reg. Org. Căderile judecătoriei de comerciu se hotārāscū după firea pricinei, fără sē se socotēscā starea și meseria prigonitōrelorū părți. (Art. 307. Regul.)

Așa dar, cândū prigonirea va fi pentru vre o faptă de comerciu, judecătorii commerciuī se cuvine a o judeca, de și nu va fi una din prigonitōrele părți neguțatorū.

Asemene prigonirile dintre neguțătorii pentru pricinī politicesci și neinclinate cu negoțulu, precum vēndare de lucruri nemișcatōre, in- „părțire de moștenire, socoteli de epitropie și altē asemene, se vorū jud- „ca numai de judecatoriile politicesci.

308. Reg. Org. Biletele de orānduială iscālite de neguțătorii și făcute pentru lucrări neguțatoresci se vorū judeca de judecatoria de commerciu.

Însē dacā aceste bilete vorū fi făcute pentru alte lucrări, iar nu

de negoț, precum cele ce se dau pentru zestre făgăduită și neplătită, pentru dobândire de lucruri nemișcătore, pentru cumpăratu de zaharele în trebuința cumpărătorului și a familiei sale, se voru judeca numai de judecătoria politicăscă.

De voru fi biletele de orânduială achitate în dosu de vre unu neguțătoru, atunci iaū caracterul polișiloru, și trebuie să se judece de judecătoria de comerț, de și nu voru privi la niscaiva fapte de negoț.

Iar achitate de vre unu obrazu care nu este neguțătoru se voru judeca de judecătoria politicăscă, afară numai de voru fi făcute pentru lucruri neguțătoresci.

309. Reg. Org, Judecătoria de comerț va judeca pe lângă aceste toate pîrile câte se pornesc de neguțătoru împotriva comissioneriloru, factoriloru, calfelorū și slugilorū precum și pîrile acestora împotriva acelora pentru plată de simbrie.

Judecătoria de comerț va judeca asemenea bilanțulu și celelalte cataștișe ale moșuzulu neguțătoru, și va cerceta datoriile ce se ceru dela dînsulu; va prețui lucrurile ce dă elu spre plata datornicilorū sîi.

310. Reg. Org. Cîndu se va întembla a se cerceta socotelu și cataștișe de comerț, judecătoria va orândui într'adinsu unulu sîu trei neguțătoru după trebuință, de nu se voru învoi prigonițorele pârți a'i alege ele, ca să cercete de aceste socotelu, și cataștișe; insa acestia trebuie mai nainte de toate, să încerce a împăca pe prigonițorele pârți, și numai cîndu nu'i voru împăca, atunci voru putea intra în cercetare ca să făcă în urmă raportulu lorū înscrisu către judecătoria.

J 311. Reg. Org. Moștelitoru și văduva unu neguțătoru se voru judeca la judecătoria de comerț pentru toate faptele ce privescu la negotulu răposatulu.

312. Reg. Org. Cîndu la o cerere ce se va fi făcutu înaintea judecătoriei de comerț, pîrățulu se va împotrivi, făcendu altă cerere de la jăluitoru, pe care numai judecătoria politicăscă pôte să o judece, atunci cererea cea d'antîiū nu se va judeca până cînd judecătoria politicăscă va hotărî pe cea de a doua a jăluitorulu, precum adecă: cînd unulu trasu fiindu în judecata judecătoriei de comerț ca să plătescă unu biletu, va cere și elu de la jăluitoru unu legatu, sîu o socotelă de epitropie, atunci judecătoria de comerț trebuie să nu judece pricina biletulu până cîndu judecătoria politicăscă va hotărî asupra cererei pîrățulu pentru legatu sîu pentru darea socotelei epitropiei.

313. Reg. Org. Hotărîrile judecătoriei de comerț se voru pune

În lucrare, cu toate că s'a pornit apelajie împotriva lor; însă cel ce a câștigat judecata este îndatorat să dea destoinică cheșia seú să pune la judecatorie lucruri de preț îndestulat, ca, când va căștiga judecata cel ce a perdut'o, după acelașia ce a dat, să fie asigurat pentru pagubile ce i s'au pricinuit din pricina săvîrșirei ce i d'ântei.

Acéstă siguranță să se facă înainte celui ce s'a osîndit, ca să se pótă împotrivi, când cheșia orî lucrurile ce s'au pus la judecatorie, nu vor fi destoinice ca să'lă despăgubescă.

FINE.

TABLA

DE

Materiele Codicelui de Comerciù și a procedurii selle.

CARTEA I

Pentru negoșiiulù de obște.

		<u>Pagina.</u>
Titlulù	I. Pentru negoșiiulù.	1
Titlulù	II. Pentru catașiișele negoșiiulùlorù.	3
Titlulù	III. Pentru tovarășii.	4
Secșii	I. Pentru ossebitele fellurù de tovarășii și pentru regulile lorù	4
Secșii	II. Pentru prigonișurile ìntre tovarășii și pentru chipulù de a le izbrãni	8
Titlulù	IV. Pentru obștiișeã averei femeiei negoșiiulùlorù	10
Titlulù	V. Pentru burșele de comerciù, mijlocitori de schimbù și samsari.	
Secșii	I. Pentru burșele de comerciù	11
Secșii	II. Pentru mijlocitori de schimbù și samsari	11
Titlulù	VI. Pentru comissionari	
Secșii	I. Pentru comissionari de obște	13
Secșii	II. Pentru comissionari de transporturù pe uscatù și pe apã	14
Secșii	III. Pentru cãrãușii	15
Titlulù	VII. Pentru cumpãrari și vãnderi	16
Titlulù	VIII. Pentru polișie, bileturù de orãnduialã, și pentru prescripșie (paragrafie)	
Secșii	I. Pentru polișie	17

II

		<u>Pagina</u>
§ 1.	Pentru forma poliței	17
§ 2.	Pentru provisie	18
§ 3.	Pentru primire	18
§ 4.	Pentru primirea prin mijlocire	19
§ 5.	Pentru împlinirea sorocului poliței (scadința)	19
§ 6.	Pentru giru	20
§ 7.	Pentru împreună răspundere	20
§ 8.	Pentru avalu, seu chieciășie de plata poliței	21
§ 9.	Pentru plată	21
§ 10.	Pentru plata prin mijlocire	22
§ 11.	Pentru drepturile și datoriile infățisiătorului	23
§ 12.	Pentru protesturi	25
§ 13.	Pentru preschimbarea poliței	26
Secția	II. Pentru biletu la ordinu	27
Secția	III. Pentru prescripție (paragrafie).	27

CARTEA II

Pentru falimente și bancrute.

Titlul	I. Pentru falimentu	28
Cap.	I. Pentru darea pe față a falimentului, și urmă rile lui	28
Cap.	II. Pentru orânduirea judecătorului comissaru	31
Cap.	III. Pentru punerea pecetielorū, și pentru celle d'ânteu rindueli despre persona falitului	31
Cap.	IV. Pentru orânduirea și schimbarea sindicilorū celorū vremelnici	32
Cap.	V. Pentru îndatoririle sindicilorū	33
Secția	I. Rândueli obștesci	33
Secția	II. Pentru rădicarea pecetielorū, și pentru inven- tariu (catagrafie).	35
Secția	III. Pentru vânșarea mărfurilorū și a lucrurilorū mișcătore, si pentru împlinirea banilorū	36
Secția	IV. Pentru actele asigurătore	38
Secția	V. Pentru cercetarea și adevierea datoriilorū fa- litului	41
Cap.	VI. Pentru concordatū și unire	41
Secția	I. Pentru chemarea și adunarea creditorilorū	42
Secția	II. Pentru concordatū	42
ș.	I. Pentru facerea concordatului	42

	<u>Pagina.</u>
§. 2. Pentru urmările contractului	44
§. 3. Pentru nimicirea său desființarea concordatului	45
Legiuirea complementară din 1850 Noem. 2 atingătoare de încetarea operațiilor falimentului pentru neajungerea de activă.	47
Secția III. Pentru unirea creditorilor	47
Cap. VII. Pentru osebitele felieri de creditori și pentru drepturile lor la întâmplare de falimentă	50
Secția I. Pentru cei împreună îndatorați și pentru chedăși.	50
Secția II. Pentru creditorii zalogasi, și pentru cei privilegiați pe averi mișcătoare.	51
Secția III. Pentru drepturile creditorilor ipotecasi și zalogasi asupra lucrurilor nemișcătoare.	52
Secția IV. Pentru drepturile muierii	53
Cap. VIII. Pentru împărțirea între creditori, și pentru desfacerea averii mișcătoare a falitului.	54
Cap. IX. Pentru vândarea averii mișcătoare a falitului.	55
Cap. X. Pentru cererea înapoi a mărfurilor și a altor lucruri.	55
Cap. XI. Pentru împotrivire și apelație asupra hotărârilor dată în pricină de falimentă.	56
Titlul II. Pentru bancrute.	57
Cap. I. Pentru bancruta simplă.	57
Cap. II. Pentru bancruta viclenă.	58
Cap. III. Pentru vini mari și vini corecționale săvârșite în falimentă de alte persoane afară de falit.	59
Cap. IV. Pentru cârmuirea averilor la întâmplare de bancrută.	60
Titlul III. Pentru restatornicirea falitilor.	61

CARTEA III.

Pentru negoțul maritim.

Titlul I. Pentru corăbii și alte vase de mare.	62
Titlul II. Pentru apucarea și vândarea corăbiilor.	65
Titlul III. Pentru proprietari de corăbii.	68
Titlul IV. Pentru căpitan.	68
Titlul V. Pentru tocmela marinarilor și a celorlaltă ómenii al echipajului, cum și pentru unele folosuri ce li se dau.	73

IV

	<u>Pagina.</u>
Titlul VI. Pentru tocmeli de inchiriere de corăbii.	76
Titlul VII. Pentru cărțulia de încărcare.	77
Titlul VIII. Pentru chirie.	78
Titlul IX. Pentru contractele ala-grosa	81
Titlul X. Pentru asigurări	85
Secția I. Pentru contractul de asigurare, a sa formă, și ală sēu objectū	85
Secția II. Pentru îndatoririle asigurătorului și ale asiguratului	88
Secția III. Pentru părăsirea maritimă.	90
Titlul XI. Pentru stricăciuni	95
Titlul XII. Pentru aruncarea mărfurilor și pentru contribuire (cisluire).	97
Titlul XIII. Pentru prescripții	99
Titlul XIV. Cuvinte de neprimirea unor cereri la judecată	100
Procedura pentru judecătorile de comerț. Partea I.	101
Pentru partea judecătorească în priciri comerciale.—Partea II.	109
Organisarea judecătoriilor comerciale și competența lor.— Partea III.	111

FINELE TABELI.

